

KAKSI YSTÄVYSTÄ
KIRJOITTANUT
HEDVIG LAGERLÖF

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

Hinta 1: 50

Arvi Myllymäki. Lomut 17¹⁷/₁₁ 16
Netti Kaarin
Rautaselta.

SUOMEN LASTEN KIRJOJA

HEDVIG LAGERLÖF

KAKSI YSTÄVYSTÄ

SUOMEN LASTEN KIRJOJA XIII

KOLMISOINNUN TOIMITTAMA SARJA

KAKSI YSTÄVYSTÄ

KAKSI YSTÄVYSTÄ

LAPSILLE KERTONUT

HEDVIG LAGERLÖF

SUOMENTANUT

KLARA VÄNTTINEN

KUVAT PIIRTÄNYT JENNY NYSTRÖM

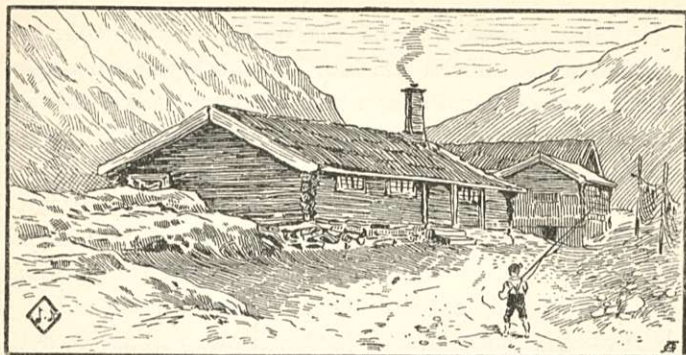
PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

KÄRSYVÄTZY 12 MAY

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA 1912

OLE JA RANDI.

Kaukana Norjan länsirannikolla sijaitti alastomien kallioitten keskellä pieni maalaamaton, kivikattoinen kalastajamökki. Siinä asui muuan vanha kalastaja ja hänen vaimonsa. Kerran olivat hekin olleet nuoret ja voimakkaat, mutta nyt he olivat jo niin vanhat ja raihnaiset, että töin tuskin jaksoivat jokapäiväiset askarensa toimittaa.

»Mikä meidät perii, kun talvi jälleen saapuu lumineen ja pakkasineen», sanoi kalastaja-ukko huolissaan, kun he eräänä yönä kuuntelivat, kuinka myrskytuuli ulkona ulvoi ja pudisteli rajusti heidän matalan mökinsä pienen pieniä akkunaruujuja.

»Ole-poika kasvaa piakkoin suureksi ja silloin hän meitä kylläkin auttaa», vastasi kalastajamuori rauhallisena.

»Mutta Ole on vasta kaksitoistavuotias. Kuluu vielä monta vuotta, ennenkuin hän on kasvanut isoksi, ja me olemme kumpikin perin heikkoja ja huonoja.»

»Niinpä niinkin, mutta Ole on reipas ja ymmärtäväinen poika. Kyllä kai hän isoisäänsä ja isoäitiänsä auttaa, jahka vain hiukan vielä varttuu», selitti muori. »Ja siihen saakka on meidän tultava toimeen miten hyvänsä», lisäsi hän vielä.

»Lienet oikeassa, muoriseni. Hätä keinon keksii», myönteli ukko. Sitten hän nukkui ja näki niin ihmeen herrttaisen unen. Oli näet aivan kuin Ole jo olisikin kasvanut isoksi ja tullut kalamatkalta mereltä kotiin, vene täynnä suuria kaloja. Ja Ole oli väkevä kuin karhu, mutta samalla yhtä kepeäjalkainen ja vallattoman iloinen — kuin heidän pikku Olenakin.

Mutta kun vanhukset yöllä toisillensa huoliansa valittivat, makasi pikku Olekin hereillään vuoteessaan ja kuuli joka ainoan sanan. Jokseenkin harvinaistahan oli, että Ole oli valveilla, sillä useimmiten hän nukkui makeasti, vaikka tuuli kuinka olisi vinkunut ja ulvonnut ulkona. Mutta tänä yönä ei Ole mitenkään tahtonut saada unta silmiinsä ja niin sattui hän kuulemaan isoisän ja isoäidin huolet.

»Minun täytynee jouduttautua kasvamaan isoksi ja vankaksi mieheksi», ajatteli Ole-poika. »Olenkin aivan liian heikko ja pieni.» Sitten kääntyi hän toiselle kyljelleen yrittäen nukkua, mutta ei se nytkään onnistunut. »Jospa myrsky tänä yönä repii isoisän veneen irti laiturista. Minun täytynee mennä ulos katsomaan», jutteli hän itseksensä. Saatuaan vaatteet päällensä riensi hän varovasti varpain ulos ovesta ja veti sen hiljaa kiinni jälkeensä, ettei herättäisi vanhuksia. Tuuli repi Olen vaatteita ja kiskoi häntä tukasta. Lakkia ei hänellä näet ollutkaan, sillä ymmärsihän Ole, ettei

sitä kannattanut päähänsä laittaa silloin kun myrsky oli noin raivoissaan. Ole-parka töin tuskin pysyi jaloillaan ja venelaiturille päästyään täytyi hänen kulkea nelinkontin pidellen lujasti laiturista kiinni käsillään, ettei tuuli paiskaisi häntä veteen. Hei vain! Sepä oli Olen mielestä hupaisaa, kun vaahtopäiset laineet löivät pärskeyden vasten laituria, tuon tuostakin hänenkin silmilensä singahtaen.

Sellaisena yönä olisit sinä varmaankin juossut pe-loissasi tupaan, mutta kas Ole, hän ei vähästä välittänyt. Olihan hän niin monasti ennenkin nähnyt meren raivoissaan ja tiesi varsin hyvin, että kun vain piteli lujasti kiinni laiturista, niin kyllä selviäisi. Tottahan mies toimeen tulee, kun on vankka pohja jalkain alla. Toista oli niiden, jotka tällaisena yönä kuljeskelivat pienissä kalastajaveneissä kaukana merellä. Heidän sijassaan ei toki Olekaan tahtonut olla, vaan oli sydämestään iloinen, kun isoisäkin oli niin hyvässä tallessa tuolla lämpöisessä tuvassa. Isoisä oli kyllä ollut aikoinaan monessa vaarassa ja rajuilmassa ja reipas merimies hän myöskin oli ollut, sen Ole kyllä hyvin tiesi, mutta nyt oli isoisä jo vanhettunut ja hänen olisi ollut vaikea myrskyssä selviytyä.

Kun Ole oli näin kontaten viimein päässyt veneen luo, näki hän ettei sillä ollut mitään hätää. Samalla tavoin hän läksi kulkemaan pois päin, ja oli juuri aikeissa astua alas laiturilta, kun kuuli jaloissaan heikkoa pii-pitystä. Hän kumartui alas, pisti kätensä kahden rantakiven väliin ja veti sieltä esille pienen räpyttelevän ja uikuttavan haahkanpoikasen.

»No, no, pieni untuvapoikanen, miten lienevät

asiasi, kun et olekaan tuolla ulapalla sisariesi kanssa keinumassa vaahtopäillä laineilla», jutteli Ole linnunpoikaselle. Mutta kun tämä vain piipitti surkeasti, niin pisti hän sen takkinsa sisään ja vei mukanaan tupaan. Ole näet ymmärsi, että lintu-raukan asiat olivat hullusti, eikä tahtonut jättää sitä poloista myrskyyn menehtymään.

Kun Ole tuli takaisin tupaan, makasivat isoisä ja isoäiti yhä raskaassa unessa. Ja kun häntä itseäänkin jo alkoi nukuttaa, hiipi hän hiljaa vuoteelleen ja asetti haahkanpoikasen oman peittonsa päälle nukkumaan. Pian unhotti Ole linnunpoikasen ja koko maailman, sillä unettaret keinuttivat häntä kirkkailla, kimaltelevilla laineillaan suoraan unien valtakuntaan.

Kun Ole aamulla aukaisi silmänsä, oli jo kirkas päivä. Isoäiti seiso i uunin luona tulta virittämässä ja isoisä istui akkunan ääressä verkkoa kutomassa.

»Hyvää huomenta, isoisä, hyvää huomenta, isoäiti!» huudahti Ole raikkaalla äänellä ja alkoi kiireesti pukeutua.

»Tiedättekö, minkä minä viime yönä löysin tuolta laiturin luota?»

»Mitä sinä juttelet, Ole! Sinäkö olisit ollut viime yönä ulkona, joka nukuit lämpöisessä vuoteessasi minkä mitäkin uneksien, tiedän mä», sanoi isoäiti.

»Eipä niinkään! Olin minä laiturilla venettä korjaamassa, se on varma se, ja silloin löysin minä pienen haahkanpoikasen, jonka otin mukaani tänne sisään. En voi vain ymmärtää, mihin se on joutunut.» Ja takkia ylleen vetäessään haeskeli Ole sitä ympäri tupaa. Isoäiti pudisti arvelevasti päätään, mutta katseli kui-

tenkin hänkin tarkasti ympärilleen. Vihdoin remahti Ole iloisesti nauramaan. Hän oli näet huomannut linnun istumassa isoäidin kyyryisellä selällä.

»Istuhan hiljaa, isoisä, oikein hiljaa, niin saat nähdä jotain mukavata!» huudahti Ole hiipien hiljaa linnun luo, joka antoikin vastustelematta itsensä pyydystä.

»Tässä se nyt on! Katsohan isoisä, katsohan isoäiti!» sanoi Ole iloisena ja piteli voitonriemuisena haahkanpoikasta heidän edessään.

»Lintu on varmaankin kipeä, muuten se ei antaisi itseään noin käsitellä», sanoi isoäiti. »Jätä se minun huostaani, niin koetan antaa sille hieman ruokaa.»

Ole jätti haahkanpoikasen isoäidin hoidettavaksi ja kiiruhti heidän ainoan lehmänsä, Päivikin luo, joka ammuen seisoi pilttuussaan lypsämistään odottaen. Alkukesään saakka oli isoäiti itse lypsänyt lehmänsä, Ole oli ainoastaan antanut sille heiniä ja pitänyt sen siistinä ja puhtaana. Mutta eräänä päivänä, kun isoäiti oli niin väsynyt, että töin tuskin jaksoi pikku askareensa toimittaa, huusi hän navettaan tultuaan Oelle:

»Tulehan tänne, poikaseini, niin opetan sinua lypsämään!»

»Mutta, rakas isoäiti, sehän kuuluu tyttöjen tehtäviin! En minä lypsämään rupea, en», vastasi Ole alakuloisena.

Isoäiti ei vastannut mitään, mutta raskaasti painui vanhuksen kuihtunut käsi Olen olkapäälle ja kauan katseli hän pojan silmiin.

Ja Ole katui heti sanojansa ja istahti tottelevaisena jakkaralle oppiakseen lypsämään. Kului kuitenkin

useita päiviä, ennenkuin hän siihen tottui. Mutta nyt kun hän oli »ulosoppinut», niinkuin isoäiti sanoi, kävi lypsäminen häneltä yhtä helposti kuin mikä muu työ hyvänsä.

Kannettuaan maidon isoäidille tupaan ja saatuaan palan leipää ja silliä aamiaiseksi riensi hän onkineen alas rantaan.

Olen täytyi näet kalastella ei yksin huvikseen, vaan hankkiakseen ruokaa itselleen ja vanhuksille. Ole tiesi varsin hyvin, että leipää ja maitoa oli niukalti ja että kala oli se ravintoaine, jonka avulla he pääsivät näkemästä nälkää. Eikä siis ollut niin ihmekään, että hän, pienuudestaan huolimatta, tunsu itsensä varsin tärkeäksi henkilöksi istuessaan onkineen kevyesti keivässä veneessään, kappaleen matkaa rannasta.

Myrsky oli tosin jo asettunut, mutta meri oli silti vielä levoton. Merilinnut kirkuivat Olen ympärillä ja raitis merituuhi hyväili hänen poskiaan. Aurinko ja tuuli olivat tehneet hänen kasvonsa ruskeiksi, ja näki selvästi, että hän oli terve, vankka ja reipas poika.

»Kalat pienet ja suuret,

Tääll' on herkkuset uudet!»

lauleli Ole houkutellen kaloja, mutta äkkiä hän kumminkin vaikenä, luullen niiden peloissaan ehkä vain pakenevan hänen luotaan.

Jos olet joskus istunut ongella, niin tiedät, mille tuntuu odotella kalan syöntiä. Väliin innostuu näet niin, että unhoittaa kaiken muun. Kun kala sitten nykäisee syöttiä, niin täytyy pitää tarkasti silmällä, koska olisi sopivin aika nostaa se veneeseen. Ja kalaparka uiskentelee siellä vedessä aavistamatta mitään

pahaa. Nähdessään syötin se luulee saavansa hyvänkin aterian, mutta syöksyykin silloin suoraan turmioon. Vasta kun se on niellyt koukun syvälle ja alkaa nykiä ja vetää siimaa perässään, pääsemättä siitä irti, huomaa se itselleen käyneen hullusti.

»Tuo paljon kaloja päivälliseksi», oli isoäiti lähtiessä huutanut hänen jälkeensä, ja nyt ei hänellä vielä ollut ainoatakaan kalaa.

»Minullapa on tänään huono kalaonni», ajatteli Ole, »mihin lienevätkin kaikki kalat joutuneet.»

Ole ei huomannutkaan, että täkyä oli jo syöty niin, että koukku näkyi, mutta kalat sen kyllä keksivät. Ne uivat koukun ympärillä ja nykivät sitä, mutta kukaan ei tahtonut niellä sitä kokonaan. Ja siinä ne tekivät varsin oikein.

Juuri kun Ole mietti, olisiko viisainta lähteä kotiin, tuli iso turska syvyydestä, uiden hiljalleen. Se ei katsellutkaan varoen ympärilleen niinkuin toiset kalat, vaan kulki suoraan koukun luo ja nielaisi sen yhdellä kertaa. Moista nykäystä ei Ole ollut vielä koskaan tuntenut. Ja hänen pikku sydämensä varsin sykähti, sillä hän käsitti, että nyt siellä oli kerrankin iso kala. Jospa hän vain olisi saanut sen samassa veneeseen. Turska ponnisteli ja veti siimaa perässään, mutta Ole piteli myöskin puoliaan kiskoen hänkin onkea minkä ikinä jaksoi. Ja kuinkahan ollakaan! Yks' kaks' lensi turska siiman mukana suoraan ylös ilmaan ja pudota molskahti sitten veneen pohjalle.

Isoisältä oli Ole oppinut, ettei turhaan pidä kiduttaa kaloja. Saatuaan turskan veneeseen antoikin hän sille ensin aimo iskun päähän, ja vasta kun hän näki,

ettei kalassa enää ollut eloa, otti hän koukun pois sen suusta. Viimein kohotti hän kalan ylös ja katseli sitä ihmeissään.

»On se aika pökö! Tämähän oli mainiota! Nyt kai päivällinen riittänee», jutteli Ole itseksensä, asetti turskan jälleen veneen pohjalle ja alkoi soutaa kotiin minkä ikinä jaksoi. Laskiessaan veneensä laituriiin näki Ole pikku tytön istumassa rannalla. Hämmästyneenä katseli tyttö Olea.

»Hyvää päivää!» huusi hän sitten, kun näki Olen tulevan lähemmäksi kala kädessä.

»Päivää, päivää», vastasi Ole vuoroonsa tyttöä ihmetellen katsellen. »Kuka sinä olet?»

»Minä olen Randi.»

»Mikä Randi?»

»Långön Randi.»

»No, miksi tänne tulit?»

»Aion pyytää, että saisin jäädä teille. Meitä on siellä kotipirtissä, näetkös, liian monta.»

»Meillekö? Ihanko meidän tupaamme? Ei, se on mahdotonta. Sinä tuskin osannet lehmääkään lypsää?»

»Osaanpa vainen; minä olenkin hyvin vankka, tiedäppäs.»

»No, kuinka vankka?»

»No, näin», vastasi Randi, antaen Olelle samalla sellaisen sysäyksen, että tämä lensi pitkäkseen maahan.

Ole kavahti pystyyn ja antoi Randille aika mukauksen takaisin, mutta tämä ei huolinut siitä vähääkään, nauroi vain makeasti. Sitten he istahtivat kaikessa sovussa samalle kivelle keskenään juttelemaan.

»Ole, Ole, missä ovat päivälliskalasi?» huusi samassa isoäiti tuvasta.

»Tiedätkö, Randi, miksi sinusta pidän?» kyseli Ole, vetäen tyttöä samassa mukanaan tupaan.

»En, sitä en tiedä.»

»Niin, katsos, sinua ei ole lellitelty ja sentähden et vetistele turhasta, niinkuin tyttöjen on tapana. Satu-
tuiko sinuun, kun äsken sinua sysäsin?»

»Eipä paljon», vastasi Randi reippaasti.

»Tässä on kala», sanoi Ole tupaan tultuaan. »Sain tosin vain yhden, mutta onhan tuo sellainen, että luulisi kerraksi riittävän. Sitten on tämä vieras tyttö, tämä Långön Randi tullut meille. Hän, kuulin ma, tahtoisi jäädäkin tänne meille asumaan.»

»Kyllä sinun pitänee lähteä takaisin kotiisi», sanoi isoäiti. »Ei täällä ole yhdellekään enemmän tilaa. Mutta saathan jäädä huomiseen, jos haluat.»

»Kyllä minä teen itseni niin pieneksi, kuin suinkin voin», selitteli Randi.

»Kyllähän sinä juuri sopsisit tänne», sanoi kalastajamuori, »mutta näetkös, lapsi, meillä on niin niukalti leipää, että saamme sen juuri itsellemme riittämään.»

»Niin, mutta minä tyydyn vähäänkin», intti Randi.

»Enkä luule sinun jaksavan tehdä minkäänlaista työtäkään, kun olet vielä noin hento raukka.»

»Teen sen, minkä jaksan», arveli Randi.

»Sinulla näkyy olevan hyvä tahto. Mutta miksi et viihdy kotonasi?» sanoi isoisä.

»Siitä on kaksi vuotta, kun äitini kuoli, ja isäni hukkuu eilen», vastasi tyttö hiljaisella äänellä.

»Lapsi-parka», sanoi isoisä hereten työstään. »Niin,

niin, merielämä on kovaa, se on raskasta ja vaarallista-kin elämää. — Mutta kuka lähetti sinut tänne meille?»

»Naapurit ottivat pikku-siskoni, mutta minua ei kukaan huolinut. Silloin soudin minä yli tähän saareen ja kuljin sinne, mihin tie minua vei. Mutta jos tekin tahdotte minusta päästä, niin lähden kyllä tieheni.»

»Kas niin, jäähän nyt kuitenkin huomiseen», sanoi ukko ystävällisesti.

»Istu pöytään, niin saat syödä meidän kanssamme. Saas nähdä, mitä Ole meille tarjoaa.»

Äänetönnä katseli Ole Randia, joka seisoi siinä kyynelsilmin. Ole ei ollut varsin hyväilemiseen tottunut, mutta hän oli hyvin helläsydäminen ja hänen kävi nytkin Randia kovin sääli. Siksipä nousikin hän äkkiä ylös, meni Randin luo ja puristi häntä lujasti kädestä.

»Sinä saat haahkanpoikasen, jonka viime yönä löysin», sanoi hän, ensin asiata hieman mietittyään.

»Lintu nukkuu, elähän herätä sitä», varoitti isoäiti.

Mutta Ole ja Randi hiipivät kuitenkin hiljaa varpailaan tuolin luo, jossa haahkanpoikanen nukkui makeasti isoäidin kopassa.

»Kuinka pehmoinen se on. En ole koskaan nähnyt haahkanpoikasta näin läheltä. Långöhön eivät haahkat koskaan rakenna pesiään», sanoi Randi painaen päänsä hyväillen haahkanpoijan pehmoisiin untuviin. Mutta silloinpa lintu heräsi, räpytteli siipiään ja katseli levotonna ympärilleen.

»Kuulehan, Randi! Me pidämmekin sen täällä tuvassa niin kauan kuin se vain itse tahtoo olla.

»Mutta jos annat sen minulle, niin saanen kai huo-

menna lähtiessäni ottaa sen mukaani. Kyllä minä kannan sitä hellävaroen huivissani. Ei haittaa, vaikka itse kuljenkin avopäin.»

»Ni—in, viehän se sitten mukanasi, kun kerran lupasin», sanoi Ole hidastellen, sillä hän ei tahtonut näyttää, että hänen oli vaikea luopua linnusta.

»Meidän pitäisi keksiä sille nimi», ehdotti nyt Randi.

»Niin, tosiaankin! Olkoon »Piippa», se on lyhyt ja mukava nimi. Kuules! sitten me kesytämme sen ja syötämme sitä simpukoilla ja pikku kaloilla», sanoi Ole.

»Mitä joutavia», sanoi isoisä. »Linnulla on parempi olla tuolla ulkona vesillä kuin täällä tuvassa. Kun se vain on vähän vaurastunut, on sinun laskettava se vapauteen, tiedä se. Tuvassa on ilman sitäkin ahdasta.» Ja isoisä näytti niin vakavalta, mutta katseli kuitenkin hellästi pojanpoikaansa. Lapset istahtivat hiljaisina tuvan auki olevan oven kynnykselle ruokaansa odottamaan ja isoäiti ryhtyi keittiöpöydällä kalaa perkaamaan. Yht'äkkiä Inger-muori huudahti hämmästyneenä ja Ole kuuli jotain kilahtaen putoavan lattialle. Hän juoksi pöydän luo, otti ylös esineen ja piteli sitä kädessään päivänvalossa, isoisän, isoäidin ja Randin sitä ihmetellen katsellessa.

»Sehän on kultasormus, jonka keskellä on iso, kirkas, valkoinen kivi. Mutta mistä se tähän ilmestyi?»

»Se oli turskan sisällä, niin outoa kuin se lieneekin», sanoi isoäiti.

»Kalassako?» huudahtivat Ole ja Randi yht'aikaa, tuijottaen pöydällä viruvaan turskaan. »Aivankö totta?»

»Kyllä se totta on», vakuutti isoäiti.

»Nyt olet varmaankin saanut onkeesi jonkun merenkuninkaan noidutuista kaloista, Ole», sanoi Randi asetellessaan sormusta peukaloonsa.

Isoisäpä otti nyt vuoroonsa sormuksen käteensä ja katseli sitä tarkasti.

»Olen minä kuullut puhuttavan, että kalat ovat ennenkin nielleet tällaisia esineitä. Ja kun meidän lie-
nee mahdollon tietää, kuka sormuksen on mereen pudottanut, niin täytynee yrittää myydä se jollekin kultasepälle kaupunkiin.»

»Niin, niin, silloin saamme rahaa ostaaksemme ruokaa! Isoisä, anna minun lähteä laivalla kaupunkiin sormusta myymään. Laivan kapteeni on luvannut, että saan kerran matkustaa ilmaiseksi, ja minä tahtoisin niin mielelläni nähdä Trondhjemin, tuon meidän kauneimman kaupunkimme.» Ja Ole innostui niin, että posket hehkuivat, ja hän odotti henkäisemättä vastausta.

»Sinne on koko seitsemän tunnin matka, se on jo kaukana se, poikaseni. Ja kuka lypsäisi lehmän sinun poissa ollessasi?» sanoi isoäiti.

»Sen Randi kyllä tekee.»

»Entä kuka minua auttaa kalastuksessa?» ehätti isoisä.

»Randi saa oppia sitäkin.»

»Näyttää vähän siltä, kuin me sinua tarvitsisim-
mekin», sanoi muori Randille. »Lieneekin parasta, että jäät meille, jos Ole lähtee tästä matkalle.»

Randi näytti ylen onnelliselta ja katseli kiitollisena Olea.

Tuo merkillinen kala pistettiin nyt pataan, ja kun

JENNU NYSTRÖM

se oli kypsynyt, asettuivat lapset vanhusten viereen pöytään ja kaikki söivät isoa, maukasta turskaa erinomaisella halulla.

»Tämähän on oikea kultakala, tämä», sanoi Ole perin tyytyväisen näköisenä. Hän näet siinä syödesään jo suunnitteli, mitä kaikkea hän sillä kaupunginmatkallaan toimittaisi.

ÖNNISTUNUT KALAMATKA.

»Randi, Randi», huusi Ole seisoessaan tuvanportaita ylöskierretyin housunlahkein, »tulehan tänne, niin päästämme Piipan tuonne merelle, koska isoisä tahtoo.» Mutta Randia ei näkynyt ei kuulunut missään. Ole juoksi ensin ympäri tupaa, sitten lehmän luo ja vihdoin alas laiturille huudellen yhä Randia. Isoisä istui aurin gonpaisteessa tuvan edessä korjaillen verkkojaan, isoäiti puuhaili tuvassa, ja kissa kehräsi tyytyväisenä takana ääressä, mutta kukaan heistä ei ollut nähnyt Randia.

»Kyllä kai Randi on lähtenyt meiltä pois», sanoi Ole vihdoin surullisena.

»Nyt sinä juttelet joutavia», sanoi isoäiti. »Randiko olisi ensin ollut kokonaisen viikon luonamme, syömässä leipäämme kuin oma lapsi ja sitten lähtenyt ilman muuta tiehensä, sanomatta edes hyvästiäkään. Top tykkönään Ole! Etkö sinä paremmin Randia tunne?»

»No, sitten hän on piiloittautunut jonnekin», sanoi Ole ja läksi juoksemaan ympäri saarta hakien vuortenrotkoista ja muista sellaisista paikoista, joihin olisi voinut kätkeytyä.

Mutta jonkun ajan kuluttua hän palasi uupuneena ja masentuneena.

»Ei häntä missään ole, vaikka kyllä etsin kaikki paikat», sanoi Ole surullisena, ja isoisäkin näytti jo arvelevaiselta.

»Eihän Randi-parka vain liene mereen pudonnut», huusi isoäiti tuvasta.

Sitä ei Ole ollut voinut ajatellakaan! Kuin nuoli lensi hän rantaan sille kohdalle, jossa kalliot äkki-jyrkkinä laskivat mereen. Olisiko Randi ehkä leikkien juossut tuolla kallioilla, mennyt varomattomasti liian lähelle jyrkännettä ja syöksynyt sieltä alas mereen! Ole-parka aivan kalpeni sitä ajatellessaan. Ja raskain mielin meni hän kotiin isoisän ja isoäidin luo, jotka yhä istuivat hiljaisina ja vakavina työnsä ääressä.

»Elkäämme huoliko vielä joutua epätoivoon!» sanoi isoisä Oelle, kun tämä tuon tuostakin meni ulos portaille kadonnutta Randia tähystelemään.

Mutta kun ilta joutui eikä tyttöä vain kuulunut, alkoi hänen viipymisensä jo toden teolla näyttää epäilyttävältä.

Ole nieli nielemistään kyyneleensä, ja lypsettyään lehmänsä ei hän sitäkään muistanut hyväillä ja silitellä, niinkuin hänen tavallisesti oli tapana tehdä. Olen mentyä kääntyi Päivikki ihmetellen katsomaan hänen jälkeensä, aivankuin se olisi aikonut sanoa: »Mutta mitä kummia Ole tänään ajattelee, kun hän ei vähääkään välitä omasta, rakkaasta lehmästäänkään.»

Vaikka isoisä ja isoäiti menivät nukkumaan, istui Ole yksin portailla odotellen Randia.

Kesäyö oli valoisa ja vuono lepäsi hiljaisena, peilikirkkaana hänen edessään. Olen katse harhaili pitkin tyyntä vedenpintaa ja kaihomielin ajatteli hän men-

nyttä viikkoa, muistellen miten hauska hänellä ja Randilla oli ollut. Olen mielestä oli Randi kelpo tyttö. Miten taitavasti hän olikin auttanut isoisää kalassa käydessä, soutaen kilpaa Olen kanssa, oli lypsänyt lehmän ja perannut kalat, häärien iloisena ja virkeänä aamusta iltaan. Niin, tuntuisi tosiaankin hieman oudolta, jos häntä ei enää näkisi eikä kuulisi hänen heleän kirkasta nauruaan. Isä ja isoisänisä olivat monta, monta vuotta sitten mereen hukkuneet. Olisiko nyt vielä Randikin saanut aalloissa surmansa! Ei, hän ei voinut sitä vielä uskoa! Mutta heti auringon noustua aikoi hän kuitenkin pyytää isoisää mukaansa Randia etsimään.

Hänen siinä yksin istuessaan surullisissa mietteissään näki hän kaukaa jonkun pojan tulevan koppa selässä. Koppa lienee ollut raskaskin, koska näytti siltä kuin poika olisi ollut perin uupunut sitä kantaessaan. Ole hypähti pystyyn. Hänpä lähteekin kantamaan koria kappaleen matkaa pojan avuksi, sillä voisihan sattua, että poika tietäisi jotain Randista. Hiljalleen laahusti vieras poika eteenpäin niin, että Ole saavutti hänet pian ja tarttui auttaen hänen koppaansa.

»Mitä sinulla on kopassasi ja oletko nähnyt erästä Randi nimistä tyttöä?» kyseli Ole henkäisemättä.

»Kumpaanko kysymykseesi ensin vastaan», sanoi poika niin tutunomaisella äänellä, että Ole hämmästyen astui askeleen taapäin tarkastellen outoa poikaa kiireestä kantapäähän.

»Randi», huudahti Ole samassa, »sinäkö se oletkin! Miksi olet pukeutunut pojaksi ja missä olet näin kauan viipynyt?»

»Niin, minähän tässä olen», vastasi Randi iloisesti

ja paiskasi kättä Oelle, joka myöskin oli niin mielissään, kun oli Randin löytänyt, että olisi ollut valmis vaikkapa tanssimaan.

»Nämä ovat sinun vaatteesi. Etkö ole niitä kaivannut?» kyseli Randi.

»En ollenkaan. Mutta sinua me olemme kaivanneet, isoisa ja isoäiti ja minä. Ja jollet nyt olisi tullut takaisin, olisimme huulleet sinun mereen hukkuneen.»

»Minäpä kerron sinulle, Ole, kuinka se tapahtui», sanoi Randi asettuen maahan koppansa viereen istumaan. »Minusta oli näet niin ikävää syödä teidän ruokanne tuomatta koskaan mitään taloon ja silloin minä muistin, että isäni ennen onki nieriäisiä eräästä pikku järvestä Långössä, ja minä sain näetkös sellaisen halun koetella onneani teidän tietämättänne. Siitä piti tulla teille sellainen yllätys, näethän, ja hyvin se onnistuikin. Katsohan vain! Koppani on melkein täysi!»

»Totta tosiaankin! Tämäpä ei olekaan vähäistä», sanoi Ole. »Nyt saa isoäiti suolata niitä oikein runsaasti, tahi sitten menemme huomenna myymään kalat kauppialle. Mutta kerrohan vielä oikein tarkoin, kuinka kaikki kävi.»

»No, niin. Kerronhan mielelläni», sanoi Randi. »Kahtena päivänä kokosin ensin matosia ja toissa yönä hiivin minä sitten toisten nukkuessa hiljaa ulos tuvasta. Sinun vaatteesi puin päälleni, jotta oli helpompi liikkua, ja sitten Långöhön tultua ei kukaan minua tuntenut. Istuin yksin rannalla ja nieriäiset hyppelivät leikkien järvestä joka taholla. Ajatteles, Ole! En kerinnyt oikein heittää onkea veteen, ennenkuin taas sain vetää sen ylös. Kala söi minkä ennätti koko ajan. Ei mi-

nulla moista kalaonnea ole ennen ollutkaan! Nyt olen, tiedätkös, hieman väsynyt, eikä ihmekään.»

»Pistetään nyt kalat kellariin ja lähdetään nukkumaan», sanoi Ole.

Kun lapset tulivat tuvan luo, otti Ole kalat huostaansa, mutta Randi istuutui sillä aikaa tuvan portaille levähtämään.

»Tiedätkös mitä, Randi? Mehän voimme nukkuakin navetassa, niin ei meidän tarvitse herättää isoisää ja isoäitiä.»

Tuumasta toimeen. Lapset menivät navettaan lehmän luo, joka taaskin katseli Olea ihmetellen. Kiltisti antoi se kuitenkin, oudosta ajasta huolimatta, Olen lypsää itseään. Kun Randi sitten oli juonut kupillisen lämpöistä, vastalypsettyä maitoa ja syönyt palan kovaa leipää, jonka Ole sattui löytämään taskustaan, laittoivat lapset itselleen vuokkaan äivan puhtaista oljista Päivikin viereen.

Voinethan toki arvata, kuinka isoisä ja isoäiti hämmästyivät, kun he seuraavana aamuna huomasiivat, että Olekin oli poissa.

»Nythän on kaikki varsin hullusti», sanoi isoäiti. »Ensin häviää Randi, sitten Ole. Mutta ehkä hän vain onkin lehmää lypsämässä.»

Sen sanottuaan läksi isoäiti heti pihan poikki navettaan ja aukaisi navetan pienen, matalan oven.

Mutta jopa muori hämmästyi, kun hän näki kaksi poikaa Päivikin vieressä nukkumassa! Olen hän tietenkkin heti tunsii, mutta vaikea hänen oli käsittää, kuka tuo toinen poika tuossa Olen vieressä oikein oli.

»Ole, Ole», huusi hän.

Ole ja Randi aukaisivat silmänsä ja katselivat kumpikin hämmästyneinä ympärilleen.

»Randi on tullut takaisin», huusi Ole iloisesti, ensin kooten hieman ajatuksiaan. Mutta kun Randi samassa muisti, että hän olikin pojan pukimissa, lensi hän kuin nuoli isoäidin ohi ulos ovesta ja kiiruhti tupaan pukeutumaan omiin vaatteihinsa.

Ja kun Randi tuli takaisin, oli Ole jo kertonut hänen onnellisesta kalamatkastaan isoisälle ja isoäidille, jotka kummissaan olivat sitä kuunnelleet. Randin päätä ystävällisesti silitellen sanoivat he häntä reippaaksi pikku tytöksi, ja silloin loistivat Randin kasvat mielihyvystä. Sinä päivänä oli tuvassa kestit, sillä harvoin siellä syötiin niin hienoa kalaa kuin nieriäistä. Piippakin suvaitsi ottaa nokkaansa yhden palan mais-tajaisia ja nielikin sen alas hirveällä kiireellä. Sitten se vielä kurotteli kalaansa pyytäen lisää, mutta isoäiti arveli, että Piippa voi tyytyä tavalliseenkin kalaan. Päätettiin myöskin, että Ole ja Randi saisivat myydä osan nieriäisistä kauppiaille.

Päivällisen jälkeen lähtivätkin lapset. Kalakoria kantoivat he seipääseen ripustettuna keskellensä. Sillä tavoin ei taakka ollut niin painava ja he voivat astua ripeämmin kapeata vuoripolkua pitkin. Päivä oli ihana ja aurinko paistoi kirkkaasti meren ja kallioitten ja vuonon toisella puolen siintävien, metsäisten rin-teitten yli.

»Kylläpä täällä on kaunista!» sanoi Randi ihastu-neena, kun he olivat kappaleen matkaa kulkeneet. »Täällä on vielä kauniimpaa kuin kotonani Långössä», selitti tyttö.

»Koko Norja on kaunis», vastasi Ole. »Isoisä sanoo, ettei missään ole niin mahtavia koskia ja jyliä vuoria kuin täällä. Minun tekisi kyllä mieleni matkustella kauas vieraille maille, mutta sitten tahtoisin tulla takaisin asumaan tänne Norjaan.»

»Luulenpa melkein, että lapset muualla taas pitävät omaa maataan kauniimpana», sanoi Randi vakavana.

»Sinä olet oikeassa, Randi. Ruotsinmaan lapset pitävät eniten Ruotsista, ja Suomenmaan lapset Suomesta, sehän on selvää. Mutta sinä ja minä, me rakastamme eniten Norjaa, sillä me olemme norjalaisia!»

»Olisipa hyvin hauskaa nähdä esimerkiksi Suomi ja leikkiä suomalaisten lasten kanssa», ehätti Randi vilkkaasti. He olivatkin jo saapuneet rantaan ja saivat lainaksi veneen, jolla soutivat Långöhön.

Randi tiesi neuvoa, missä heidän oli paras laskea maihin, ja yhdessä vetivät he veneen rantaan.

Långö, joka oli saanut nimensä siitä, että se muodoltaan oli muita saaria paljon pitempi, oli kallioinen ja kolkko. Olen kodin ympärillä kasvoi edes muutamia puita, mutta täällä näki kaikkialla vain sammalpeitteisiä kallioita. Koko saarella ei ollut ainoatakaan puutarhaa, eivätkä Ole ja Randi olleet koskaan päärynää tai omenata maistaneet. Jos joku saaren asukkaista olisi omenapuun istuttanutkin, ei hän olisi kumminkaan koskaan saanut nähdä sen hedelmien kypsyvän. Sillä näillä merensaarilla, joilla Ole ja Randi asuivat, puhalteli aina syksyisin kylmät, tuimat tuulet, jotka ehkäisivät useimpia kasvi- ja puulajeja niillä viihtymästä. Kumpikin lapsista oli kyllä kuullut puhtuttavan, mitä hedelmiä Norjan eteläosissa kasvoi, ja

koulussa oli heille opetettu, että varsinkin siinä seudussa, jota Hardangeriksi nimitettiin, oli runsaasti puutarhoja ihanine kukkineen ja hedelmäpuineen. Randin oli joskus tapana ummistaa silmänsä ja mielessään kuvitella, miltä oikein mahtaisi tuntua, jos olisi iso omenanpala suussa.

Mutta ei juolahtanut koskaan lasten mieleen, että luonto heidän saarillaan oli karu ja kolkko. He olivat siihen niin tottuneet, ja olihan sielläkin niin paljon sellaista, jota he rakastivat. Siellä viihtyi orjantappura, jonka pensaat kesäisin olivat heleän punaisten kukkain peittämät, ja kallioitten välissä kasvoi, jos kohta niukaltikin, pehmeätä, vihreää ruohoa ja loistavia kukkia. Sammalmättäillä kasvoi runsaasti noita ihania, punapilkkuisia muuraimia, jotka ensin kyllä olivat kovia, mutta muuttuivat kypsyessään pehmeiksi ja keltaisiksi väriltään. Sitten kypsyivät mustikat ja mansikatkin näillä saarilla. Entä kuinka hauskaa oli laskuveden aikana, jolloin avojaloin voi juosta mereen simpukoita noukkimaan! Niin, jos joku olisi näille lapsille sanonut, että Långö oli ruma, olisivat he varmaankin osoittaneet aavaa merta, siintävää taivasta ja jylhiä vuoria kysyen ihmetellen: »Voiko kaikki tämä olla rumaa?»

He olivat nyt saapuneet kauppapuodille, jota ympäröivät lukemattomat, melkein saman kokoiset ja saman näköiset kalastajain majat. Yht'äkkiä pysähtyi Randi pienimmän ja kurjimman majan eteen sanoen Oelle: »Tässä on isäni mökki, tässä on kotini ja tässä asuvat minun rakkaat pikku siskoni. Eräs vanha vaimo hoitaa heitä, mutta pienimmän, Nisse-veikkoni, on kaup

pias ottanut luokseen.» Randi meni avonaisesta ovesta sisään ja Ole seurasi häntä. Huoneen pimeässä, kurjassa nurkkavuoteessa makasi kaksi pientä tyttöä poski vasten poskea ja käsivarret toistensa kaulaan kiedotuina. Heidän vieressään jakkaralla istui seitsemänkymmenvuotias vanha mummo sukkaa kutoen.

»Hyvää päivää, Stiina-muori», sanoi Randi ja astui vuoteen viereen, jossa pikku siskot nukkuivat. »Mitä tänne kuuluu?»

»No, mutta Randihan siinä onkin», sanoi vanhus siirtäessään silmälasinsa ylös otsalle.

»Mistä sinä tulet?»

»Minä asun nyt Jan Torpsenin luona Rundössä. Hän on tämän Olen isoisä. He ovat siellä minulle kovin ystävällisiä, eikä minun tarvitse koskaan olla nälissäni», selitti Randi.

»Sinäpä oletkin sitten onnellisempi kuin nämä pienokaiset tässä. Sen jälkeen kuin isäsi hukkuu, ovat ne poloiset harvoin saaneet syödä itsensä oikein kylläiksi. Naapurit tosin antavat mitä heiltä liikenee, mutta heillä on monella niukasti ruokaa itselläänkin. Nissepoika on toki hyvässä tallessa, onhan se edes lohduksena», sanoi vanha mummo. Ole kävi miettiväisen ja vakavan näköiseksi. Sattuihan joskus, että isoisänkin mökissä oli ruokaa niukasti, ja saihan väliin juoda maitoakin säästäen, mutta nälkää ei hänen tarvinnut kumminkaan koskaan nähdä. Hän astui lähemmäs vuodetta Randin viereen ja katseli hellästi tämän pieniä, nukkuvia sisko-raukkoja.

»Eivätkö ne ole herttaisia?» kysyi Randi. »Tuo pienempi, valkokutrinen on Berit ja tuo toinen, jonka

käsi on hänen kaulassaan, on Ragna-sisko. Kuinkahan teidän, pikku sirkkuset, nyt käy, kun isä on poissa?»

Kun Ole huomasi, että oli aivan kuin tumma varjo olisi yht'äkkiä peittänyt Randin muuten niin kirkkaat silmät, tarttui hän tytön käteen ja veti hänet hellävaroen mukanaan ulos ovesta.

Päätään nyökyttäen katseli vanha mummo heidän jälkeensä jatkaen hetken kuluttua kesken jäänyttä työtään.

»Kas niin! Nyt menemme kauppiaan luo, myymme hänelle kalamme ja ostamme sitten joka pennillä Beritille ja Ragnalle ruokaa», sanoi Ole ilosta säteilevin silmin.

»Mutta silloin ei isoisäsi eikä isoäitisi saa lainkaan rahaa, ja heitähän varten minä juuri kalastinkin», väitti Randi.

»Se on yhdentekevää! Isoisä ja isoäiti eivät kumminkaan tahdo, että kukaan on nälässä», selitti Ole.

Nyt läksivät Ole ja Randi yhdessä kauppapuotiin ja saivat kaloistaan ison pussillisen jauhoja, sillejä ja ryynejä. Kun he tavaroineen astuivat ulos puodista, tuli pieni nelivuotias poika juosten Randia vastaan.

»Kas Nisse, pikku ystäväni, sinäkö siinä olet? Onko sinun hyvä olla ja ovatko kaikki kilttejä sinulle?» kyseleli Randi innoissaan.

»On! Mutta tulehan taas pian tänne, Randi. Elä ole näin kauan poissa, muuten Nisse itkee.»

»Kas niin, Nisse! Sinun ei kuitenkaan tarvitse nähdä nälkää. Olehan oikein reipas poika ja muista usein käydä leikkimässä Beritin ja Ragnan luona.»

»Kyllä, kyllä! Nisse säästää monta pientä leipä-

palaa jonkun pensaan juurelle. Nisse saa kyllä niitä kauppiaalta. Ja kun leipäkasa tulee oikein isoksi, vie Nisse kaikki isän mökille», sanoi pienokainen vakuuttavasti.

Houkutellen pääsi Randi irti pikku veikkonsa sy-leilystä ja palasi takaisin siskojen luo. Nämä olivat jo hereillä ja huusivat ilosta, kun näkivät Randin. Molemmat kiipesivät heti ison siskon polvelle, kun tämä istui Stiina-muorin viereen, ontuvajalkaisen, huojuvan pöydän ääreen.

»Kuulkaahan nyt, Ragna ja Berit! Tänään te saatte syödä leipää niin paljon kun suinkin jaksatte. Ole ja minä ostimme jauhoja, ja Stiina-muori leipoo kyllä, kun hieman häntä autamme», sanoi Randi iloisena.

»Silloin saa Berit paljon, paljon leipää», riemuitsi Ragna.

»Ja Ragna saa suuren, suuren kakun», jatkoi Berit.

Nytpä alkoi tuvassa touhu. Ole toi sisään puita ja lämmitti leivinuunia. Stiina-muori alusti taikinän ja Randi auttoi häntä sitten kakkuja leipoessa. Pienokaiset häärivät ja pyörivät iloisina ympäri lattiaa, lämpöisiä odotellessaan.

Meni kuitenkin hyvä aika, ennenkuin kakut olivat kypsät, ja Olen ja Randin täytyi jouduttautua lähtemään ennättääkseen hyvissä ajoin kotiinsa. Randi sanoi kiireesti jäähyväiset pikku siskoilleen ja riensi Olen perässä rantaan. Nyt kun hän tiesi, että pienokaiset kotona ainakin muutaman päivän tulivat hyvin toimeen, oli hänen mielensä niin kevyt ja iloinen.

Kotiin tultuaan kertoivat lapset isoisälle ja isoäidille, mitä he olivat matkallaan tehneet.

»Se oli varsin oikein, Randi, että toimitit ruokaa pikku siskoillesi», sanoi vanha kalastaja.

»Sinä olet käyttänyt rahasi hyvään ja hyödylliseen tarkoitukseen», sanoi hänen vaimonsa.

Seuraavana päivänä läksivät lapset jälleen Långön pikku järvelle nieriäisiä onkimaan, mutta tällä kerralla he eivät saaneet yhtään ainoata kalaa.

HAAHKANPOIKANEN.

Haahkanpoikanen viihtyi tuvassa aivan erinomaisesti ja oli vähin erin kesyttynytkin. Lapset sitä simpukoilla ja pikku-kaloilla syöttivät ja antoivat sen uida eräässä kallionsyvennyksessä, johon oli kokoontunut sadevettä. Täällä se mielellään pulikoi kaiken päivää sukeltaen ja tempuillen Olen ja Randin suureksi huviksi ja iloksi. Illan suussa se aina tulla tallusteli tuvan luo vetäytyäkseen yöksi omaan nurkkaansa.

Mutta kun Piippa nyt oli vallan terve ja muutenkin vaurastunut, ei ollut syytä pitää sitä kauemmin tuvassa. Sen täytyi päästä jälleen merille sisariensa ja toveriensa luo.

»Tahdotko uida kauas tuonne toisten haahkojen luo, Piippa?» kyseli Randi linnulta.

Piippa pisti sukeltaen päänsä veden alle. Ja vaikkei Randi muunlaista vastausta saanutkaan, niin ymmärsi hän varsin hyvin, mitä lintu tarkoitti. Se tahtoi näet sanoa: »Vesilätäkkö on kyllä hyvä, paremman puutteessa, mutta meri on sentään aina meri.»

»En ymmärrä, kuinka Piippa onkin jäänyt näin pitkäksi aikaa luoksemme», sanoi Ole, »hänellähän on vapaus lähteä milloin vain tahtoo ja mennä niin kauas kuin tahtoo.»

»Se ei varmaankaan tule sitä vain muuten tehneeksi. Meidän täytynee antaa sille alkua. Kukaties se poloinen pelkää, etteivät muut haahkat enää tunne sitä, kun se on ollut näin kauan poissa», arveli Randi.

Vielä samana päivänä ottivat lapset Piipan veneeseen ja soutivat haahka mukanaan kauas ulapalle. Ole ja Randi soutivat kumpikin ja Piippa seiso i hiljaa ja kiltisti veneen pohjalla katsellen ihmetellen maailmata ympärillään.

»Mitähän Piippa oikein ajattelee, kun se on noin miettiväisen näköinen?» sanoi Randi.

»Kaiketi se hieman ihmettelee, minne häntä nyt viedään», sanoi Ole ja hyrähti iloisesti laulamaan veneen kiitäessä kevyenä kirkkaalla vedenpinnalla.

Vihdoin herkesivät lapset soutamasta, sillä he olivat saapuneet niille paikoille, missä haahkat vuonolla tavallisesti asustivat. Ole otti taskustaan pienen rautalankapätkän ja näytteli sitä Randille.

»Mitä sinä sillä aiot tehdä?» tiedusteli Randi.

»Arvaahan.»

»En minä osaa.»

»Sidon tästä renkaan Piipan jalkaan, jotta tunemme sen, jos se sattuisi tulemaan takaisin.»

»Sepä mainiota», sanoi Randi, »mutta miten me sen siihen saamme?»

»Ei se niin vaikeata ole. Pidä sinä Piippaa sylissäsi, että minä pääsen siihen käsiksi», sanoi Ole.

Randi piteli Piippaa, joka pyristeli vastaan ja räpisteli siivillään, mutta sillä välin pisti Ole rautalankarenkaan sen toiseen jalkaan.

»Mutta kuulehan, Ole, ei suinkaan tuo rengas ole Piipalle haitaksi?»

»Ei vähääkään. Se voi uida ja kävellä aivan yhtä hyvin kuin ennenkin.»

Nyt Randi nosti Piipan syliinsä, silitteli sitä hellästi jäähyväisiksi, kohotti sen veneen laidan yli ja laski vihdoin varovasti veteen.

»Nyt saat uida, minne itse haluat, Piippa, ei kukaan sinua pidätä», sanoi hän. Sitten käänsivät lapset veneensä jälleen kotiin päin.

Ensin katseli Piippa hieman ihmeissään ympärilleen, mutta sitten se äkkiä sukelsi syvälle veteen. Kun se tuokion kuluttua nousi jälleen pinnalle, näkivät lapset sen uivan pois päin kauas, isolle, aavalle merelle.

LAPSET TYÖSSÄ.

Eräänä päivänä otti vanha Jan Torpsen viikatteen alas tuvan seinältä ja istahti penkille hiomaan sitä kirkkaaksi ja teräväksi. Ole pyöritteli tahkokiven pyörää, Randi kaasi vettä ja vanha Jan kuljetti viikatetta edestakaisin pyörällä. Mutta ei työ enää häneltä varsin nopeasti joutunut, sillä pian väsyi vanhus ja hänen täytyi levätä vähän väliä.

»Toista oli ennenvanhaan», sanoi hän huoaten. »Olisittepa silloin nähneet Jan Torpsenin, kuinka nopsa ja joutuisa hän silloin oli sekä vesillä että kuivalla maalla.»

»Niin, kyllä minä arvaan, että isoisä oli vikkellä», sanoi Ole.

»Sellaiseksi sinunkin pitäisi tulla, Ole», sanoi vanha Jan mielihyvällä katsellen Olen vankkaa, harteikasta vartaloa. Ja vanhus ajatteli: »Siinä se on poika, jossa on tarmoa ja ryhtiä, lienenkö minäkin tuollainen ollut?»

»Haluan toki minäkin kasvaa vankaksi ja ketteräksi» huudahti Ole. »Paiskataanpa kättä varmuuden vuoksi, isoisä.» Ja Ole pisti pienen nykeröisen kätensä isoisän karkeaan, luisevaan kouraan, puristi sitä lujasti ja katsoi samalla isoisää tiukasti silmiin.

»Pidä sanasi», sanoi Jan Torpsen, katsoen vuoroonsa vakavasti, mutta samalla hellästi pojanpoikaansa.

»Voit luottaa minuun», vastasi Ole päättävästi.

Nyt oli viikate hiottu ja Randi pyyhki sen kuivaksi, jottei se ruostuisi.

»Tänään lähden muorin kanssa naapuritaloon Joonas-ukon luo, joka makaa sairaana, ja jään sinne yöksi, mutta huomenna niitan minä heinän, sillä onpa jo aika saada se korjuuseen», sanoi isoisa.

Samassa tuli isoäiti kuistille. Hän oli sitonut puhtoisen liinan päähänsä ja näytti niin juhlalliselle mustassa esiliinassaan.

»Eikö isoäitikään tule kotiin ennenkuin aamulla?» kysyi Ole.

»En, nyt saatte tulla yksin toimeen. Ruokaa olen pannut teille esille, ja voihan Randi laittaa valkean pesään ja keittää teille perunoita.»

Jan ripusti työnuttunsa tuvan ovenpieleen ja laitto paremman päällensä ja sitten läksivät vanhukset toinen toistaan tukien kulkemaan verkalleen rosoista vuoripolkua pitkin.

»Tänään olemme isännät tuvassa», sanoi Randi iloisesti pyörähdellen. Mutta Ole ei häntä lainkaan kuunnellut, vaan muuttui äkkiä niin merkillisen juhlalliseksi, että Randi jäi ihmetellen häneen katsomaan.

Mutta kun Ole päättävästi sylkäisi kouraansa ja tarttui lujasti viikatteeseen, ymmärsi Randi kohta, mitä hän aikoi tehdä ja huudahti ihmetellen: »Ethän vain yrittäne yksin niittää heinää?»

»Yritänpä vaimenkin, sitä tässä juuri ajattelen.»

»Mutta sinä et jaksa, Ole.»

»Saathan nähdä», oli vastaus.

Randi meni tupaan ja katseli siellä ympärilleen.

»Jos Ole aikoo näyttää mihin hän pystyy, niin en minäkään tahdo huonompi olla. On täällä tuvassakin tekemistä, ja varmaankin olisi Inger-muori iloinen saadesaan hieman apua», ajatteli Randi.

Kiireesti kääri hän hihansa ylös, otti pesuastian ja meni pihalle vettä noutamaan. Randi näet aikoi ruveta pyykin pesuun. »Kyllä Inger-muori on varmasti kotiin tultuaan ihmeissään, kun hän näkee vanhan Janin ja Olen paidat puhtaina ja hohtavan valkoisina», ajatteli hän.

Randi asettui pihalle työhön hieroen vaatteita, minkä suinkin jaksoi. Eikä niitä varsin vähällä valkoisiksi saanutkaan, varsinkin kun täytyi vielä vähän suopaakin säästää, jottei Inger-muori pääsisi moittimaan, että hän oli sitä liaksi tuhlannut.

»Hoh, hoi, täytynee lioitella muutama tunti vedessä noita paitoja», huusi hän Olelle, joka astuskeli verkalleen hänen luokseen, »ei niitä muuten saa ikinä puhtaiksi.»

»No, Ole, kuinkas sinun heinäntekosi onnistuu? Et tainnut saadakaan ruohoa poikki. Elähän ole enää toiste noin kopea.»

Mutta tuskin oli Randi saanut viimeiset sanat sanotuksi, kun hän tunsii aimo korvapuustin kuumentavan poskeaan ja hän kaatui suinpäin pesuastiansa päälle.

»Siitä saat sinäkin!» huudahti Randi ja ennenkuin Ole oli aavistanutkaan, läimäytti hän poikaa märällä vaatteella vasten kasvoja.

Siinä he sitten seisoivat vastatusten kovasti häpeissään. Sillä kun enin suuttumus oli haihtunut, ha-

lusivat he kumpikin jälleen sovintoa. Ole tahtoi tulla Randin ja Randi Olen ystäväksi. Oli vain kysymyksessä, kumpi ottaisi ensi askeleen. Mutta kuinka ollakaan! Päivikki ratkaisikin asian. Se kuljeskeli ympäri pihaa syöden ruohoa kaikessa rauhassa, mutta yht'äkkiä juolahtikin sen mieleen mennä tarkastelemaan Randin hommia ja sattuihin se varsin oikealla ajalla pistämään valkoisen päänsä tytön pesuastian yli.

»Päivikkini, Päivikkini», sanoi Randi hyväillen ja silitteli lehmän turpaa. »Sinä olet kaikkein herttaisin pikku lehmä koko Norjassa.»

Kun Ole näki Randin jälleen noin lempeänä ja iloisena, rupesi hänkin Päivikkiä hyväilemään. Mutta miten lienee ollutkaan! Yks' kaks' yhtyivätkin Olen ja Randin kädet Päivikin niskan yli ja ne pitelivät niin kauan ja niin lujasti kiinni toisistansa, että Päivikki jo vallan pitkästyi ja vetäytyi hieman närkästyneenä syömään vihreätä, mehevätä ruohoa.

Kun nyt sovinto oli jälleen saatu aikaan, riensivät lapset taasen iloisina työhönsä. En tahdo sanoa, että vaatteet olisivat tulleet niin erinomaisen valkeiksi tai ruoho niin hyvin niitetyksi, mutta sen minä kummin-kin tiedän, että parastansa lapset koettivat tehdä.

Kun Randi vihdoin oli saanut pyykkinsä kuivamaan ja seisoi lieden ääressä keittämässä pertunoita, näki hän akkunasta Olen niittävän heinää niin että posket hehkuivat punaisina ja hiki valui otsalta. Ja Randi tuumaili itseksensä, ettei hän vain ollut vielä koskaan nähnyt noin ahkeraa ja reipasta poikaa. Kyllä hänestä itsestäänkin tuntui varsin tärkeältä keittää ruokaa ihan omalla vastuullaan ja siksi hän, saatuaan

kaikki valmiiksi, meni tuvan portaille ja huusi niinkuin Inger-muorinkin oli tapana:

»Tule sisään syömään!»

Ei ollut Olekaan varsin hidas kutsua noudattamaan. Uupunut hän olikin, käsivarsia ja selkää kollotti ja jalat olivat vallan jäykät. Mutta siitä hän ei välittänyt, vaan heitti viikatteen kädestään kuin jonkun leikkikalun ikään ja astui tukevilla askeleilla portaita ylös tupaan. Pöydällä oli vadillinen höyryäviä perunoita ja Ole ryhtyi niitä syömään kuumeisella kii-reellä.

»Nyt sinä olet Jan Torpsen ja minä olen Inger-muori», sanoi Randi.

»Mutta me emme ole vanhoja niinkuin isoisä ja isoäiti, vaan nuoria ja reippaita, niinkuin hekin olivat tänne muuttaessaan», vastasi Ole.

»Niin, ajattelehan Ole, miten siitä on pitkä aika!»

Niin he leikkivät ja juttelivat ollen olevinaan aikaihmissiä, jotka puuhaavat ja tekevät työtä, ja aika kului heiltä niin rattoisasti. Illan tullen oli iso kasa heiniä levitetty kuivamaan ja tuvassa oli Randi siistinyt joka sopen. Ei ollut siis ihme, että vanhukset kotiin tullessaan olivat niin kovin tyytyväisiä. Niinpä niinkin! Kun isoisä nyt oikein näki, millainen apu hänellä oli Olesta, loistivat hänen vanhat, ryppyiset kasvonsa ilosta ja tyytyväisyydestä ja vaikutti hän niin paljoa puhunutkaan, ymmärsi Ole, että isoisä oli nyt oikein sydämestään iloinen.

UUSI TUTTAVUUS.

Seuraavalla viikolla päätettiin, että Ole lähtisi Trondhjemiin sormusta myymään. Inger-muori sitaisi kirjavaan ruudulliseen pumpuliliinaan Olelle puhtaan paidan, sukkaparin ja virsikirjan, ja siinä ne olivatkin kaikki hänen matkavarustuksensa. Juhlavaatteet hän sai laittaa päällensä ja muuta ei hän Inger-muorin mielestä tarvinnutkaan.

Iloisena katseli Randi matkavalmistuksia. Ajatelkaas! Ole sai matkustaa kaupunkiin oikein isolla laivalla! Sai kävellä joutilaana laivan kannella ja sai katsella ympärilleen tarvitsematta tehdä mitään. Oli se toista kuin isoisän kiipperässä veneessä istuminen, jossa sai soutaa väliin niin, että hiki valui. Ja sitten hän pääsi Trondhjemiin, sai kävellä kaduilla ja nähdä hienoja ihmisiä, hevosia, vaunuja ja muita ihanuuksia. Oi, jos hänkin olisi päässyt mukaan! Mutta hauskaahan sekin jo oli, kun Ole pääsi. Pian hän taas on kotona kertoilemassa heille kaikista näkemistään.

Lähtöpäivä koitti kirkkaana ja kauniina. Randin piti saattaa Ole veneellä kauas vuonolle, jossa he sitten kohtaisivat laivan. Kun Ole sitten oli noussut^v laivaan, piti^l Randin^l palata yksin kotiin. Laivat eivät^v näet koskaan laskeneet näitten merensaarien laitureihin,

joten lapset kyllä olivat tottuneet odottelemaan niitä ulapalla.

Varhain aamulla oli Ole jo puhdistanut veneen. Kun hän sitten vihdoinkin seisoi laiturilla lähtövalmiina siistissä kotikutoisessa puvussa ja naamaltaan puhtaana kuin pulmunen, loistivat hänen siniset silmänsä kirkkaina ja niiden katse oli pirteä ja rehellinen. Vanha isoisä seisoi myöskin laiturilla tarkastamassa, että kaikki oli hyvässä järjestyksessä ja isoäiti huis-kutti liinallaan jäähyväisiä tuvan portailta. Nyt oli kaikki kunnossa. Ole lykkäsi veneen vesille ja molemmat lapset asettuivat airoihin. Hei vain! kuinka nopeasti vene viiletti hienosti väreilevällä vedenpinnalla. Nyt läksi Ole-poika ensi kerran yksin maailmalle. Seikkailuille hän nyt läksikin. Tätä ajatellen kävi lasten mieli juhlalliseksi ja he istuivat kumpikin hiljaisina ja vakavina. Paitsi tasaisia airon vetoja ei kuulunut muuta kuin ilmassa leijailevien merilintujen yksitoikkoista kirkunaa.

Oikein Olen sydän sykähteli ilosta, kun hän huomasi kaukaa laivasta nousevan savupatsaan ja näki sen lähenemistään lähenevän. Lapset herkesivät nyt soutamasta, pysyttelivät veneineen yhdessä kohden, ja Ole heilutti lakkiaan, jotta heidät paremmin huomattaisiin.

Sillä välin istui Randi kokassa tähytämässä. »Nyt ne meidät näkivät!» huudahti hän yht'äkkiä iloisesti.

Ja tosiaankin! Laiva hiljensi vauhtia ja tuli heitä kohti kuin suuri, pärskyvä kummitus, ja aivan oikealla hetkellä osasivat lapset laskea veneensä sen viereen. Silloin Ole hyppäsi ketterästi ylös laivaan perämiehen

viereen, joka seisoj kannella ja ojensi iloisesti kätensä hänelle.

»Kas niin, pikku mies, tervetuloa mukaan», sanoi hän. Mutta Randi sousti kiireesti veneensä pois laivan ryöppyaalloista ja vilkutti liinallaan Olelle, joka nyt siirtyi hänestä yhä kauemmas.

Ole seisoj tyytyväisenä laivan kannella kirjavine nyyttineen. Hiljaisena ja sanatonna katseli hän tarkasti kaikkea mitä hänen ympärillään tapahtui. Kyllä hän mielessään oli kuvitellut laivaa isoksikin, mutta näin komeaksi ei hän ollut voinut edes unissaankaan sitä kuvitella. Kun hän sitten hetken kuluttua sai istua kapteenin vieressä ruokasalissa herkullisen aamiaispöydän ääressä ja sai juoda kuumaa vehnäskahvia, ajatteli hän, ettei enää parempaa voisi itselleen elämässään toivoa. Kun Randi sentään olisi vielä ollut mukana!

Kahvia juodessa sai Ole kertoa kapteenille, mitä varten hän oli lähtenyt kaupunkiin, ja kapteeni taputteli häntä ystävällisesti olkapäähän ja katseli sormusta, joka hänellä oli nauhassa kaulassaan. Sitten menivät he yhdessä jälleen kannelle ja täällä oli Olella taas niin paljon katselemista, että hän hetkeksi unhoitti Randin ja kaikki muutkin kotolaiset.

Ei Ole suurestikaan välittänyt kaikista noista vieraista ihmisistä, jotka laivan kannella edestakaisin kävelivät, mutta laivaa ei hän luullut voivansa koskaan kyllikseen tarkastella. Se kun halkaisi vedenkin kuin leikillä vain! Ole olisi kyllä halunnut tutkia laivan sisustaa, sitä osaa, jossa olivat koneet, jotka tätä hirviötä kuljettivat eteenpäin, mutta toistaiseksi tyytyi hän kuitenkin istumaan kannella.

Äkkiä tunsi hän jonkun kevyesti koskettavan olkapäähänsä, jolloin hän kääntyi ympäri ja näki pienen vaaleatukkaisen pojan seisovan vieressään. Poika tarjosi tuttavallisesti hänelle isoa, keltaista appelsiiniä.

»Sinä saat tämän, sillä sinä olet niin kiltin näköinen», sanoi pienokainen ja pisti samassa appelsiinin Olen käteen.

»Kiitos vain», sanoi Ole, »mutta mikä tämä on?»

»Etkö näe, että se on appelsiini?»

»En ole tällaista koskaan ennen nähnyt. Kelpaako se syötäväksi?»

»Kyllä», vastasi pikku poika nauraen. »Tietenkin sinun täytyy se syödä. Sepä merkillistä, kun et ole ennen nähnyt appelsiinejä. Kuinka se on mahdollista?»

»Kun oikein ajattelen, niin olen kyllä kuullut niistä puhuttavan, vaikk'en heti muistanut sitä», vastasi Ole. »Se on varsin kaunis hedelmä.»

»Ja niin maukas. Mutta näin kesällä ne eivät ole niin hyviä ja meheviä kuin talvella. Äitini mielestä on aivan harvinaista, että voi saada syötäviä appelsiinejä tähän vuodenaikaan. Syö se nyt, niin saat tuntea, mille se maistaa.»

Ole pisti appelsiinin suuhunsa, puraisi terveillä, vahvoilla hampaillaan siitä aimo palan ja alkoi sitten syödä sitä. Mutta samassa irvisti hän rumasti ja heitti appelsiinin kädestään viereensä sohvalle. »Hyi sentään, tuopa oli kerrassaan paha!» sanoi hän pojalle, joka nauroi niin makeasti, että tuskin kykeni puhumaan.

»Äiti, kuulehan äiti! täällä on muuan poika, joka syö appelsiinin kuorineen aivan kuin omenan», huusi

hän vihdoin eräälle naiselle, joka istui korituolissa kappaleen matkaa heistä.

»Ja ajattelehan, äiti, hän ei sano ennen nähneensä kään appelsiinejä, ei yhtään ainoata, ei edes pientä hitustakaan. Eikö se ole varsin kummallista, äiti?»

Vieras rouva katseli hymyillen molempiin lapsiin. »Sinun täytyy neuvoa hänelle kuinka sitä kuoritaan, Nicola», sanoi hän sitten. »Ja jos ei poika ennen ole nähnyt kään appelsiinejä, niin on varsin luultavaa, että hän taas on nähnyt paljon sellaista, josta sinulla ei ole aavistustakaan.»

Kiitollisena katseli Ole pojan äitiä. Miten ystävällinen hän oli! Ei hän ollenkaan hänelle nauranut eikä moittinut häntä tyhmyydestä. Ja kun rouva kääntyi jälleen katselemaan välkkyvää ulappaa, jatkoivat lapset ujostelematta keskeytynyttä keskusteluaan.

»Miksikä äitisi sinua nimittääkään?» tiedusteli Ole.

»Hän sanoi minua Nicolaksi, mutta kun me nyt olemme Norjassa, niin voisi minua hyvinkin nimittää Nisseksi.»

»Sehän on merkillistä! Minun nimeni on Ole, enkä minä vain aio nimeä muuttaa Trondhemiin tultuani.»

»Mutta Nicola on sama englannin kielellä kuin Nisse norjan kielellä ja minä olen sekä englantilainen että norjalainen.»

»Sepä lystikästä», sanoi Ole naurahtaen.

»Isäni on englantilainen ja äitini norjalainen, siksi kuulun minäkin kahteen maahan. Oletko sinä vain norjalainen, sinä?»

»Olen, ja minäpä sanon sinulle, että se vasta jotain onkin. Enkä minä huolisi muuta ollakaan!»

Heidän siinä jutellessaan otti Nicola appelsiinin ja kuori sen, ja kun hän nyt tarjosi sen uudelleen Olelle, täytyi tämän myöntää, että se maistuikin varsin hyvälle.

Palkaksi siitä sai Nicola katsella sormusta ja kuulla, miten Ole oli sen saanut haltuunsa.

»Sepä omituista, se on aivan kuin satua», sanoi Nicola, kun Ole lakkasi kertomasta.

»Minäpä pyydänkin äidiltäni, että saan käydä sinua ja Randia tervehtimässä, ennenkuin lähdemme takaisin Englantiin. Olisiko sinusta hauskaa, jos me tulisimme?»

»Kyllä, mutta — niin, en tiedä oikein. Minun mielestäni on kaikki siellä kotona niin hyvää, ja niin on Randistakin, mutta sinä et liene tottunut syömään kovaa, karkeata leipää ja kaloja päivittäin, ja meillä ei ole taas muuta tarjolla.»

»Se ei tee mitään, sillä minulla on vahvat hampaat ja niin on äidilläkin, että me kyllä jaksamme purra teidän kovaa leipääänne», selitti Nicola.

Näin jutellen tuli lapsista pian hyvät ystävät ja aika kului heiltä nopeasti.

Kun laiva sitten alkoi lähestyä Trondhjemia, sai Ole niin paljon katselemista, että hän kävi aivan sanatomaksi hämmästyksestä, ja kun se viimein hiljalleen liukui satamaan ja laski rantalaituriin toisten isojen laivojen viereen, valtasi kaikki tämä suuremmin uutuuksien Olen niin, ettei hän muistanut edes astua laivasta maihin. Mutta silloin tuli Nicola ja huusi hänelle: »Ole, miksi et lähde maihin. Nyt me menemme majataloon,

muista tulla minua huomenna tervehtimään. Kysy vain Nicola Parkinsonia. Hyvästi siksil»

Kun Ole näki Nicolan menevän kaupunkiin päin äitinsä kanssa, kiitti hän kapteenia matkastaan ja läksi itsekin maihin, mutta jäi ensin, ympärilleen katsellen, hieman epäröiden laiturille seisomaan.

TRONDHJEMISSA.

»Minne matka, poika?» kysäisi joku, ja kun Ole kääntyi ympäri, näki hän edessään pitkän, laihan pojan kuluneissa vaatteissa, lakki niskassa.

»Minne matka?» uudisti tämä kysymyksensä lyöden Olea tuttavallisesti olkapäälle.

»Minä menen tuomiokirkkoa katselemaan», vastasi Ole. »Oletko hyvä ja neuvot minulle sinne tien?»

Poika vetäisi silloin Olen mukaansa pistäen kätensä hänen kainaloonsa.

»Taidatpa olla maalainen. Kai minun täytynee pitää huolta sinusta. Minne menet asumaan?»

»Kapteeni on luvannut, että saan nukkua tämän yhden yön laivalla, ja sitten lähdenkin jälleen kotiin», vastasi Ole.

Eikä hänellä ollut halua ryhtyä pojan kanssa sen pitempiin puheisiin, kun tämä näytti hänestä niin ikävältä ja kun oli niin paljon uutta katseltavaakin.

»Minun nimeni on Tom; hommailen minkä mitäkin. No, tulitko tänne Trondhjemiin vain katselemaan tuomiokirkkoa?»

»Enhän toki. En vain sitä varten. Pitäähän minun myydä sormuskin!»

»Vai sormus. No, mikä sormus se on?»

Sitten Ole kertoi pojalle, kuinka hän oli saanut sormuksen.

»Annahan minun vähän katsella sitä», pyysi Tom innostuneena. Vastenmielisesti päästeli Ole nauhan irti kaulastaan ja antoi sen Tomille. Tom tarkasteli sormusta ja piteli sitä vasten aurinkoa, niin että valkoinen kivi siinä säteili kirkkaana. »Myy pois se minulle viidestäkymmenestä äyristä, niin ei sinulla ole vaivaa kaupata sitä muille», sanoi hän Olelle.

»Ei kiitos, isoisä käski minua viemään sen kulta-seppään ja niin aion tehdäkin», vastasi Ole ja ojensi kätensä ottaakseen sormuksen takaisin.

Mutta Olen sanomattomaksi hämmästykseksi otti Tom veitsen taskustaan, leikkasi nauhan poikki, pisti sormuksen taskuunsa ja läksi aivan rauhallisena vihellellä kulkemaan pitkin katua. Vihdoin selvisi Olelle, että Tom aikoikin viedä hänen sormuksensa. Parilla hyppäyksellä oli hän ryöstäjän perässä ja piteli häntä lujasti kiinni takin liepeestä.

»Anna tänne sormus, ei se ole sinun, sinulla ei ole oikeutta siihen!» huusi hän hengästyneenä.

»Luulen, ettei sinullakaan ole siihen oikeutta, sinä olet tietystikin varastanut sen, sinäkin», sanoi Tom.

»Varastanutko?» Ole astui askeleen taakse päin perin hämmästyneen näköisenä aivan kuin hän ei heti olisi oivaltanut mitä Tom tarkoitti.

»Tarkoitatko, että olen luvatta ottanut sormuksen ja pitänyt sen sitten omanani?» sai hän vaivoin sanotuksi.

»Niin, niin, juuri niin. Olet varastanut sen, ymmärrätkö nyt. Vai luuletko kenenkään uskovan juttujasi

kalasta. Niin tyhmä ei kukaan liene. Tietenkin olet pieni varas, vaikka näytätkin noin viattomalta.»

Olen siniset silmät säihkyivät. Hän puristi pienen, nykeröisen kätensä nyrkkiin, nousi varpailleen ja antoi Tomille aimo iskun vasten kasvoja.

Sitäkös elämä syntyi. Tom huusi apua ja piteli kättään suunsa edessä, sillä siitä vuosi verta. Satamasta tuli poikalauma juosten, ja eräs poliisi asettui Olen ja Tomin väliin tiedustellen ankarana, mitä moinen melu merkitsi. »Tuo poika hyökkäsi kimppuuni ja löi minua», sanoi Tom osoittaen Olea.

»Hän vei sormukseni ja nimitti minua varkaaksi, sentähden löin minä häntä», sanoi Ole.

Olen täytyi nyt jälleen kertoa kaikki, jolloin pojat nauraen sanoivat mielellään toivovansa sellaista kalaa onkeensa. Mutta poliisi katsoi silloin heihin ankarasti ja käski Olea ja Tomia seuraamaan häntä poliisikonttoriin.

Ole-parka katseli säikähtyneenä ja neuvotonna ympärilleen. Hän tiesi kyllä puhuneensa totta, mutta täällä ei ollut ketään, joka olisi häntä uskonut. Vihasta kiihtyneenä oli hän iskenyt Tomin etuhampaan-kin irti suusta. Mitähän kotiväki sanoisi, jos he tietäisivät, miten onnettomasti hänen ensimmäinen päivänsä Trondhjemissa oli alkanut. Randi varmaankin parhailaan suunnitteli, miten hauska hänellä oli ja kuinka monta äyriä hän sormuksesta saisi.

Näin ajatellessaan näytti Ole-poika varsin huolestuneelta.

Silloin kuuli hän yht'äkkiä iloisen huudahduksen ja näki samassa Nicolan äitinsä kanssa tulevan heitä vastaan.

»Mitä nyt, Ole? Mitä on tapahtunut?» huusi Nicola, kun hän lähemmäs tultuaan näki Olen surullisen naaman.

Nicolan äiti kääntyi poliisin puoleen ja sai tältä tietää, mitä oli tapahtunut. Sekä Nicola että hänen äitinsä voivat todistaa tavanneensa Olen laivassa ja että hän oli heillekin näyttänyt sormuksen kertoen siitä samalla tapaa. He läksivät mukaan poliisiasemalle ja Nicola seisoi koko kuulusteluajan Olen rinnalla iskien hänelle rohkaisevasti silmää.

Tom tutkittiin tarkoin kiireestä kantapäähän, mutta sormusta ei löytynyt mistään.

»Hän on luultavasti heittänyt pois sen», ajatteli Ole. Sillä välin katseli Nicola herkeämättä Tomia.

»Hänellä on suussaan varmasti jotain», huusi Nicola äkkiä. »Hän liikuttelee niin omituisesti kieltään, kun hän puhuu?»

»Aukaise suusi, Tom», käski poliisi ankarasti.

Mutta Tom puristi yhä lujemmin huulensa yhteen. Samassa olikin Tomin suu tarkastettu ja sormus löydetty.

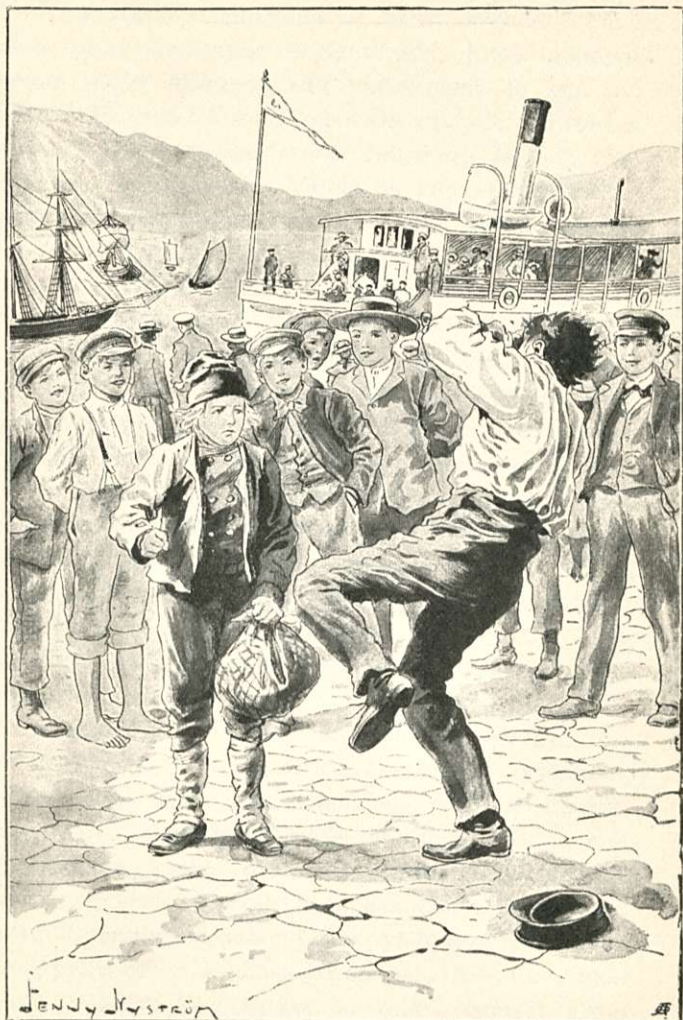
Ole sai jälleen sormuksensa ja pääsi vapaaksi ja astuskeli tyytyväisenä pitkin katua uusine ystävineen, mutta Tom sai jäädä poliisikonttoriin vastaamaan ilki-työstään.

»Mikä onni, että satuimme sinut kadulla näkemään», huudahti Nicola ja pyörähti ympäri ilosta.

»Pidä nyt lystiä, Ole, ja kun olet kyllin katsellut ympärillesi, niin tule majataloon asuntoomme minun kansani leikkimään. Vai mitä, äiti. Saako Ole tulla?»

»Tervetuloa tämän pikku veitikani luo, Ole, jos sinulla vain on halua», sanoi rouva Parkinson ystävällisesti.

Tuomiokirkon edustalla he sitten erosivat. Siinä seisoi juuri muutamia englantilaisia, jotka aikoivat mennä sisälle kirkkoon sitä katselemaan ja kun ovi heidän jälkeensä oli auki, meni Ole rauhallisesti toisten perässä. Kädet ristissä, lakki kainalossa jäi hän tätä ihanuutta katselemaan. Täällä oli niin sanomattoman hiljaista ja rauhallista, ja Ole katseli katselemistaan, kunnes aivan uusi, outo tunne hänet valtasi. Nämä korkeat holvit, harvinaisen taiteelliset pilarit, joita ihanat kukkaskoristeet somistivat, niin, kaikki tämä jylhä mahtavuus valtasi hänet niin, että kyyneleet kiertyivät hänen silmiinsä. Ja jos kohta hän olikin pieni taitamaton poikanen, ymmärsi hän nyt kuitenkin seisovansa ihanimman ihmiskädestä lähteneen taideluoman edessä, minkä hän ehkä koskaan olisi silmillään näkevä.

Hän tunsi kuin aavistaen, että täällä oli jotain, joka taisi kohottaa ja kantaa hänen ajatuksensa ja mielensä kauas pois tästä alituisesta raatamisesta ja ahertelemisesta jokapäiväisen leivän edestä. Ja hänet valtasi sama tunne, kuin auringon nousua suurella, aavalla merellä katsellessa.

Englantilaiset, joilla oli muistikirjat käsissään, menivät nyt eteenpäin ja Ole kulki heidän perässään. Kirkonvartija kulki hänen rinnallaan selitellen hänelle, mitä hän ei ymmärtänyt. Ole sai häneltä tietää, että Trondhjemin kirkko oli hyvin vanha. Tälle samalle paikalle rakensi Norjan kuningas Olavi Kyrre 900 vuotta sitten kirkon, johon Olavi pyhän luut haudattiin. Olavi pyhä oli se kuningas, joka teki Norjalle paljon hyvää, vahvisti kristinuskon ja kaatui viimein taistelussa Stiklastadin luona vuonna 1030.

Myöhemmin rakennettiin kirkkoon paljon lisää ja kun useat tulipalot olivat sitä turmelleet, uudistettiin se perinpohjin. Vasta näinä viimeisinä vuosina oli se saatu tällaiseen kuntoon, jommoisena Ole sen nyt näki. Mutta nyt se vainen olikin sellainen kirkko, jota kannatti katsella! Ja kun Ole kuuli, että rikkaat ihmiset matkustavat kaukaa vieraista maista sitä ihaillemaan, niin hän ymmärsi sen hyvin. Saksan keisarikin oli lahjoittanut ison rahasumman sen korjaamiseksi, sillä puuttui näet vielä paljon sekä kirkosta että sen tornista. Tuosta jalomielisestä lahjoituksestahan oli kirjoitettu sanomalehdissäkin, niin että se oli ihmisille kyllä tuttua. Sitäpaitsi sai kuka hyvänsä ottaa osaa tuomiokirkon valmiiksi rakentamiseen. Pieninkin ropo oli terve-tullut, jos kohta se ei riittäisikään kuin pienimmän ki-ven hankkimiseen. Monesta pikku purosta paisuu iso joki. Sentähden oli tuomiokirkonkin seinään laitettu säästölaatikko, johon kuka hyvänsä voi pistää avus-tuksensa.

Ole oli tarkkaavasti seurannut pitkää selitystä. Hänen katseensa kiintyi nyt säästölaatikkoon. Mitähän jos hänkin olisi tuomiokirkkoa valmiiksi rakenta-massa. Jos hän voisi antaa edes niin paljon, että se riittäisi yhteen ainoaan pikku kiveen. Olisipa todella sanomattoman hauskaa, jos hän voisi niin paljon antaa. Ole pisti kätensä liivin taskuun ja veti sieltä esiin kirk-kaan viisikymmen-äyrisen. Hän oli saanut sen lähties-sään kauppiaalta ostaakseen sillä jotain mieleistä itsel-leen Trondhjemista. Ole oli aikonut sillä ostaa Randille korean kaulaliinan ja oli koko matkan siitä iloinnut, mutta nyt tuo ajatus yllätti hänet, että Randi ja hän

voisivat sen sijaan olla mukana kirkon rakentamisessa. Sille panisi Randi paljoa suuremman arvon kuin koskaan korealle liinalle. Tunsi hän toki niin hyvin Randin!

Sillä aikaa kuin Ole seisoi tätä tuumailemassa, olivat toiset jo lähteneet pois, ja kirkonvartija kehoitti häntäkin kiirehtimään.

Nyt ei Ole enää pitempään miettinyt. Kiireesti pisti hän hopearahansa säästölaatikkoon ja kuiskasi arasti: »Tämä on Randilta ja minulta pienen pieneksi kiveksi Trondhjemin tuomiokirkkoon.» Sitten juoksi hän iloisesti alas portaita ja saavutti toiset juuri kun he olivat ennättäneet uloskäytävälle.

Kun Ole oli vielä tarkastellut kirkkoa ulkoakin päin, tunsi hän itsensä perin uupuneeksi ja nälkäiseksi. Mutta ensin täytyi hänen kuitenkin rientää sormusta myymään. Sitähän varten hän oli kaupunkiin tullutkin. Hän kulki katua ylös, toista alas katsellen komeita puotien akkunoita, kunnes hän vihdoin pysähtyi erään kultasepän kaupan kohdalle. Siihen oli pantu akkunaan katseltaviksi kaikellaisia koristeita: rannerenkaita, rintaneuloja ja sormuksia. Kas niin, tässä hän varmaankin oli löytänyt sen, mitä haki.

Ole astui kauppaan ja kääntyi erään vanhahkon herran puoleen, joka seisoi tiskin takana. Kun tämä kysyi Oelta, mitä tämä halusi, otti hän sormuksen taskustaan, ojensi sen tuolle vanhalle herralle ja sanoi: »Eikö herra tahtoisi ostaa tätä sormusta?»

»Herra Holte, Arne pyytää teitä tulemaan luoksenssa», huusi samassa joku viereisestä huoneesta. Mutta herra Holte ei puhunut mitään, käänteli ja väänteli vain sormusta ja asetteli sitä valoa kohden.

»Tosiaankin ihmeellinen kivi», sanoi hän vihdoin kääntyen äkkiä Oleen päin. »Kenen se on ja mistä olet sen saanut, poika?» kysyi herra Holte ankarasti, katsellen samalla tutkivasti Olea. Mutta kun Ole yhä edelleen katsoi rehellisesti vanhan herran silmiin luomatta katsettaan maahan, niin taputteli herra Holte häntä olkapäähän ja sanoi rohkaisevasti: »Kas niin, poika, elä nyt hämmästy, vaikka minä olenkin tällainen kiivas vanha jorö. Minä uskon sinun rehellisiin silmiisi.»

»Isoäiti löysi sen suuresta turskasta, kun hän per-kasi sitä», sanoi Ole tyynesti.

Herra Holte siirsi silmälasinsa ylös otsalle ja tuijotti hämmästyneenä Olea.

Mutta kun puotiin samassa tuli eräitä ostajia, huusi hän sinne yhden apulaisistaan ja vei Olen mukanaan erääseen sivuhuoneeseen. Sitten istahti hän tuolille ja veti Olen lähelle itseään, pyyhkien tuon tuostakin otsaansa ruutuisella, silkkisellä nenäliinallaan. Vihdoin hän kysyi: »Missä sinun kotisi on ja mikä on nimesi?»

»Nimeni on Ole Torpsen. Asun kaukana eräässä marenaaressa, noin seitsemän tunnin matkan päässä täältä.»

»Kuulehan Ole-poikani», sanoi Herra Holte ystävällisesti, »minua miellyttää sinun avonainen katseesi. Sinä et ole niitä, joiden on tapana valehdella, eikö totta? Sinähän sanot minulle nyt totuuden, oikein suoran totuuden. Ehkä olet löytänyt sormuksen kadulta kävellessäsi kaupungilla, ja pelosta, ettet saisikaan pitää sormusta, olet keksinyt tuon jutun — niin, mikä merkkillinen kala se taas olikaan.»

»Turska se oli», sanoi Ole katsoen vuoroonsa hämmästyneenä herra Holtea.

»Niin, katsos Ole», jatkoi tämä, »minulla on itseläni sinun ikäisesi poika. Hän on tapaturman kautta jäänyt vaivaiseksi koko iäkseen ja minun sydäntäni vibloo, nähdessäni hänet sellaisena. Mutta tuhannesti enemmän minä surisin, jos hän olisi valehtelija ja peturi. Ajatellen, että sinun isäsi tai joku muu läheinen omaisesi ajattelee sinusta samoin, pyydän, rakas lapsi, sinua avaamaan sydämesi ja rehellisesti kertomaan minulle kaikki.»

»En voi toisin kertoa, sillä joka ainoa sana on tosi», vastasi Ole.

»Minä uskon sanaasi ja rehellistä katsettasi, Ole», virkkoi herra Holte ja taputti häntä taas ystävällisesti olkapäähän. »Kertomuksesi turskasta on harvinainen, niin, perin harvinainen, mutta onhan kuultu ihmeellisempiäkin asioita maailmassa. Totta puhuen on maailma täynnä ihmeellisyyksiä. Mene nyt poikani luo — Arne on muuten hänen nimensä — ja kerro hänelle sormuksesta ja ilahduta häntä sillä, niin teemme sitten kaupat.» Ja taas pyyhki herra Holte otsaansa kirjavalla nenäliinallaan ja työnsi Olen edellään viereiseen, isoon, kauniiseen huoneeseen.

Sohvalla, lähellä akkunaa makasi noin kaksitoista-vuotias poika. Kun Ole astui lähemmäs, käänsi hän kalpeat kasvonsa tulijaan päin.

»Arne, tämä on Ole, muuan poika tuolta rannikolta, joka tuli minulle kauppaamaan erästä sormusta», sanoi herra Holte. »Olen pyytänyt häntä kertomaan sinulle, kuinka sormus on hänen haltuunsa joutunut, sillä se varmaankin sinua suuresti huvittaa. Nyt täytyy minun jättää teidät hetkiseksi, koska näkyy olevan

ostajia puodissa, mutta pian tulen, Ole, sinua hakemaan.» Sen sanottuaan katosi hän ovesta. Ole meni heti reippaasti Arnen luo ja ojensi hänelle kätensä.

»Päivää, Arne», sanoi hän, »mikä sinua vaivaa?»

»Mille sinusta tuntuisi, Ole, jos et enää koskaan voisi kävellä ja juosta niinkuin muut pojat?»

»En voi oikein sitä mielessänikään kuvitella, mutta arvaan, että hirveätä se vain olisi», sanoi Ole istahtaen Arnen vieressä olevalle tuolille.

»Katselehan minua, niin voit sen kenties ymmärtää», sanoi Arne heittäen yllensä levitetyn kepeän villapeiton syrjään. »Tässä näet sellaisen, joka ei eläissään voi kävellä muuta kuin kainalosauvoilla. Minä en enää koskaan, en koskaan voi juosta, hyppiä ja olla iloinen.» Nyyhkyttäen kuiskasi Arne viimeiset sanat ja kyynelsilmin katseli Ole hänen vasenta jalkaansa, joka oli poikki polvesta asti.

»Jospa vain tietäisit, kuinka minulla on sinua sääli», sanoi Ole ja silitteli hiljalleen Arnen kättä. Sitten levitti hän hellävaroen peiton jälleen hänen päällensä ja istuutui hänen viereensä tuolille.

»Minä kerron sinulle miten se tapahtui», jatkoi Arne. »Eräänä perjantapäivänä tulin minä kirjat käsissä juosten koulusta. Kuinka iloinen minä olinkin! Meillä oli lupa lauantaina ja huvimatkamme ensi kerran uudistaen vihkiä koululippumme ja minun oli määrä johtaa koko kulkuettamme, sillä minä olin muka reippain voimistelussa. Iloisesti hyppien ja juosten kuljin koko kotimatkan ja saavuin juuri meidän katumme kulmaukseen, kun muuan oluenkuljettaja tuli ajaen huimaa vauhtia. Juuri kuin aioin

juosta syrjään, kompastuin minä ja rattaat ajoivat ylitseni. Sen jälkeen en muistanut mitään, ennenkuin heräsin täällä vuoteessani ja näin isäni kumartuvan ylitseni ja hautovan otsaani kylmällä vedellä. Sitten jouduin sairaalaan ja sitten ottivat he — ei, en voi enää sitä ajatellakaan. Niin, olen aivan äskettäin tullut kotiin, ja lääkäri sanoo, että olen pian terve. Olit hyvin kiltti, kun tulit luokseni, on niin hauskaa jutella sellaisen pojan kanssa, joka ymmärtää, kuinka vaikeata tämä on. Koulutovereistamme ovat monet kyllä pyrkinet minua tervehtimään, mutta ehdotin isälle, että vielä hieman odottaisivat. Minä, näetkös, niin pelkään, että isä näkisi minun itkevän. Enkä tahdoisi pahoittaa isäni mieltä, joka on minulle niin hyvä ja hellä. Mutta pian minä kyllä tahdon tavata tovereitani. Kun totun sauvoihin, niin voinen kai pysyä reippaampanakin.»

Ole katseli säälien, mutta samalla ihailen vankkaa, kaunista poikaa vieressään. »Miten kova juoksemaan, kiipeämään, uimaan ja soutamaan hän on mahanut olla, ennenkuin tuo kauhea onnettomuus tapahtui», ajatteli Ole itseksensä. »Mutta sinunhan pitikin kertoa minulle sormuksesta», sanoi Arne heidän oltuaan hetkisen äänettöminä.

Ja Ole alkoi ensin kertoa, miten hän oli saanut sormuksen, ja sitten elämästä kaukaisilla merensaarilla. Kaikki tahtoikin Arne tarkoin tietää. Ja Ole sai kertoa tuvasta ja lehmästä ja isoisästä ja isoäidistä ja Randista ja kalastuksesta, yksinpä haahkanpoikasesta, jonka he laskivat mereen, ja kallioista ja simpukkarannasta. Mutta kun Ole viimein jutteli

siitä, kuinka hän ja Randi, purjehdittuaan kauas vuonolle, joutuivat kerran rajuilman käsiin ja kuinka korkeat, vaahtopäiset laineet myllersivät heidän ympärillään, niin että he töin tuskin pääsivät hengissä maihin, niin Arne taputti käsiänsä ja huudahti silmät säihkyen: »Siellä olisin minäkin tahtonut olla!»

Nähtävästi oli hän hetkiseksi unhoittanut oman onnettomuutensa. Kun herra Holte samassa tuli Olea hakemaan, ihastui hän nähdessään poikansa iloisen ilmeen. »Teillä on tainnut, pojat, olla oikein iloinen rupatushetki», sanoi hän silitellen hellästi Arnen päätä, »oikein hupaisa hetki, vai kuinka?»

»Oli kyllä isä. Minä tahtoisin niin mielelläni, että Ole vielä huomenna tulisi tänne ennen lähtöään, jotta saisin sanoa hänelle jäähyväiset.»

Hyvästellen toisiansa puristivat pojat lujasti toistensa käsiä ja sitten seurasi Ole herra Holtea puotiin. Olisittepa nähneet Olen hämmästyksen, kun hän sai sormuksestaan kokonaista 50 kruunua. Hän katseli kotvan ihmeissään vuoroin herra Holtea, vuoroin viittäkymmentä kruunua, jonka tämä oli hänen käteensä pistänyt.

»Tässä on varmaan tapahtunut erehdys», sai hän vihdoin sanotuksi, »tämä on aivan liian, liian paljon.»

»Ei poikani, sormus on juuri sen arvoinen. Näytä nyt, että osaat käyttää rahasi hyvin, etkä pane niitä joutaviin ostoksiin», sanoi herra Holte.

Ole luuli melkein uneksivansa, niin hämmästynyt hän oli, mutta kun hän, ensin herra Holtea kiiteltyään, seisoi rahoineen kadulla, alkoi hänelle vähin erin selvitä, miten suuren aarteen omistaja hän oikein oli.

Sillä Olesta, joka ei ollut kruunua enempää koskaan omistanut, tuntui aivan siltä, kuin hän olisi pidellyt kädessään kokonaista omaisuutta. Juuri kun hän aikoi vielä kerran laskea rahansa, huomasi hän Tomin, joka seisoj vähän matkan päässä katsellen erään leipuri-ripuodin akkunasta sisään. Ensin Ole ajatteli pistää rahat povelleen ja kääntyä takaisin, ennenkuin Tom hänet huomaisi, mutta samassa malttoi hän mielensä ja kulki eteenpäin.

»Tom», sanoi Ole koskettaen häntä kevyesti olkapäähän. Tom kääntyi äkkiä ympäri ja katseli hämmästyneenä Olea.

»Vai niin, sinä kai olet nyt mahtava, kun pääsit vapaaksi ja minä sain selkääni», sanoi hän ja kääntyi jälleen katselemaan puodin akkunaan.

»Enhän minä tiennyt, että sinä sait selkääsi, olen siitä pahoillani», vastasi Ole.

»Enkö mielestäsi sitten ansaitse selkäsaunaa, vai?»

»Ansaitset kyllä», vastasi Ole avomielisesti, »mutta olen pahoillani, kun tulin sinua niin kovasti tänä aamuna lyöneeksi. Kuinka kävi hampaallesi?»

»Noo, kyllähän se minulle riittää, vaikka vähin lyhenikin», vastasi Tom loukkaantuneena ja näytti katkennutta hammastaan.

»Kuulehan Tom! Sinun on varmaan nälkä ja niin on minunkin. Mennään yhdessä tuohon leipuripuotiin, niin tarjoan sinulle tuoretta, pehmeätä leipää. Minulla on nyt paljon rahaa, sillä minä, näetkös, olen jo myynyt sormuksen.»

»Etkö sitten pelkää, että minä vien ne sinulta?» kysyi Tom.

»Enhän toki. Sinä et varmastikaan tahdo minua toiste vahingoittaa. Sinä et ole niin häjy, kuin muille luulottelet olevasi.»

»Noo, elähän ole siitä niin varsin varma», vastasi Tom ja astui Olen perässä leipuripuotiin.

Ole pyysi kaksi lasia maitoa ja lautasellisen pehmeätä vehnäleipää ja sitten istuivat he kumpikin pienen pöydän ääreen syömään. Tom, joka näytti olevan kovin nälissään, söi herkeämättä, puhumatta sanaakaan. Kun lautanen oli tyhjennetty, nousi Ole mak samaan ja sitten läksivät pojat yhdessä ulos. Erotessa pisti Ole Tomin käteen yhden kruunun kappaleen ja sanoi, että se oli hyvitykseksi siitä poikkinaisesta hampaasta. Tom pisti sen kiirein taskuunsa, loi silmänsä maahan ja meni tiehensä sanomatta sanaakaan.

Nyt Ole kyseli tietä majataloon, jossa Nicola asui. Perille tultuaan juoksikin Nicola häntä vastaan ja vei hänet mukanaan heidän asuntoonsa.

»Akkunastamme huomasin sinut tuolla kadulla. Äiti on nyt ulkona, mutta hän lupasi, että saisit tulla katsomaan minun leikkikalujani. Ja nyt pidämme oikein lystiä.»

Nicolan huoneessa oli sikin sokin ympäri lattiaa nenäliinoja, kauluksia, lakkeja ja kirjoja sekaisin kaikenlaisten leikkikalujen kanssa.

»Hyi, millainen sekasotku», sanoi Nicola. »Äiti sanoo aina minua huolimattomaksi rasavillikseen ja luulenpa melkein hänen olevan oikeassa. Minusta onkin, näetkös, hirveän vaikea pysyä hiljaa ja olla huolellinen. Mutta nyt saat nähdä uuden hyrräni, jonka otin Englannista mukaani. Etpä usko, miten hyvin

se pyörii ja sitten se vielä oikein soi! Odotahan, niin näytän.» Kun Nicola laittoi hyrrän lattialle pyörimään, niin Olea oikein nauratti, kun se alkoi soida. Ja heidän jutellessaan ja leikkiessään kului aikakin pian. Mutta kun Olen vielä oli käytävä ostoksillaan, täytyi hänen sanoa jäähyväiset ja lähteä asioitaan toimittamaan. Nicola tahtoi häntä vielä kirjoittamaan paperille, missä hänen kotinsa oikein oli, sillä hänen äitinsä halusi sen tietää.

»Kyllä me tulemme sinua tervehtimään, ennenkuin palaamme Englantiin!» huusi hän Olen jälkeen. Ja Olekin kääntyi vielä kerran katselemaan Nicolaa, joka huiskutti kädellään akkunassa. »Minä pidän paljon Nicolasta ja hänen äidistään ja herra Holtesta ja Arne-raukasta», jutteli Ole itseksensä. Ja kun hän sitten kuvaili mielessään, miten hauskaa oli jälleen tulla kotiväen luo, heidän köyhään majaansa rahoineen, tunsu hän sydämensä niin kevyeksi ja hän oli niin iloinen, että olisi ollut halukas syleilemään vaikka koko maailmaa.

Isoisä oli sanonut Olelle, mitä hänen tuli kaupungista ostaa, ja Ole osasikin kaikki ulkoa. Mutta paremmin muistaakseen laski hän ne uudelleen sormillaan. Kun sitten kaikki ostokset olivat toimitetut, meni Ole laivalle ja sai siellä kuulla, että hän olikin erehtynyt lähtöajasta ja että laiva lähteekin jo varhain seuraavana aamuna. Hän oli nyt kovin pahoillaan, ettei hän enää voinutkaan mennä Arnea tervehtimään. Mutta se asia ei nyt ollut enää autettavissa.

Seuraavana aamuna heräsi Ole aikaisin, pukeutui kiireesti ja nousi kannelle. Nostettiin parhail-

laan viimeistä lastia laivaan ja muutamia myöhästyneitä matkustavaisia kiiruhti ylös. Rantasillalla oli yhtämittaista juoksua ja huutoa, ennenkuin kaikki oli kunnossa. Ole katseli tätä hänelle outoa, vilkasta elämätä, ja kuinka ollakaan, keksi hän yht'äkkiä Tomin seisomassa laiturilla, lakki niskassa.

»Tom, Tom!» huusi Ole, mutta Tom ei häntä kuulut. Vihdoin kääntäessään päätään, näki hän Olen, joka viittoi häntä luokseen. Silloin tuli Tom lähelle, aivan laivan viereen, niin että he voivat jutella keskenään.

»Tom, kuulehan! Tahtoisitko tehdä minulle erään palveluksen?» kysyi Ole ja kumartui eteenpäin, jotta Tom paremmin häntä kuulisi.

»Mitähän tuo sitten olisi?» kysyi Tom hieman vastahakoisesti.

»Tiedätkö, Tom, missä Holten kultasepänilike on?»

»Tiedänhän toki.»

»Hän oli minulle niin ystävällinen ja minä lupasin vielä käydä tänään Arnen, hänen sairaan poikansa luona, kun en silloin tiennyt, että laiva lähteekin näin aikaiseen. Tahdotko käydä sanomassa herra Holtelle, etten voinut tulla heille, vaikka kyllä olisin halunnut.» Tom ei vastannut paljon mitään, mutta Ole jatkoi: »Ja sitten minä niin tahtoisin, että ostaisit 25 äyriellä karamelleja ja veisit ne minulta Arnelle.»

Samassa vedettiin käyntilautaus pois ja laiva pantiin liikkeeseen. Ole ennätti kuitenkin pistää rahansa paperiin ja heittää sen Tomille, ja kun hän sitten vielä näki, että Tom kumartui ottamaan paperikäärön ylös maasta, oli hän aivan rauhallinen.

Ylen onnellinen oli Ole käynnistään Trondhjemissa, mutta vielä onnellisempi hän oli tietäessään pian olevansa kotona kertomassa kaikista seikkailuistaan Randille. Olen mielestä olikin kulunut niin pitkä aika siitä, kuin hän Randin viimeksi näki. Koko paluumatkan hän itseksensä ihmetellen ajatteli, mitä Randi oli tällä ajalla mahtanut tehdä ja oliko hänellä ollut vähääkään ikävä. Oli kai hänellä ikävä ollut, päätteli Ole. Sehän oli selvää. Kaiketipa hänestä lienee ollut raskasta tehdä yksin kaikki kotiaskareet. Mitä lähemmäksi Ole tuli kotiansa, sitä paljaammiksi ja rumemmiksi muuttuivat rannat. Mutta sitä ei Ole huomannut. Merta ja kallioita rakasti Ole-poika eniten maailmassa ja mielihyvällä hengitti hän nytkin raitista meri-ilmaa. Seisoessaan kapteenin vieressä komentosillalla keksi hän vihdoin kaukaa pienoisen veneen, joka pysytteli hiljaa paikallaan. Se on varmaankin Randi, joka hyvissä ajoin on lähtenyt laivaa odottamaan. Vaikka Ole kyllä oli tottunut tähystämään kauas, niin oli vielä kuitenkin aivan mahdoton sanoa, oliko tuo pieni pilkku veneessä Randi vai joku muu. Ja ensi kerran koko matkalla tuntui Olesta, että laiva kulki hitaasti.

Mutta laiva halkaisi aaltoja vain yhtä tyynesti ja rohkeasti ja soutuveneessä näkyvä pilkku suureni suurenemistaan.

»Kapteeni, se on hän, se on Randi!» huudahti Ole iloisena. »Nyt hän huiskuttaa liinallaan!» Ja säteilevin silmin heilutti Ole hänelle vastaan lakkiaan.

Sitten sanoi hän jäähyväiset kapteenille, kiitti matkastaan ja kiiruhti alas ollakseen valmiina, kun vene laski laivan viereen. Kas niin! Nyt aukaisi perä-

mies laivan sivussa olevan luukun ja Ole laskeutui kantamuksineen Randin luo veneeseen.

»Hyvästi, herra kapteeni, ja paljon kiitoksia, hyvästi, perämies», huusi Ole ja tarttui airoihin soutaakseen pois laivan tieltä. Mutta sitten taukosivat molemmat lapset soutamasta ja katselivat hetken nauraen toinen toiseensa.

»Sinä Randi soudat kuin aika mies», sanoi Ole.

»Luulin ettei laiva tänään tulisikaan, niin olen sinua kovasti odottanut», sanoi Randi.

Sitten sai Ole kertoa koko matkastaan ja kaikesta, mitä hänelle oli tapahtunut, ensin Randille heidän kotiin soutaessaan ja sitten kotiin tultua kaikki uudelleen isoisälle ja isoäidille.

NICOLAN KIRJE.

Kotiin tulonsa jälkeisenä päivänä oli Ole kuta kuinkin väsynyt, mutta siitä ei hän paljoakaan välittänyt. Lepäilemiseen ei näet hänellä ollut mielestään aikaa. Nyt täytyi hänen ryhtyä työhön ottaakseen takaisin kaiken sen, minkä oli laiminlyönyt poissa ollessaan. Jo kuuden tienoissa aamulla sousti hän Randin kanssa kauas vuonolle verkkoja laskemaan. Kävi navakka tuuli, niin että vene keikkui ylös alas laineilla, mutta lapset, jotka olivat tuuliin tottuneet, selviytyivät aika hyvin. Eivät he paljoakaan jutelleet, kun koko heidän huomionsa oli kiintyneenä soutamiseen ja heidän täytyi lujasti kiskoa saadakseen venettään eteenpäin kulkemaan. Vetäessään toisen voimakkaan aironvedon toisensa jälkeen ajatteli Ole mielihyvällä miten iloisia isoisa ja isoäiti olivat hänen Trondhjemista palatessaan. Rahat olivat tietenkin varsin tervetulleet köyhään kalastajamökkiin. Ja taisivatpa vanhukset häntä kaivatakin, vaikkei hän kauan ollutkaan poissa. Isoisa oli näyttänyt niin perin iloiselta hänen tupaan astuessaan ja isoäiti oli hyväillen nimittänyt häntä kelpo Olekseen.

No, entä Randi sitten! Kuinka tyytyväinen hän oli koko päivän ja kuinka innokkaasti hän kaikki mat-

kan tapahtumat tiedusteli. Päivikkikin navetassaan oli hyvillään hänen kotiintulostaan ja herkesi oikein hetkeksi syömästä, katsellen häneen pitkään ja tutunomaisesti. Suurempaa huomiota ei siltä voinut enää vaatiakaan, se kun aina niin ahnaasti kiirehti heiniänsä ahmimaan. Niin, niin, tosi on se sana, että poissa on hyvä, mutta kotona paras, sen Olekin nyt oli kokenut. Jos väliin hieman tukalata olikin, niin kaikki täällä kotosalla oli sentään niin rakasta ja vanhaa tuttua. Kalastaja hänestäkin tulisi niinkuin isästä ja isoisästä, se oli selvää. Näin ajatteli Ole itseksensä soutuessaan ja vasta kun he olivat verkot laskeneet ja kääntyivät kotimatkalta, alkoi hän Randin kanssa jutella.

»Randi sinä, tahdotko ruveta ystäväkseni?» kysyi hän yht'äkkiä.

»Miten sinä sellaista kyselet, Ole, olenhan minä ollut sinun ystäväsi, aina siitä asti, kun ensi kerran toisemme tapasimme.»

»Niin kyllä, mutta minä tarkoitan oikein parhaaksi ystäväkseni, sellaiseksi, joka ei lähde koskaan luotani eikä jätä minua yksin», jatkoi Ole innostuneena.

»Kenen luo minä menisin? Eihän minulla ole isää eikä äitiäkään eikä koko maailmasta löytyisi toista sellaista, josta pitäisin niin paljon kuin sinusta, Ole. Minusta me kaksi olemme kuin veli ja sisar.»

»Me olemme kaksi rehellistä ystävää», sanoi Ole päättävästi. »Kun minä kasvan isoksi ja saan tuvan haltuuni, niin menemme naimisiin ja asumme siinä niin kauan kuin elämme. Suostutko sinä, Randi, siihen?»

»Suostunpa toki», vastasi Randi juhlallisesti, mutta virkkoi samassa naurahtaen:

»Siihenhän on vielä pitkä aika, sillä me olemme kumpikin lapsia.»

Ole nauroi myös, mutta näytti samalla varsin pikkuviisaalta. Nyt kun heillä oli purjetuuli, kiiti vene kevyesti ja nopeasti aallokossa. Kirkas päivänpaiste, sininen taivas ja raitis merituuli, niin, kaikki oli ihanaa! Eikä Olekaan enää tuntenut väsymystä, kun he lasivat veneineen kotilaituriin, vaan hyppäsi reippaasti maihin ja riensi isoisän luo, ja Randi taas kiiruhti iloisesti laulellen navettaan Päivikkiä lypsämään.

»Päivikkini, Päivikkini, seisohan nyt sievästi!» laului hän lapsellisella, kirkkaalla äänellään ja istahti, ensin pestyään kätensä puhtaassa vedessä, pienelle jakkaralle lehmäänsä lypsämään. Päivikki, joka muuten oli kiltti ja tottelevainen lehmä, niskotteli tänään hie-
man.

»Mutta Päivikki sinä! Tänäänpä olet juonikas. Jollet seiso hiljaa, en voi ollenkaan sinua lypsää.»

Kun lehmä rauhoittui ja lypsy oli onnellisesti suoritettu, meni Randi maitokiuluineen Inger-muorin luo. Sitten menivät lapset vielä yhdessä navettaan puhdistamaan ja järjestämään sitä. Päivikki sai yöksi puh-taita olkia allensa ja sitten se päätettiin jälleen ulos vapauteen. Se sai tänään kuljeskella ympäri kal-
lioilla ja syödä lyhyttä heinää, jota saarella kasvoi. Randi sitaisi kellon lehmän kaulaan taluttaen sitä siitä. Ja vaikkei Päivikki oikein pitänytään sidottuna kul-
kemisesta, niin täytyi sen kuitenkin, vaikkapa vasta-
hakoisesti, seurata taluttajaansa. Jutteleamalla ja mai-
rittelemalla sai Randi sen kumminkin mukaansa.

»Tuli tuulan tei! Miksi tule hän ei!» laului Randi,

niin että kallio kajahtaa vastasi. Vihdoin saapuivat he kallioille, laidunpaikalle, ja Päivikki päästettiin vapaaksi. Randi istui eräälle kivelle lepäämään ja katseli ihailen siintävää ulappaa. Silloin huomasi hän yht'äkkiä, että kauppiaan venettä soudettiin heidän rantaansa päin. Hän tunsu sen heti väristään, sillä ei kellään muulla ollut näillä seuduin valkoista venettä.

Oliko jotain tapahtunut? Olikohan pikku Nisse mukana ja miksi suuntasivat he veneensä Jan Torpsenin mökille? Ei, oli aivan mahdotonta istua täällä kauemmin! Jospa hän rientäisi rantaan, kun vene laskee laituriin. Randi katseli Päivikkiä. Siinähan se kulki niin rauhallisena ja tyytyväisenä! Olisikohan tuo niin vaarallista, jos hän sen hetkeksi jättäisi?» ajatteli Randi. »Luulisihan sen osaavan itsensä hoitaa ja varoa menemästä jyrkille kallionrinteille.»

»Päivikkini, ole nyt hiljaa ja siivosti niin kauan kuin olen poissa, kuuletko?» varoitteli Randi lehmäänsä ja hyväili sitä. Sitten läksi hän juoksemaan huimavaa vauhtia rosoista vuoripolkua myöten. Tukka tuulessa liehuen, hyppelehti hän ketteränä kuin vuorikauris kiveltä kivelle ja joutui parahiksi rantaan ottamaan vastaan venettä, kun se lasui laituriin.

Jan Torpsen ja Ole olivat myöskin jo siellä ja Inger-muori seisoi hieman kauempana varjostaen kädellään silmiään paremmin nähdäkseen, mitä oikein oli tekeillä. Sillä eipä vene joka päivä laskenutkaan heidän rantaansa. Ja nyt tuli kauppias itse, joka ei vuosikausiin ollut käynyt heitä tervehtimässä. Ole piteli kiinni venettä sillä aikaa kun kauppias, jolla oli Randin pikku Nisse-veikko mukanaan, nousi maihin.

Pienokainen juoksi heti siskonsa luo, piteli lujasti kiinni tämän hameesta ja katseli häneen ilosta säteilevin silmin. Kauppias puristi ensin vanhan Jan Torpsenin kättä ja tervehti lapsia, sitten menivät he kaikki yhdessä tupaan. Täällä otti kauppias erään kirjeen taskustaan ja antoi sen Olelle. Kirje oli tullut aamulaivassa, ja kun sen kuoressa oli »kiireellinen», oli kauppias itse lähtenyt sitä tuomaan. Kaikki istuivat hiljaa ja kuuntelivat, kun Ole luki kirjettä. Se oli Nicolalta ja kuului näin:

»Ole!

»Äiti sanoo, että minä kirjoitan kuin harakka, mutta minä tahdon kuitenkin kirjoittaa itse ja nyt sinä saat hankkia meille asunnon, sillä me tulemme sinne ensi viikolla ja viivymme siellä kokonaisen päivän ja kokonaisen yön ja heti kun sinä olit matkustanut sain minä sen tietää ja sitten täytyy sinun näytellä minulle kaikki, mitä teidän saressanne on.

Nicola.»

»Se on muuan pieni poika, johon minä matkallani Trondhjemiin tutustuin. Hän on kahdeksanvuotias ja hänen isänsä on englantilainen», selitti Ole kauppiaille ja pikku Nisselle. Toiset olivat jo näet kuulleet Nicolasta kerrottavan.

»Hyvä ystävä! Mihin me heidät sovitamme?» sanoi Inger-muori katsellen neuvotonna ympärilleen, sillä tupaan töin tuskin heidän omat vuoteensa sopivat. »Lienee paras, että he asuvat meillä», sanoi kauppias, »minä ilmoitan siitä heille puhelimella ja pidän huolen koko asiasta.»

»Se on kyllä parasta», sanoi Jan Torpsen, ja Ingermuorikin näytti rauhoittuvan. Ole ja Randi iloitsivat yhdessä Nicolan tulosta ja istuivat tuvan portaille päivänpaisteeseen pikku Nissen kanssa, joka Randin käsi lujasti omassaan kertoi kuulumisia Långöstä.

»Kuinka voivat Ragna ja Berit?» kyseli Randi levotonna. »Oletko sinä Nisse usein heidän luonaan?»

»Olenpa tietenkin joka päivä. Ragna on terve ja Berit on terve, mutta heillä on aina muulloin nälkä, paitsi kun minä vien heille leipää ja ruokaa», selitti Nisse. »Silloin ovat he aina iloisia ja hyppivät ja tanssivat», lisäsi hän ylpeänä.

»Mutta Randi-tyttöseni, missä sinun lehmäsi oikein on?» huusi samassa Inger-muori.

Voi sentään! Päivikin oli hän aivan unhoittanut iloitessaan pikku Nissen tapaamisesta. Säikähtäen hypähti hän ylös, syleili vielä kerran pikku veikkoansa ja läksi juoksemaan kallioille.

Kuin lentäen riensi hän eteenpäin välittämättä vähääkään, vaikka terävät kivet pistelivät hänen jalkojansa.

»Päivikki se, Päivikki se!» huuteli hän jo kaukaa. »Lehmäni hoi, missä sinä oot?» Mutta Päivikkiä ei näkynyt missään. »Nyt se veitikka on mennyt kauas», ajatteli Randi, alkoi jälleen huhuilla ja yritti juuri lähteä kallioita kiertämään, kun Päivikki pistikin ruskean päänsä esille kiven takaa ja ilmoitti olinpaikkansa pitkällä ammunalla. Randi tuli niin iloiseksi nähdesään lehmän, että hän vallan unhoitti torua sitä, vaikka se olikin mennyt kauemmas kuin lupa oli. Hyväillen kiersi hän kätensä sen kaulaan ja painoi poskensa

sen päätä vasten. Mutta siitä ei Päivikki nyt ollenkaan välittänyt, oli vain niin levoton ja tyytymätön. Pian keksikin Randi siihen syyn. Lehmä-parka oli näet loukannut toisen etujalkansa, eikä voinut sillä lainkaan kulkea ontumatta.

Voisiko mikään vahinko nyt oli tapahtunut! Randi tiesi hyvin, miten arkoja Jan Torpsen ja Inger-muori olivat ainoastaan lehmästään, ja Olelta oli hän kuullut, kuinka monta vuotta vanhukset olivat saaneet raataa ja säästää, ennenkuin heillä oli varaa ostaa itselleen lehmä. Randi laskeutui maahan tarkastellen kipeätä jalkaa, mutta siitä ei Päivikki pitänyt kukaan, vaan katsoi surullisena ja moittivaisena häneen. Nyt ei auttanut mikään muu keino kuin lähteä lehmän kanssa kotiin kysymään Inger-muurilta neuvoa. Päivikki taisi itsekin olla halukas lähtemään, sillä se kulkea liikkasi nyt rimpuilematta perässä, vaikka sen kipeään jalkaan kyllä astuessa kovin sattui.

Se oli vaivaloista kulkua. Kotiin tultuaan ja lehmän navettaan vietyään oli Randi nääntymäisillään väsymyksestä ja levottomuudesta. Kaikkialla oli niin hiljaista, ja valkoinen venekin oli poissa, josta hän arvasi, että kauppias jo oli lähtenyt.

Heti meni hän tupaan kertomaan onnettomuudesta ja pyytämään apua. Ovessa tuli Ole häntä vastaan, mutta Randi työnsi hänet syrjään ja riensi suoraan vanhusten luo, jotka vielä tyhjentelevät pannustaan viimeistä kahvitilkkasta.

»Päivikki!» änkytti Randi onnettoman näköisenä ja samassa kääntyivät Jan Torpsen ja hänen vaimonsa tyttöön päin.

»Onko se kuollut?» kysyi Inger-muori kalveten.

»Ei se toki kuollut ole, mutta se on loukannut jalkansa, jotta töin tuskin pääsi sillä kotiin», vastasi Randi ja sen sanottuaan vaipui hän nyyhkyttäen pöydän viereen istumaan peittäen silmänsä käsillään.

»No, no», sanoi Jan Torpsen, nousi ylös ja asetti kupit kädestään pöydälle.

»Elähän sitä noin raskaasti ota, lapsi! Kenties ei asia olekaan niin surullinen kuin luulet.»

»Se on minun syyntä, minähän jätin sen yksikseen, kun minun piti olla sitä paimentamassa», nyyhkytti Randi, mutta ei kukaan häntä enää kuullut, sillä molemmat vanhukset ja Ole olivat jo rientäneet navettaan neuvotellakseen miten lehmää olisi hoidettava. Tottuneella kädellään tutki Inger-muori lehmän jalkaa ja selitti sitten, että siinä olikin vain pienehkö vamma, joka kyllä paranisi, kun lehmää pidettäisiin muutamia päiviä sisällä, yhdessä kohden, kunnes turvotus jalasta sulaisi.

Randi, joka pisti päänsä navetan ovesta sisään tämän parahiksi kuullakseen, tuli niin iloiseksi, ettei tiennyt oikein mitä tehdä. Kiireesti pyyhkäsi hän kyyneleet silmistänsä ja riensi auttamaan Inger-muoria, kun tämä laittoi kylmän kääreen jalkaan, sillä välin kuin Ole piteli siitä kiinni. Nyt näytti Päivikkikin jo tyytyväisemmältä ja alkoi ahkerasti syödä tuoretta heinää, jota Ole oli laittanut sen eteen.

»Jos se vain syö, niin ei sillä ole mitään hätää», sanoi Jan Torpsen. Sinne jäi Päivikki sitten, jalka kääreessä, heiniänsä syömään ja toiset menivät kaikki yhdessä takaisin tupaan.

RANDI SUOJELEE PÄIVIKKIÄ.

Kun sitten tuli ilta, pyysi Randi, että hän saisi nukkua navetassa pitääkseen Päivikkiä yöllä silmällä. Inger-muori vastusteli ensin, mutta kun tyttö ei hellittänyt, niin myöntyi hänkin siihen. Ole tarjoutui vahdiksi Randin edestä, mutta siihen ei tämä taas suostunut.

»Olen täytyy nousta aamulla varhain ja Ole kaipaa nukkua», sanoi hän. Kun Randi oli sanonut isoisälle ja isoäidille hyvää yötä, saattoi Ole hänet navettaan, auttoi häntä olkivuodetta lattialle laitettaessa ja levitti siihen peiton, jonka hän Randin huomaamatta oli tuonut tuvasta tullessaan mukanaan. Kun Ole lähti pois, otti Randi avaimen ovelta ja ripusti sen naulaan navetan seinälle. Päivikki makasi kiltisti omassa pilttuussaan ja Randi vetäytyi hiljaa omaan nurkkaansa, ettei häiritsisi sitä. Voidakseen hoitaa Päivikkiä, oli hän päättänyt valvoa koko yön, mutta tuli kerran ummistaneeksi silmänsä, ja silloin hän samassa nukahtikin. Ja Randi uneksi pikku veljestään ja kauppiaan valkoisesta veneestä, mutta heräsi äkkiä outoon jyrinään. Unen pöpperössä nousi hän istualleen ja kuunteli. Oven takaa kuului kuiskailevia ääniä ja joku nykäisi lukkoa. Sitten ravistettiin ovea

useita kertoja ja voimakkaalla sysäyksellä lensi se auki.

»Siinäpä oli vastahakoinen ovi», sanoi iso, roteva mies ja astui kynnykselle. Hänen takanaan seisoi toinen, mustapartainen, mutta pienempi mies, jolla oli lakki syvällä silmillä.

»Kiirehdi sitomaan lehmä, niin viemme sen mukamme», sanoi tämä. »Jos se vastustelee ja alkaa ammuu, niin pistämme sen muitta mutkitta kuoliaaksi», lisäsi hän vielä.

Mustapartainen mies astui nuora kädessä esille ja molemmat lähestyivät nyt sitä paikkaa, jossa Päivikki makasi. Kuu paistoi kirkkaasti navetan pienestä akkunasta, mutta ei valaissut kuitenkaan Randin vuodetta. Hän oli kyllä kuullut ja nähnyt kaikki, mutta häntä ei kukaan ollut huomannut.

Ensin hän pelkäsi niin, että tuskin uskalsi hengittää, mutta kun hän kuuli, mitä noilla ilkeillä miehillä oikein oli mielessä, unhoitti hän kokonaan sekä pelkonsa että itsensä. He aikoivat viedä Päivikin, sen hän ymmärsi, ja kukaties vielä tappaakin hänen kiltin lehmänsä. Mutta se ei saanut tapahtua! Olihan hän luvannut vartioida sitä. Epäilemättä silmänräpäyстäkään juoksi hän esille ja asettui miesten ja lehmänsä väliin, jolloin rauhanrikkojat hetkiseksi peräytyivät perin hämmästyneinä.

Mutta sitten alkoi pienempi heistä nauraa. »Mitä nyt? Luulenpa, että täällä kummittelee», sanoi hän. »Makaako tytönletukka elukoiden kanssa navetassa. Väisty vain pian pois tieltä ja ole hiljaa kuin muuri, muuten sinulle käy huonosti.» Randi katseli ensin

mustapartaista miestä, joka häntä uhkaili, mutta kun hänen silmänsä sattuivat tämän rinnalla seisovaan toiseen mieheen, huudahti hän hämmästyksestä.

»Torbjörn», virkkoi hän, »kuka on luvannut lehmän sinulle?»

Mies säpsähti ja väistyi askeleen taapäin.

»Etkö näe, Torbjörn, että minä sinut tunnen?» jatkoi Randi pelottomana. »Sinuthan isäni pelasti hukumasta vuotta ennen kuin hän itse jäi meren syvyyteen. Silloin olit luvannut pysyä kunnan ihmisenä, kertoi isä kotiin tultuaan. Mutta nyt et ole pitänyt-kään sanaasi, koska teet sellaista, joka on väärin.»

»Pois tieltä, tyttö, muuten käytän väkivaltaa», sanoi toinen mies ja sysäsi Randia niin voimakkaasti, että hän kaatui lattialle. Päivikkikin oli sillä aikaa noussut pystyyn ja alkoi surkeasti ammuu.

Mutta samassa vetikin Torbjörn toverinsa ulos ovesta ja Randi kuuli heidän kiistelevän keskenään. »Jo olet raukka, kun välität moisen tytön puheista! Sehän on pelkkää lörpötystä. Ensin otamme lehmän ja sitten riennämme pois.»

»Ei», vastasi toinen ääni päättävästi. »Sitä minä en tee, ja jos sinä vielä kerran kajoat tyttöön, niin jouduit minun kanssani tekemisiin. En voi tosin ymmärtää, kuinka hän on täällä, mutta se on totta, että hänen isäukkonsa pelasti minut oman henkensä uhalla, ja siksi ei nyt tästä yrityksestäimme tule mitään.»

Miehet puhuivat vielä hetken kiivaasti keskenään, ja Randi, joka oli noussut ylös lattialta, kuunteli heidän puhettaan, vaikkei hän ymmärtänyt-kään kaik-

kea, mitä he sanoivat. Vihdoin tuli mustapartainen mies uudelleen sisään.

»Saat pitää lehmän, koska toverini tuntee sinut, mutta jotta et nosta melua ja laita ihmisiä meitä ajamaan takaa, niin sidon sinut varmuuden vuoksi kiinni.» Samassa sieppasi hän nuoran taskustaan ja sitoi sillä Randin kiinni seinässä olevaan koukkuun.

»Jos sinä vain huudat, niin tulen takaisin ja pistän lehmäsi kuoliaaksi, tiedä se», lisäsi hän vielä uhaten ja riensi pois.

Mutta kohta tuli Torbjörn uudelleen sisään ja pisti kiireesti salavihkaa veitsen Randille käteen. »Katkaise tällä nuora, jos kestää kauan ennenkuin joku tulee sinua auttamaan», kuiskasi hän ja riensi ulos toisen miehen jälkeen.

Sitten he asettivat oven jälleen paikoilleen ja Randi jäi viimeinkin yksin navettaan. Hän kuuli vain miesten vielä juoksevan rantaan, ja sitten oli kaikki jälleen hiljaista.

Mutta kun vaara viimeinkin oli ohi, alkoi Randi-poloinen vavista. Hän tunsu itsensä niin hyljättyksi ja yksinäiseksi ja toivoi, että aamu pian valkenisi, jolloin Ole varmaankin tulisi häntä auttamaan. Sitäpaitsi kolotti hänen päätään, sillä pudotessaan lattiaan oli hän hieman loukannut sitä. Veistä, jonka Torbjörn oli antanut, piteli hän yhä kädessään.

Hän yritti leikata sillä nuoraa poikki, mutta ei osannutkaan ja heitti väsyneenä veitsen lattialle. Vähitellen hän sentään rauhattui ja iloitsi siitä, että hänellä oli Päivikki navetassa tallessa.

Jospa nyt vain pian aamu sarastaisi. Nuora, jolla

hän oli sidottu, oli kaikeksi onneksi niin pitkä, että hän voi istuutua lattialle lepäämään, mutta nukkumaan ei hän kuitenkaan voinut ruveta. Hänellä oli vielä monta pitkää tuntia odottamista. Vihdoin hän peräti uupuneena nukkui lattialla istuessaankin pää seinän nojassa ja siitä Ole navettaan tultuaan hänet löysi.

»Randi, mitä tämä merkitsee?» huudahti Ole. »Ovi on rikki ja sinä olet kiinni sidottu!» Randi kertoi nyt hänelle yöllisestä seikkailustaan ja Ole kuunteli häntä tarkasti samalla kuin leikkasi Torbjörnin veitsellä nuoran poikki, jolla Randi oli sidottu. Kun sitten Randi jälleen oli vapaa, läksi hän Olen kanssa tupaan kertomaan isoisälle ja isoäidille kaikki, mitä navetassa oli yöllä tapahtunut.

»Ensi kerran meiltä aiottiin jotain varastaa», sanoi Jan Torpsen. »Ja ilman sinua, Randi, ei meillä tänään enää olisikaan lehmää lypsettävänä. Kiitos ja kunnia sinulle, tyttöseni», lisäsi hän vielä.

Inger-muorikin näytti niin perin tyytyväiseltä. Hän meni Randin luo ja sanoi ystävällisesti: »Lapsi, sinä olet tehnyt meille suuren palveluksen, niin suuren, ettemme tule sitä koskaan unhoittamaan.» Ole ei sanonut juuri mitään, mutta näki selvästi, että hän ajatteli kutakuinkin näin: »Siinä on tyttö, joka johonkin kelpaa!»

Navetan ovi korjattiin ja kaikki meni jälleen vanhaa, hiljaista menoansa. Seuraavana yönä olivat Ole ja isoisä vahdissa, mutta kaikki oli hiljaista ja rauhallista. Päivikkikin toipui muutamassa päivässä ja sai jälleen lähteä vanhalle laitumelleen kallionrinteille.

»Tiedätkö, Ole, väliin on niin omituista», sanoi Randi, kun he eräänä iltana juoksivat pitkin rantaa näkinkenkiä noukkimassa. »Kun Päivikki loukkasi jalkansa, olin minä ensin hirveän pahoillani. Mutta jos ei niin olisi ollut käynyt, niin en minäkään olisi ollut navetassa sinä yönä, kuin Torbjörn tuli sinne, ja silloin olisivat he ryöstäneet tai kenties pistäneet kuoliaaksi Päivikin.»

»Niinpä niinkin. Isoisä on oikeassa sanoessaan, että kaikki kääntyy aina parhaaksemme», sanoi Ole pikkuviisaasti.

NICOLA KÄY VIERAISILLA.

Nicola ja hänen äitinsä olivat saapuneet Långöhön ja kauppias oli lähettänyt sanan, että Ole voisi odottaa heitä jo samana iltapäivänä, sillä he aikoivat käydä Jan Torpsenin mökillä heti, kun olivat hieman matkansa jälkeen levähtäneet.

Ole pesi rannassa venettä ja tuvassa hääri Randi pesuharjoineen. Punakkana ja innostuneena hommaili hän Inger-muorin johdon alaisena. »Kyllähän meidän pirttimme on ränsistynyt, eikä likikään sellainen, jommoiseen Olen ystävät lienevät tottuneet, mutta siistiä ja puhdasta mekin osaamme laittaa», sanoi Inger-muori. Ja puhdasta sitä tehtiinkin. Valkoisina hohtivat yksinkertaiset puutuolit, kun Randi oli hienolla merenhiekalla ne hangannut. Pöydälle levitti Inger-muori puhtaan valkopunaisen liinan, jota hän oli monta vuotta säilyttänyt kirstussaan. Ovien ja akkunain pieliin oli pistelty tuoreita oksia ja kaapin päällä tuoksuivat äsken poimitut, kirkasväriset kukat. Kalastajamökin asukkaat olivat kaikki juhlapukimissaan. Ja samassa kun Randi ilmoitti veneen näkyvän, pisti Inger-muori kahvipannun tulelle ja Ole juoksi rantaan huiskuttamaan lakillaan tervetuloa.

»Eläköön!» huusi Nicola veneestä, »nyt me olemme täällä, äiti ja minä! Mutta missä sinulla on se Randi?»

Samassa ilmestyikin Randi siihen, sillä hän oli jo ennättänyt laskeutua siltä isolta kiveltä, jolla oli ollut tähystämässä voidakseen ajoissa ilmoittaa Ingermuorille vieraitten tulosta.

Tuskin oli Nicola päässyt kunnolleen maihinkaan, kun hän jo tahtoi tutustua kaikkeen, ja sillä välin kuin hänen äitinsä ystävällisesti jutteli vanhusten kanssa tuvassa kiitellen Inger-muorin erinomaista kahvia, otti hän Olea ja Randia kädestä ja juoksi heidän kanssaan kaikki paikat tarkastelemissa.

»Onpa hyvin ikävää, etten minä saa nähdä sitä ke-syä haahkanpoikasta, josta Ole kertoi», sanoi hän, kun he viimein väsyneinä istahtivat tuvan portaille lepää-mään.

»Niin, niin, Piippaa emme luultavasti saa enää koskaan nähdä, sillä aavalle merelle päästyään on se varmaankin meidät unhoittanut», sanoi Randi.

Kauppias oli lähettänyt vieraitten mukana kop-alisen ruokatavaroita päivälliseksi, joka Nicolan pyyn-nöstä katettiin ulos tuvan eteen.

Ole istui siinä totisena ja taitavana, Randi jutteli vilkkaasti Nicolan äidin kanssa ja Nicola rallatteli, lau-loi ja huusi vuoroin ihastuksesta. Hän oli kuin irtipääs-syt pikkuinen karitsa ja huvitti kaikkia veitikkamai-silla sukkeluuksillaan.

Inger-muorilta kuuli rouva Parkinson, miten Ran-dista ja Olesta oli tullut ystävykset ja että lapsi oli orpo, yksin maailmassa. Ja vieras rouva hymyili herttaisesti nähdessään, miten Nicola hellästi kiersi kätensä Randin kaulaan ja kuiskasi hänen korvaansa: »Jospa sinä Randi olisit minun sisareni ja Ole minun veljeni!»

»Olea tarvitaan täällä kotona, rakas Nicola», sanoi hänen äitinsä. »Hän auttaa isoisäänsä ja isoäitiänsä, eikä halua lähteä heidän luotaan. Mutta jos Randi itse tahtoo, niin voi hän seurata meitä Englantiin ja jäädä meille sinun siskoksesi. Isä on näet luvannut, että saat tuoda jonkun leikkitoverin mukana Norjasta.»

»Eläköön», huusi Nicola. »Tietysti suostuu Randi lähtemään, hänellä kun ei ole isää eikä äitiä ja voihan hän ensi kesänä tulla täällä käymään, jos haluaa. Randi, sinä et tiedä kuinka kaunista ja mukavata Englannissa on! Sinä saat siellä ratsastaa pikkuisella hevosella, kun menemme maalle isoäitiä tervehtimään, ja sinä saat asua oikein omissa pikku huoneessasi.»

Kun Ole tämän kuuli, kalpeni hän ja katsoa tuijotti vain yhteen puristetuin huulin ulos akkunasta. Randi kääntyi hätäntyneenä ensin Jan Torpsenin, sitten Inger-muorin puoleen ja vihdoin pysähtyi hänen katseensa Oleen ikäänkuin häneltä apua odottaen.

»Sinä saat olla kiitollinen tälle hyväntahtoiselle rouvalle», sanoi Inger-muori. »Ei sinulla ole joka päivä tällaista onnea tarjolla. Ymmärräthän, että sinulla on selaisessa kodissa kaikin puolin parempi olla kuin meillä.»

Randi lehahti tulipunaiseksi ja kyynleet kiertyivät hänen silmiinsä. »Enkö saa jäädä tänne teidän luoksenne?» kysyi hän vihdoin katsellen rukoilevasti molempia vanhuksia.

»Kyllä sinä tännekin saat jäädä, lapsi, jos sinä mieluisin niin teet», sanoi Jan Torpsen. »Mutta me ajattelimme sinun omaa parastasi, sillä jos meille jäät, niin on sinulla vain köyhyyttä ja huolta odotettavissa.»

Oli hetken aivan hiljaista. Kaikkien katseet olivat

kiinnitettyt Randiin, mutta Randi katsoi vuorostaan herkeämättä Oleen. Vihdoin meni hän nöyränä rouva Parkinsonin luo, ojensi hänelle hentoisen, mutta karhean ja ruskettuneen kätensä ja sanoi: »Kiitos, hyvä rouva, suuresta ystävällisyydestänne, mutta minä jään mieluummin Olen luo.»

Ole kääntyi äkkiä Randiin päin ja molemmat lapset lähenivät toisiaan. »Ethän vain katune, Randi?» sanoi Ole ja otti tytön käden omaansa.

»En ole sitä koskaan katuva», sanoi Randi ja katsoi uskollisesti Olea silmiin.

Nicola oli ainoa, joka oli nyrpeissään, sillä hän oli varmasti luullut saavansa Randin mukaansa Englantiin, mutta kaikki toiset olivat iloisen ja tyytyväisen näköisiä.

»Jos sanon, niinkuin oikein ajattelen, niin olen itse puolestani varsin iloinen, kun saan pitää tytön», sanoi Inger-muori. »Hänestä on niin paljon apua ja minä rupean itse käymään niin vanhaksi ja raihnaiseksi.»

Ole ja Randi katsoivat kiitollisina Inger-muoriin hänen näin sanoessaan, ja rouva Parkinson ajatteli itsekensä: »Minun olisikin ollut vaikea eroittaa nämä lapset toisistaan, kun he näkyvät olevan niin harvinaisen hyviä ystäviä.»

»Mutta Randilla on kaksi pientä siskoja, joilla ei ole kotia eikä liioin ruokaakaan joka päivä», jatkoi Inger-muori. »Jos joku olisi halukas ottamaan edes toisen heistä turviinsa, olisi se siunattu työ.»

»Kuinka vanhoja he ovat?» kysyi rouva Parkinson.

»Ragna on kuusi- ja Berit kolmivuotias», vastasi Randi.

»He ovat aivan liian pienet», selitti Nicola. »Kun emme voi saada Olea tai Randia, niin emme huoli ketään», lisäsi hän ja asetti pikku suunsa päättävästi suppuun.

»Mutta minäpä luulen, että me kaikessa tapauksessa käymme noita pikku tyttöjä tervehtimässä», sanoi hänen äitinsä. »Ne kuuluvat asuvan aivan lähellä meidän asuntoamme, ja muutenkin lienee jo aika lähteäkin. Ole ja Randi varmaankin soutavat meidät yli Långöhön.»

Ja Nicolakin oli samassa jälleen tyytyväinen. Tuolainen pieni huvimatka näet viehätti häntä ja iloisena juoksi hän edellä rantaan veneen luo kiitelttyään ja hyvästelttyään ensin vanhaa kalastajaa ja hänen vaimoansa. Ennen muita joutui hän laiturille, hyppäsi heti veneeseen ja oli vähällä kadottaa tasapainonsa ja pudota veteen. Kaikeksi onneksi pääsi hän pelkällä säikähdyksellä ja istui toisten saapuessa rantaan jo varsin hyvässä tallessa veneen perässä.

»Äiti, tämä päivä on ollut oikein hauska», sanoi Nicola ja silmäili ihastuneena Olea ja Randia, jotka soutivat niin tottuneesti ja voimakkaasti, että venhe kiiti kuin leikkien sinisillä laineilla.

Nicolalla oli paljon kyselemistä ja hänen pienet ystävänsä osasivat aina selittää ja vastata hänen moniin kysymyksiinsä. Vesillä Olekin näet aina tunsivat itsensä niin kotiutuneeksi ja turvalliseksi. Selvästi ja varmasti hän vastaili kaikkiin kyselyihin ja näytti siniraitaisine paitoineen ja leveine harteineen oikealta pikku mieheltä.

»Ole on ikäänkuin vanha, tottunut merikarhu», sanoi Nicola, ja sitten nauroivat he kaikki kolme oikein makeasti, niin että rouva Parkinsoninkin täytyi yhtyä heidän

iloonsa. Niin meni tämä matka aivan liiankin nopeasti Nicolan mielestä, sillä hänellä oli vielä iso joukko kyselyjä kielellään, kun Randi huusi: »Nyt olemme perillä» ja hyppäsi maihin venettä rantaan vetämään.

Pian olivat he saapuneet sille mökille, jossa Ragna ja Berit asuivat. He tapasivat pikku työt heinikossa istumasta järjestelemässä kimpuiksi äsken poimimiaan niittykukkia. Kun he näkivät Randin, huusivat he ilosta ja riensivät juosten häntä vastaan.

»Randi, Randi, leivommeko kakkuja? Onko Ole kiltti ja tanssii meille?» huusivat he yhdellä kertaa.

»Äiti, nämäpä ovatkin herrttaisia pikku tyttöjä, niin iloisia ja somia. Kummanko heistä otamme?» kyseli Nicola.

»Ethän sinä, rakas lapsi, sanonut tahtovasi ketään», vastasi hänen äitinsä.

»Mutta minähän en silloin tiennyt, että heistä vielä niin paljon pitäisin. Eiköhän ole paras, että päätämme ottaa tuon isomman. Hän osaa varmaankin parhaiten leikkiä kanssani.»

Molemmat pienokaiset tulivat nyt tervehtimään vierasta rouvaa, niiasivat hänelle niin syvään kuin taisivat, ja pieni, vaaleakutrinen Berit hymyili herrttaisesti Nicolalle ja pisti kaikki kukkansa hänen käteensä.

»Katsohan äiti, kuinka hän on sievä ja kaikki kukkansakin hän antoi minulle. Kenties valitsemmekin hänet», sanoi Nicola epätietoisena näköisenä.

»Pikku raukat, kuinka olettekin yksin maailmassa», sanoi rouva Parkinson ja hyväili ystävällisesti lapsia. »Tahtooko jompikumpi teistä seurata meitä kotiimme ja ruveta tämän pojan leikkiveriksi?»

»Kiitos vain», vastasi heti Ragna, »mutta me asumme mieluummin tässä mökissä.»

»Berit tahtoo jäädä Ragnan luo, ei Berit tahdo lähteä», sanoi pienokainen ja ravisti valkokuttrista päätään.

»Tämä rouva on hyvin kiltti ja minä pidän paljon Nicolasta», sanoi Randi Beritille. »Jos sinä lähdet heidän kanssaan, niin saat syödä itsesi kylläiseksi joka päivä.»

»Saako Berit sitten syödä niin paljon kuin Berit vain jaksaa?»

»Saa kyllä», vastasi Nicola.

»Niin, mutta saako Berit oikein, oikein ison kakun?»

»Saat sellaisenkin, jos vain tahdot.»

»Kuinka ison?» tiedusteli lapsi yhä.

Nicola purskahti nauruun, mutta Berit jatkoi vain hyvin totisena: »Mutta mitä Ragna saa, kun Berit saa sen ison kakun?»

»Lieneekin parasta, että otamme heidät molemmat, äiti, sillä he taitavat olla samanlaisia kun Ole ja Randi, etteivät halua erota toisistaan», kuiskasi Nicola äitinsä korvaan.

»Ei Berit lähde yhden kakun tähden Ragnan luota, ei vaikka se olisi näin iso», sanoi Berit ja levitti pikku kätensä niillä näyttääkseen, kuinka isoksi hän oli kakun ajatellut.

»Kenties haluaa Ragna sen sijaan lähteä», sanoi rouva Parkinson.

»Minä tahdon taas aina olla siellä, missä Beritkin on», sanoi Ragna ja kietoi käsivartensa pikku siskonsa kaulaan.

»Meidän täytyy tästä keskustella ensin isän kanssa, Nicola. Sitten vasta voimme mitään päättää», selitti rouva Parkinson, ja siihen asia sillä kerralla jäi.

Pikku Nissekin juoksi heidän joukkoonsa ja sitten menivät he kaikki yhdessä kauppiaan kuistille saakka, jossa lapsille tarjottiin kakkua ja mehua.

Sitten he vielä juoksentelivat rantakallioilla ja heillä oli kaikilla niin sanomattoman hauska. Mutta illan tullen soutivat Ole ja Randi kotiinsa, ja seuraavana aamuna matkustivat Nicola ja hänen äitinsä takaisin Trondhjemiin. Ja Ragna, Berit ja pikku Nisse istua kyyröttivät rannassa isolla kivellä ja huiskuttivat Nicolalle nenäliinojaan niin kauan kuin laiva näkyi.

»PIIPPA».

Kesä, syksy ja jo talvikin oli kulunut. Oli taas ihana kevät, ja ruoho alkoi jälleen versota Jan Torpse-
nin tuvan edustalla. Syksy oli ollut myrskyinen ja
talvi kylmä ja kolea. Ole ja Randi iloitsivat, kun sai-
vat taas vapaahetkinään istuskella rantakallioilla ja
katsella aavaa, siintävää, aaltoilevaa merta. Tuvassa
oli kaikki muuten entisellään, isoisä vain makasi tuon
tuostakin sairaana vuoteessaan. Hän oli käynyt niin
luuvaloiseksi, ettei jaksanut enään liikkua ympäri niin-
kuin ennen, eikä hänellä ollut paranemisestakaan toi-
voa, ennekuin kesä joutuisi aurinkoisine, lämpimine päi-
vineen. Kun ei isoisä jaksanut kalastustakaan hoitaa,
piti Ole siitä huolen niin hyvin kuin taisi, ja tyytyväi-
nen vanhus olikin häneen. »Eipä voisi miltään pojalta
enempää vaatia», oli hänen tapansa sanoa. Tähän
Inger-muori vastasi aina: »Näetkö, ukkoseni, että minä
olin oikeassa. Ole on nyt meidän apumme, kun itse
olemme vanhat ja raihnaiset.»

Talven kuluessa oli Randikin saanut olla apuna
verkkoja kutomassa. Kaikki, mitä Ole oli isoisältään
oppinut, tahtoi hän Randillekin opettaa. Heistä olikin
tullut kaksi oivallista työtoveria.

»Randi on yhtä reipas kuin pojat», oli Olen tapana

sanoa, ja se olikin paras kiitos, minkä hän keksi. Tämän kuultuaan koetti Randikin parastaan eikä välittänyt vähääkään, vaikka kylmä ja suolainen vesi kohmetutti hänen kätensä ja kirveli niitä, kun hän nosti kalaverkkoja ylös vedestä.

»Jumala tyttöä siunatkoon, ei hän ole pojasta paljoakaan jäljessä», sanoi Inger-muori, kun hän eräänä päivänä näki lasten menevän käsi kädessä alas rantaan. Ole oli kohta kolmentoista vuotias, iso ja vankka kuin karhunpoikanen. Randi oli myöskin muuttunut iloiseksi ja punaposkiseksi ja hänestä voi selvästi nähdä, että hän viihtyi siinä kodissa, johon hän oli joutunut.

»Nyt istahdamme hetkeksi kallioille», ehdotti Ole, ja siihen Randikin varsin mielellään suostui. Siinä he yhdessä tuumailivat, mitä kaikkea he kesällä tekisivät, ja juttelivat minkä mitäkin. Ole ihmetteli, tulisiko Nicola kesän kuluessa heitä jälleen tervehtimään. Hänestä ei näet kukaan ollut kuullut mitään sitten hänen käyntinsä edellisenä kesänä.

Randi se enimmäkseen juttelikin. Ole istui kuunnellen ja seurasi silmillään paria haahkaa, jotka tulivat uiden rantaan päin.

»Katsohan Ole, nuo kaksi haahkasta aikovat varmaankin nousta tässä maihin!» huudahti Randi osoittaen vuonolla uiskentelevaa lintuparia.

Jännityksellä seurasivat lapset haahkaparia, joka yhä enemmän lähenei rantaa. Uroksen kaunis valkoinen höyhenpuku mustine pilkkuineen siivissä ja mustine ja vihreine pilkkuineen päässä hohti kuin hopea aurionpaisteessa. Naaras taas oli vaatimattomamman näköinen ruskeatpläisessä puvussaan.

»Sepä omituista, ne nousevat tosiaankin tässä maihin. Haahkat eivät muuten tapaile tulle tälle puolen saarta», selitti Ole.

Jo olivat linnut joutuneet rannan matalikolle. Uros nousi ensin ylös vedestä ja kohta sen perässä nousi naaraskin. Hitaasti ja kömpelösti kulkivat ne ruumistaan huojutellen eteenpäin. Väliin ne kompasuivat ja kaatuivatkin, niin ettei Randi voinut olla maakeasti nauramatta niiden hullunkurisille liikkeille.

»Uros kulkee edellä. Näyttääpä siltä, kuin se tahotoisi näyttää naarakselle tietä», huudahti hän. »Ja sillä on paljoa hienempi pukukin kuin sen rouvalla. Minusta pitäisi rouvankin olla yhtä korea.»

»Sepä juuri onkin hyvä, että naaras on maan värinen, se ei silloin näy niin helposti, vaan se saa maata rauhassa hautoessaan muniaan pesässään», selitteli Ole, joka paremmin kuin Randi tunsii haahkan elämäntavat.

Haahkapari kulkea tallusteli yhä vain eteenpäin, katsomatta oikeaan tai vasempaan tai antamatta minkään itseään häiritä.

»No mutta katsohan, Ole! Luulenpa niiden aikovan mennä aivan sisälle pirttiin!» huudahti Randi. »Katsohan Ole, katsohan! Totta toisen kerran! niinpä ne tekevät!» Ihmeekseen huomasi Ole, miten uroshaahka suuntasi askeleensa pirtin portaita myöten ylös, naaras kintereillään. Lapset juoksivat minkä ennättivät niiden jälkeen ja joutuivat parahiksi pirttiin näkemään ja kuulemaan, minkä hälinän linnut tuvassa herättivät. Säikähdyksestä kiehui isoäidiltä velli liedelle ja isoisäkin unhoitti hetkeksi vaivansa ja nousi ylös vuoteeltaan katselemaan noita kutsumattomia vierai-

ta, jotka aivan rauhallisina tallustelivat sisään ja ottivat tarkastuksen alaiseksi tuvan uunin komeron.

»No, onko ennen moista nähty!» huudahti Ingermuori lyöden kätensä yhteen.

»Nuo eivät ole ujoja, nuo!» sanoi Jan Torpsen ja vaipui jälleen vuoteelleen.

»Tuvassa emme voi niitä pitää, mutta jos tahdotte sijoittaa ne navettaan Päivikin seuraan, niin tehkää se kernaasti minun puolestani», sanoi Ingermuori.

Ole ja Randi ottivat nyt haahkaherrasväen syliinsä ja kantoivat ne kaikista vastustelemisista huolimatta tuvasta pois navettaan. Täällä saivat ne oman, rauhaisan nurkkansa sekä runsaasti olkia ja heiniä, joista voivat pesänsä rakentaa. Kun Olen piti laskea uroshaahka lattialle, huomasi hän jonkun oudon esi-
neen linnun toisessa jalassa.

»Mitä ihmeitä! Tämähän onkin meidän oma Piippamme, joka on tullut takaisin!» huudahti hän. »Tässä on rautalankarengas, jonka sidoin sen jalkaan ennenkuin sen mereen laskimme. Eihän se nyt niin ihme olekaan, että se meille tuli. Se tuntee kai olevansa täällä kuin kotonaan konsanaan.»

»Niin, sehän on aivan selvää, että tämä on meidän oma Piippamme. Ja minä kun en sitä tuntenut, kun se on kasvanut noin isoksi. Ja nyt se on naimisissa ja sillä on rouvansakin mukana, joka hautoo pesässä munia, joista sitten syntyvät Piipan pikku lapset. Eikö niin, Ole?» kyseli Randi.

»On kyllä hyvin luultavaa, että niin käy, mutta meidän täytyy antaa niiden olla sen aikaa rauhassa.

Navetan ovi voi olla sen verran raollaan, että Piippa pääsee pujahtamaan siitä ulos milloin hyvänsä, kun se tahtoo pyydystää kaloja itselleen ja rouvalleen.»

»Niin kyllä, mutta tottahan mekin saamme sitä syöttää? Mitä sinä luulet sen parhaiten syövän?»

»Simpukoita, matoja ja pikku kaloja. Muistathan, että niillä syötimme Piippaa poikasenakin. Arvelen muuten, että haahkanpoikaset enin pitävät matosista ja isot haahkat taasen simpukoista.»

Mielenkiinnolla katseli Randi haahkaparia, joka heti alkoi noukkia pieniä oljenkorsia pesäksensä. Ja lapset läksivät jälleen iloisina töihinsä, kun olivat saaneet Piippansakin takaisin.

Eikä kestänytkään kauan, ennenkuin navetassa oli haahkanpesä valmiina ja siinä kuusi kaunista muna. Ne olivat noin hanhen munan kokoiset ja lepäsivät kaikkein pehmeimmällä ja hienoimmalla haahkanuntuvalla, jonka haahkat olivat nokallaan nyhtäneet omista rinnoistaan. Munimisen ajan oli Piippa uskollisena vartijana ja teki vain lyhyitä matkoja vuonolle. Mutta eräänä kauniina päivänä, kun kaikki munat olivat valmiit, katosi se jättäen sekä pesänsä että haahkarouvansa ja ui kauas merelle toisten toveriensa luo. Nyt ryhtyivät lapset syöttämään haahkarouvaa simpukoilla ja väliin lensi se aamulla varhain itsekin pois pesästään hankkiakseen itselleen ravintoa. Noin puolen tunnin kuluttua palasi se, kupu täynnä simpukoita takaisin pesäänsä muniansa hautomaan. Ja Randi oikein ihmetteli, miten ymmärtäväinen äiti haahkamuro oli, kun se joka kerran pesästä poistuessaan levitti pehmeän untuvakerroksen munien suojaksi. Mutta

kun Randi eräänä aamuna meni lehmäänsä lypsämään, makasikin pesässä kuusi pientä, untuvapeitteistä poikasta. Randi oli vetänyt navetan seinään joka päivä viivan siitä lähtien kuin hautominen alkoi, ja nyt oli siinä kaksikymmentäviisi viivaa. Mutta tottahan Olenkin tuli heti saada tietää näin suuri ja tärkeä uutinen! Kiireesti juoksi Randi häntä hakemaan, vähääkään välittämättä, vaikka Päivikki jäikin ammuamaan hänen peräänsä.

»Siinä ne nyt ovat Piipan pikku lapset ja ne ovatkin niin tavattoman sieviä», sanoi Randi Olelle, kun he palasivat navettaan.

Siinäpä sitten ihailtiin ja ihmeteltiin noita pieniä haahkanpoikasia, jotka liikuskelivat niin pirteinä ja tyytyväisinä. Eiväthän ne niin varsin hyvin nekään kävelleet, mutta kuitenkin paljoa paremmin kuin isot haahkat. Pian vei haahka-äiti ne mukaansa rantaan ja Randi oikein ihmetteli, kun ne jo ensi kerralla olivat niin oppineet vedessä liikuskelemaan.

Inger-muorikin läksi rantaan katsomaan kuinka taitavasti nuo somat pienokaiset uivat ja sukelsivat. Ensi aikoina söivät poikaset mieluummin pieniä hyönteisiä, mutta vähin erin oppivat ne pitämään simpukoista yhtä paljon kuin niiden isä ja äitikin. Kun äiti-Piippa huomasi, että poikaset jo olivat kyllin varttuneet tullakseen toimeen isolla merellä, sanoi hänkin jäähyväiset pesälleen navetassa ja läksi lapsineen uimaan kauemmas isolle merelle. Randi kokosi kaiken sen hienon untuvan, joka oli pesään jäänyt, aikoen laittaa itselleen pienen untuvatyyнын Piipan muistoksi. Mutta siitä ei tullutkaan kuin pienen pieni tyynty, ja Inger-

muori selitti nyt Randille, että täytyi koota neljän-
toista pesän untuvat, ennenkuin sai edes puoli kiloa
untuvia.

Randi toivoi nyt vain, että haahkaperhe olisi löytänyt isä-Piipan merellä, ja vaikka hänestä tuntuikin tyhjälle niiden lähdettyä, lohduttelihe hän kuitenkin sanoen Oelle: »Saas nähdä, eikö Piippa tule taas ensi kesänä täällä käymään?»

PIKKU TYTTÖJEN JÄÄHYVÄISET.

Kun Ole eräänä päivänä meni kauppapuotiin jauhoja ostamaan, olikin siellä eräs kirje häntä odottamassa. Kirje oli Tomilta ja se oli niin huonosti kirjoitettu, että Olen täytyi lukea se kahdesti, ennenkuin hän sai siitä selvää. Vihdoin selvisi kirjeen sisältö Olelle. Tom kirjoitti näin:

»Minä sain adräsin laiva kaptenilt, jott voin sinull kirjoittaa, minä tahon näeks kiittää sinua sillä sinä se olet Ole kun teit minust toisenmoisen pojan, kun minä enne olin, ja se oli siks kun sinä uskoit minust viel hyvää, sillon kun muut uskoi vain pahhaa ja nyt minull on niin hyvä oll ja olen tytyväinen kiitos vain sinull siit Ole.

Tom.»

Tätä seurasi toinen, vielä pitempi kirje, jonka Arne Holte oli kirjoittanut.

»Et voi uskoa», kirjoitti Arne, »kuinka kelpo poika Tom on. Hän toi minulle lahjasi ja oli niin iloinen, että sinä olit häneen luottanut ja antanut rahat hänelle. Hän sanoi tahtovansa muuttua paremmaksi pojaksi, koska oli joku, joka voi uskoa hänestäkin vielä hyvää. Kun isä sen kuuli, otti hän Tomin oppipojakse. Ja isä sanoo, ettei kukaan koko verstaassa ole niin suk-

kela ja ahkera ja huolellinen kuin Tom. Ulkona kävellessäni pidän minäkin mielelläni Tomia mukana, sillä hän on niin kiltti ja avulias. Isä on nyt hankkinut minulle keinoitekoisen jalan, jolla tulen koko lailla hyvin toimeen, ja isä on aina niin tavattoman hyvä minulle. Jos sinä vielä toiste tulet Trondhjemiin, täytyy sinun tulla meille asumaan, sanoo isä. Ja silloin on Tom niin iloinen, kun saa nähdä sinut, ja niin on myöskin

Arne ystäväsi.»

Ole oli niin iloinen kirjeistä, että hän kokonaan unhoitti jauhosäkin painonkin kantaessaan sitä selänsään rantaan. Hänellä oli vain kiire joutua kotiin ja hän astui niin nopeasti, kuin suinkin taisi raskaine kuormineen. Mutta rannassa tapasi hän vielä kauppiaan, joka oli siellä kaloja ostelemassa.

»Sepä oli hyvä, että tapasin sinut, Ole», sanoi tämä, »sain juuri eilen illalla tiedon rouva Parkinsonilta, että hän ja Nicola kulkevat sunnuntaina tästä ohi laivalla ja että hän olisi silloin halukas viemään Ragnan ja Beritin mukanaan Englantiin. He olisivat kyllä mielellään viivähtäneet täälläkin vähän, mutta tällä kertaa täytyi heidän hieman kiirehtiä, eivätkä sentähden nyt voi tänne pysähtyä. Ja sano Randille terveisiä, että hän voisi tulla jo aikaisin sunnuntaiamuna tänne, niin hän saa vielä tavata pikku siskojaan ja sanoa niille jäähyväiset, ennenkuin ne lähtevät.»

Ole kiitteli ilmoituksesta ja soui kotiin. Hänellä oli nyt erinomaisia uutisia muassaan, ja hän ajatteli, mille Randista tuntuisi erota Ragnasta ja Beritistä, joista hän niin sanomattomasti piti. Mutta kun Ole

tuli kotiin ja kertoi kaikki, tuli Randi vain iloiseksi ja sanoi:

»Nyt he pääsevät kärsimästä kylmää ja nälkää ja kaikki ovat niin hyviä heille. Ja onhan rouva Parkinson luvannut, että me saamme joskus tavata toisiamme», sanoi hän vakuuttavasti.

Tomin kirje antoi lapsille paljon ajattelemisen aihetta. Ole ei itse ymmärtänyt tehneensä mitään hyvää, mutta Randi sanoi:

»Sinä puhuit varmaan ystävällisesti Tomille etkä moittinut häntä ja sitten sinä kohtelit häntäkin, niinkuin sellaista kohdellaan, johon luotetaan. Niinhän Tom itsekin kirjoittaa. Oi, jospa minäkin olisin sanonut Torbjörnille jotain ystävällistä, niin olisi hänestäkin kenties tullut hyvä ihminen.»

Sunnuntaiaamuna heräsi Randi hyvissä ajoin ja kiiruhti pukeutumaan ja valmistautumaan matkalle. Ole läksi hänen kanssaan ja Inger-muori lähetti Ragnalle ja Beritille pienet haahkanuntuva-tyynyt, joilla pienokaiset saisivat matkalla nukkua.

Kun Ole ja Randi saapuivat Långöhön, oli iso joukko ihmisiä kokoontunut rantaan. Siellä oli vanhoja, ahavan ruskeuttamia merimiehiä, nuoria kalastajia, eri-ikäisiä naisia ja lapsia, ja Ragna ja Berit pyörivät heidän keskellään. Kaikilla oli joku ystävällinen sana sanottavana noille pikku tytöille, jotka kulkivat miehestä mieheen paiskaten kättä jäähyväisiksi vanhoille ystävilleen. »Onpa hauskaa tietää, että te pikku tallukat saatte hyvän kodin. Se olisi varmaankin tuottanut isä-ukollennekin suurta iloa», sanoi muuan vanha merikarhu ja pyyhki silmiään kädellään.

»Elkäähän omaa maatanne unhoittako, vaikka muutattekin Englantiin», sanoi edellisen poika, reipas, nuori kalastaja, jolla oli ollut tapana lahjoitella kaloja pienokaisille, kun näillä oli niukalti leipää.

»Emmehän toki, Hans», vastasi Ragna, ja pikku Berit hyväili hänen kättään ja huudahti iloisesti: »Kiitos, Hans, kaikista kaloista, joita meille annoit!»

»Vai lähдете te, rakkaani, nyt niin pitkälle matkalle, etten enää saa teitä koskaan nähdä», sanoi vanha Stiina-muori kyynelsilmin.

Randin tultua hyppäsivät molemmat tytöt hänen syliinsä ja kiersivät kätensä hänen kaulaansa.

»Minä olen niin iloinen teidän puolestanne, sillä te saatte niin herttaisen kodin, ja Nicola on kiltti veli teille», sanoi Randi suudellen heitä kerta toisensa jälkeen.

»Nähkääs, kuinka hienolla veneellä meidät vietään!» huudahti Berit osoittaen laiturin luona olevaa valkoista venettä, joka hohti niin puhtaan valkoisena kuin kalalokki auringonpaisteessa.

Kun sitten kauppias ja pikku Nissekin saapuivat, olikin jo aika lähteä laivaa vastaan. Kauppias astui ensin veneeseen ja otti vastaan Ragnan ja Beritin, jotka voimakkaat ja auttavaiset kädet hänelle ojensivat. Sitten tulivat Randi ja Nisse ja viimeisenä Ole, joka lykkäsi veneen vesille ja istuutui soutamaan. »Hyvästi, hyvästi!» huusivat pikku tytöt rannalla seisovalle kalastajakansalle ja paljasjalkaiset pikku pojat juoksivat veteen ja heiluttivat lakkejaan heille jäähyväisiksi. Ja pikku tytöt istuivat sitten veneessä aivan hiljaa ja juttelivat Randi-siskon kanssa.

»Olkaa vain oikein kilttejä ja tottelevaisia, että rouva Parkinson on teihin tyytyväinen», sanoi Randi tuntien isona siskona velvollisuudekseen varoittaa heitä.

»Niin, oikein, oikein kilttejä», toisti Ragna.

»Ja Berit ei saa ottaa varsin paljoa, kun teille jotain makeata tarjotaan», jatkoi Randi taipumattomana.

»Berit syö vain niin paljon, että Berit on aivan kylläinen, mutta ei enempää», vastasi pienokainen ja painoi kiharatukkaisen päänsä Inger-muorin antamalle untuvatyynylle.

Hyvissä ajoin olivat he ulapalla, ja viipyi kotvan aikaa, ennenkuin laiva laski pienen valkoisen veneen luo. Mutta silloin kävikin kaikki niin nopeasti. Jäljestäpäin muisteli Randi, kuinka hän viimeisessä silmänräpäyksessä vielä puristi lujasti Ragnaa ja Beritiä syliinsä ja kuinka pikku Nisse oli katkerasti itkennyt, kun kauppias oli nostanut siskot laivaan. Sitten oli hän nähnyt pikku tyttöjen seisovan laivan kannella käsi kädessä rouva Parkinsonin ja Nicolan vieressä, jotka ystävällisesti huiskuttivat heille jäähyväisiksi. Ja viimein näkyi vain savu laivasta, joka vei mennessään nuo kaksi pientä orpotyttöstä kohti tuntemattomia kohtaloita vieraalle maalle.

»Kuinka olenkin iloinen, ettei minun tarvinnut matkustaa», huudahti Randi. »Ei, minä en koskaan tahtoisi lähteä Norjasta!»

Aivan samaa mieltä oli Olekin ja hän hymyili tyytyväisenä tietäessään Randin olevan hänen luonaan hyvässä tallessa.

MYRSKY.

Syyskesästä kävi Olen isoisä yhä huonommaksi. Hän ei tosin koskaan valittanut, mutta Inger-muori ja lapset näkivät sittenkin, että hänellä oli kovat tuskat, ja vanhuksen hiljainen kärsimys painosti heitäkin.

»Tänään minä lähden lääkärin puheille ja toimitan isoisälle lääkkeitä, se on varma se», sanoi Ole eräänä aamuna, kun vanhuksella oli ollut tavallista levottomampi yö.

»Mutta näyttää vähän siltä, kuin nousisi myrsky», sanoi Inger-muori katsellessaan ulos akkunasta. »Etkö voisi odottaa joitakuuta päiviä, kunnes rajuilma on mennyt ohii?»

»Siitä tulisi liian pitkä odotusaika isoisälle. Kyllä minä jollain keinoin selviydyn», vakuutti Ole, sillä hän halusi lähteä niin pian kuin suinkin.

»Elä kuitenkaan ota purjetta mukaasi», sanoi Inger-muori varoittaen.

»En otakaan. Minä soudan vain ja ennen iltaa olen jälleen täällä, ei siellä ole mitään hätää.»

»Anna minun lähteä mukaasi auttamaan sinua», pyysi Randi.

»Ei, sinun on jäätävä kotiin, sillä jos isoisä käy huonommaksi, tulee sinun hieroa häntä, sillä hieronta on paras huojennus hänen tuskilleen, ja muutenkin voit auttaa isoäitiä.»

Randi menikin heti sairaan vuoteen viereen, peitteli häntä huolellisesti, korjasi päänalaista ja tarjosi hänelle kupilla raitista vettä.

»Ole lähtee lääkärin luo saamaan häneltä ohjeita ja tuomaan lääkkeitä», selitteli Randi sairaalle.

»Jumala häntä siitä siunatkoon», sanoi vanhus heikolla äänellä. »Ole, tulehan tänne, että saan sanoa sinulle hyvästi, ennenkuin lähdet. Muoriseni, katsohan, millainen ilma ulkona on.»

Vielä kerran meni Inger-muori katsomaan akkunasta ulos. Nyt olikin taivas jo kokonaan raskaitten, uhkaavan näköisten pilvien peittämä, mutta Inger-muori, joka ei tahtonut saattaa sairasta levottomaksi, sanoi ainoastaan: »Ehkäpä siitä ei sentään nousekaan kovin pahaa rajuilmaa, kuka sen niin tarkoin tietää.» Ole oli jo pukeutunut villaiseen paitaansa ja nahkaiseen merimies-lakkiinsa.

Vakavana astui hän isoisän luo ja otti tämän laih-tuneen, luisevan käden omaansa.

»Annahan kun katselen sinua», sanoi Jan Torpsen, yrittäen nostaa päätään. »Tuossa seisoessasi olet niin isäsi näköinen, sellaisena kuin näin hänet viimeisen kerran. Olet kai varovainen, Ole, jos käy kova tuuli?»

»Minä luulen, että on varmintä soutaa. Mutta nyt minun täytyy rientää.»

»Annahan minun laskea käteni pääsi päälle, ennenkuin lähdet», pyysi vanhus liikutettuna. Ole laskeutui polvilleen vuoteen viereen ja isoisä laski heikontuneen kätensä hänen päähänsä. »Sinä et koskaan ole tuottanut meille murhetta, lapsi. Jumala sinua siitä siunatkoon», sanoi vanhus selvällä äänellä.

Ole nousi ylös, katsoi luottavasti ja uskollisesti

isoisän silmiin, nyökäytti toisille päällään hyvästiksi ja riensi ulos tuvasta.

Sillä välin kuin Inger-muori lisäsi muutamia puita takkaan, kietoi Randi ison liinan päähänsä ja kiiruhti ulos portaille taivasta tähystelemään.

Hän oli niin levoton Olen matkasta, sillä hän tiesi noitten tummain pilvien ennustavan myrskyä. Ole-parka läksi varmasti vaivalloiselle ja vaaralliselle matkalle. Sitten meni Randi jälleen tupaan, istuutui pöydän viereen ja alkoi äänetönnä kutoa verkkoa.

Myöhemmin päivällä puhkesi rajuilma valloilleen. Myrsky ulvoi ja riehui, repi ja raastoi kaikki minkä ikinä irti sai. Oljet navetan katolta vei se mennessään ja levitteli ne ympäri ilmaan. Ja kun Randi yritti mennä Päivikkiä katsomaan, heitti voimakas tuulenpuuska hänet kumoon ja hänen täytyi kääntyä takaisin pirttiin.

Ole oli saapunut onnellisesti lääkärin asunnolle, sai veneensä maihin vedetyksi ja lujasti kiinni sidotuksi. Hän olikin heti tavannut lääkärin ja saanut häneltä hyviä neuvoja ja lääkkeitäkin. Olipa hän ennättänyt kulkea kappaleen paluumatkastaankin, ennenkuin myrsky hänet yllätti. Mutta siitäpä ei ollutkaan helppo selviytyä. Myrsky heitteli pientä venettä sinne tänne ikäänkuin lastua vaahtopäisillä laineilla ja kuljetti sitä yhä lähemmäs teräviä rantakallioita. Ole ponnisteli vastaan minkä jaksoi, mutta hänen lapsekkaat voimansa eivät myrskylle riittäneet. Silloin oivalsi hän, että hänen oli taistelemisen henkensä edestä. Vene voisi minä hetkenä hyvänsä murskautua kallioihin, ja silloin hänkin olisi hukassa. Oli siis paras tehdä pikainen päätös niin kauan kuin vielä oli aikaa. Kiireesti

pisti Ole kallisarvoisen lääkepullonsa villapaitansa sisäpuolelle, heittäytyi umpimähkään veteen ja jätti veneen oman onnensa nojaan. Seuraavassa silmänräpäyksessä kuuli hän hirveätä ryskettä ja ymmärsi silloin, että hänen veneensä murskautui kallioihin.

Häntä itseään kuljettivat mahtavat aallot vastustelematta eteenpäin. Hän näki heidän oman saarensa ja isoisän mökin ja koetteli uiden pysytellä siinä suunnassa, että pääsisi onnellisesti noitten vaarallisten rantakallioitten ohi. Sen jälkeen hän ei tiennyt mitään, ennenkuin iso laine heitti hänet hengissä, ehjin jäsenen lähelle kotirantaa. Liiallisista ja epätoivoisista ponnistuksistaan oli hän kuitenkin niin nääntynyt, ettei kyennyt pitkään aikaan liikkumaan mihinkään. Kädelään haeskeli hän lääkepulloa ja tunki ilokseen, että se oli tallessa. Mutta vene, isoisän vene, se oli auttamattomasti turmeltunut ja iäksi kadonnut. Ole ei ylipäänsä vähästä itkenyt, mutta tätä onnettomuutta ajatellessaan vuotivat vuolaat kyyneleet pitkin hänen poskiaa.

Vähin erin hän kuitenkin rauhoittui ja läksi jatkaamaan matkaansa, niin hyvin kuin taisi. Tulihan isoisän saada lievitystä tuskilleen niin pian kuin mahdollista, eikä hänellä enää ollutkaan pitkälti kuljettavana. Ei näkynyt ainoatakaan ihmistä missään. Jokainen, jonka ei välttämättä tarvinnut olla ulkona, pysyikin mieluummin huoneissa tällaisella säällä.

Mutta kun Ole viimein läpimärkänä, viluisena, murheellisena ja väsymyksen näännyttämänä tuli horjuen tupaan, ei vanha Jan Torpsen enää ollutkaan elävitten joukossa.

HIRVET.

Sillä pienellä säästöllä, jonka isoisa oli jättänyt jälkeensä, ja niillä loppurahoilla, jotka Ole oli saanut sormuksesta, osti hän kauppiaalta vanhan veneen, jonka tämä myi hänelle huokeammalla. Aivot olivat tosin hieman puutteelliset, mutta Ole korjasi ne ja tuli sitten varsin hyvin niillä toimeen. Vaikka nyt tuvassa olikin yksi vähemmän elätettävänä, tuntui lapsista kuitenkin niin kolkolta ja tyhjältä vanhan isoisan kuoltua, ja mielellään olisi Ole ahertanut kaksin verroin ahkerammin, jos hän vain olisi saanut pitää rakkaan isoisänsä elossa.

Samana kesänä oli Olella toinenkin vastoinkäyminen, joka hänen mieltään masensi. Suurella vaivalla oli hän keväällä muokannut heille perunamaan. Randi ja hän istuttivat siihen perunoita, ja kaikki näytti luonnistuvan varsin hyvin. Lapset oikein ylpeivät yrityksensä menestymisestä ja Inger-muorikin iloitsi, kun he kerrankin saivat syödä itse kylvämiään ja vaalimiaan perunoita.

Mutta kun Ole ja Randi eräänä päivänä menivät satoansa tarkastelemaan, kohtasi heitä surullinen näky. Iso ala perunamaata oli tallattu ja perunanvarret syöty ja katkottu, eikä enää voinut olla toivoakaan hyvästä sadosta.

»Hirvet sen ovat tehneet», sanoi Ole tarkastellessaan maassa olevia jälkiä. Tiesihän Randikin, että metsässä, kauempana saarella kyllä oleili hirviä, mutta että ne näin rohkeasti tulivat mökkiä lähelle, sitä ei hän voinut käsittää.

»Mutta pelkäähän hirvi ihmisiä, kuinka se sitten uskaltaa tulla näin lähelle ihmisasuntoa?» sanoi hän epäillen.

»Se tulee yöllä herkuttelemaan, kun kaikkialla on hiljaista ja rauhallista. Syötyään itsensä kylläiseksi juoksee se jälleen metsään ja piiloittautuu sinne. Onpa varsin ihmeellistä, että heinälaidun on saanut olla siltä rauhassa.»

»Kuulehan Ole, mitä muuta hirvi syö kuin perunoita ja ruohoa?»

»Syöhän se lehdeksiä, viljaa ja nauriitakin, jos se vain niitä löytää, ja paremman puutteessa se tyytyy puunkuoriin, vieläpä kanerviinkin.»

»Kuulehan Ole, oletko koskaan nähnyt hirviä?»

»Olen monastikin. Eräänä kesänä kävi täällä muuan englantilainen, joka ampui hirven, ja minä sain olla hänen apunaan sitä soudettaessa tohtorin puolelle, jossa englantilainen asui.

»Kerrohan minulle, minkä näköinen se oli.»

»Englantilainenko?»

»Eihän. Hirvi tietysti», vastasi Randi ja lapset nauroivat makeasti harmistaan huolimatta.

»Se oli harmaan tai kenties paremmin punertavan ruskea ja sillä oli isot, komeat sarvet, jotka englantilainen sanoi vievänsä metsästyslinnaansa Englantiin.»

»Osaitko sinä jutella sille?»

»Hirvellekö?»

»Hyi, Ole, nyt olet tyhmä. Tiedäthän sinä, että tarkoitan englantilaista.»

»Tohtori sen minulle kertoikin. Voit uskoa Randi, että se oli kerrassaan komea eläin. Ja tiedäppäs, englantilainen halusi heti saada hirvenpaistia päivälliseksi.»

»Kelpaako hirven liha syötäväksi?»

»Kelpaahan toki. Sain minäkin ennen kotiin lähtöäni maistella hirvenpaistia tohtorin keittiössä enkä minä ole ennen niin maukasta lihaa syönyt.»

»Minun on hirvi-raukkoja niin sääli, kun ei niiden anneta rauhassa elää, ja olen oikein iloinen, ettet sinä Ole osaa ampua», sanoi Randi.

»Mutta olemmehan mekin säälettäviä, kun emme saa pitää perunoitamme rauhassa», tuumaili Ole.

Sitten syntyi lasten kesken pitkä neuvottelu siitä, kuinka he saisivat sen osan perunamaata säilytetyksi, joka vielä oli turmelematta. Siitä olivat he yksimielisiä, että hirvet olivat jollain tavoin peloiteltavat pois. Mutta vaikea oli lasten keksiä sopivata keinoa. Pitkällisen pohdinnan jälkeen oli suunnitelma vihdoin valmis. Illalla, kun lapset olivat sanoneet Inger-muurille hyvää yötä, hiipivät he hiljaa ulos tuvasta ja kiirehtivät, varovaisesti kulkien, perunamaalle, Ole kahdella isolla padankannella varustettuna ja Randi leikkitorvella, jonka hän iltapäivällä oli käynyt lainaamassa Nisse-veljeltään.

Lähemmäs tultuaan tarkastelivat he visusti ympäristöä.

»Tietenkin ne tulevat metsästä, sehän on selvää», kuiskasi Ole.

Sitten piiloittautuivat he erääseen kuoppaan aivan lähelle perunamaata ja sieltä näkivät ja kuuluivat he kaikki, mitä heidän ympärillään tapahtui. He olivat jo odottaneet ison aikaa, kun Randi äkkiä nykäisi Olea takinliepeestä, osottaen sormellaan suoraan eteensä.

Nytpä näyttäytyi heille suurenmoinen ja komea näky! Yhdeksän-hirvinen lauma lähestyi näet heidän piilopaikkaansa. Kevyesti ja siroasti kulkivat nuo komeat eläimet eteenpäin ja niiden isot, monihaaraiset sarvet kaareilivat kauniisti vasten vaaleata, öistä tai vasta. Ole ja Randi olivat kumpikin tavattomassa jännityksessä. »Katsohan Ole, tuolla, joka kulkee etumaisena, ei olekaan sarvia», kuiskasi Randi.

»Se on naarashirvi, sillä uroshirvellä näetkös vain on sarvet», vastasi Ole kuiskaten vuoroonsa. Sitten odottivat lapset äänettöminä, melkein pä hengittämättä, mitä tuleman piti.

Ole oli sopinut Randin kanssa, etteivät he nos-taisi mitään melua, ennenkuin hirvet olivat hiukan tuota luvatonta ruokaa syöneet, mutta tämän sopimuksensa he kumpikin rikkoivat. Sillä heti kun he näkivät ensimmäisen hirven kapean, kauniin pään painuvan perunanvarsiin, tuntui heistä aivan mahdottomalta odottaa silmänräpäystäkään kauemmin. Randi asetti torven suuhunsa ja puhalsi niin, että hänen poskensa olivat paksut ja pyöreät kuin laskiaispullat ja punaiset kuin talviomenat ja Ole läiskytteli molempia padankansia yhteen niin, että metsä raikui.

Tämä melu vaikutti juuri sen, mitä lapset toivoivatkin. Hirvet pysähtyivät hetkiseksi, heittivät

ylpeästi päänsä taapäin ja sitten kääntyi koko lauma äkkiä ympäri ja katosi kuin tuuliais-pää metsään.

»Nepä vasta ovat nopeajalkaisia elukoita», sanoi Ole, kun he olivat lopettaneet korvia särkevän soittonsa ja ryömineet ylös kuopasta.

»Onpa hyvä, että vihdoinkin olemme niistä päässeet», sanoi Randi.

Kun lapset palasivat tuvan luo, näkivät he Inger-muorin seisovan kasvot kalpeina akkunassa.

»Nyt me olemme säikyttäneet Inger-muorin ja herättäneet hänet unestaan», sanoi Ole. »Mene sinä, Randi, heti kertomaan, mitä meillä on ollut tekeillä, sillä aikaa kuin minä käyn tarkastamassa, onko naves-tan ovi kunnollisesti kiinni.»

Isoäiti oli tosiaankin ollut levoton, mutta kun Randi selitti asian, niin hänkin rauhoittui, ja he kii- pesivät kaikki kolme vuoteisiinsa takaisin ja nukkui- vat makeasti seuraavaan aamuun.

»SIMPUKKARANNALLA».

Ole, Randi ja pikku Nisse läksivät kerran veneellä »simpukkarannalle» simpukoita keräämään. Pian he jou-
tuivatkin perille, vetivät veneensä maihin ja hyppelehti-
vät kevyesti rantakivillä noljahtelematta niiltä, vaikka
ne olivatkin liukkaita. Väliin taasen heidän paljaat
jalkansa painuivat syvälle pehmoiseen rantahiekkaan.
Pieniä kahlaajalintuja kulki edestakaisin matalassa
lahdelmassa noukkien hyönteisiä rannalta. Paitsi las-
ten ilosta naurua ja lintujen piiperrystä ei kuulunut
mitään muita ääniä.

Nyt olikin soveliaa aika simpukkain noukintaan,
sillä nyt oli parhaillaan laskuveden aika. Lapset, jotka
olivat niin usein nähneet vuoksen ja luoteen ihmeel-
lisen vuorovaikutuksen, eivät sitä nytkään pitäneet
minkäänlaisena ihmeenä. Mutta Nicola oli ollut viime
käynnillään suuresti ihmeissään, kun vesi yks' kaks'
peitti saman paikan, jossa hän oli joku tunti aikaisem-
min seisonut Olen kanssa kuivalla maalla.

»Nyt meillä vielä on hyvää aikaa siihen kuin vuok-
si nousee», sanoi Ole ja kiersi housunsa ylös polviin
saakka. Pikku Nisse teki Olen perässä, niinkuin tä-
mäkin oli tehnyt, ja Randi koetti hänkin sitoa par-
haansa mukaan helmansa ylös. Sitten juoksivat he

kauas lahdelle ja kulkivat niinkuin kahlaajatkin kaikenlaisten kivien ja meriruohojen keskellä. Ja ahkerasti he noukkivatkin simpukoita, sillä he aikoivat antaa ne Ragnalle ja Beritille. Nisse varsinkin aikoi koota niitä oikein paljon, siksi kuin pikku siskot tulisivat heitä taas Långöhön tervehtimään. Ja hänellä olikin varsin selvänä, mimmoisista simpukoista kumpikin tytöistä piti. Ragna tahtoi pieniä, ohkaisia ja kullankiiltäviä, Berit sen sijaan suuria ja vankkoja.

Täällä olikin runsaasti kumpaakin lajia, ja Nisse oli Olen ja Randin avulla koonnut niitä ison joukon koppaansa, jonka hän sitten juoksi tyhjentämään veneeseen. Mutta hänen siihen hypätessään soljuikin se pois kiviltä ja kulki tuulen mukana kappaleen matkaa rannasta. Nisse, joka ei juuri ollut mikään rohkea merimies, alkoi nyt peljätä ja huusi sentähden Olea ja Randia avukseen. Nämä hämmästyivät aikalailta nähdesään veneen vesillä ja pikku Nissen veneessä. He huusivat hänelle, että hän pistäisi toisen airoista pohjaan ja koettaisi sillä työntää venettä rantaan päin.

Nisse yritti yrittämistään, mutta tekikin hullusti ja joutui vain yhä kauemmas rannasta.

»Nisse, ota toisella lailla kiinni, ei tuolla tavoin, vaan päinvastoin», huusi Ole hänelle.

»Ole nyt reipas, Nisse, eläkä hätäile», huusi Randikin rohkaisten.

Mutta kun Nisse huomasi, että vene kulki yhä kauemmas rannasta, heitti hän säikähtyneenä airon veneeseen ja alkoi itkeä.

»Voi, millainen raukka! Nythän pojalle hullusti käy», sanoi Ole Randille.

»Niin, mutta Nisse on vielä niin pieni», sanoi Randi puolustellen. »Koetahan vielä kerran, niin se kyllä onnistuu», huusi hän uudestaan pikku veljelleen, mutta tämä ei häntä kuunnellut, vaan ojensi nyyhkyttäen pikku kätensä heitä kohti.

Siinä seisoivat nyt Ole ja Randi rannalla saamatta venettä kiinni. Läheisyydessä ei näkynyt ainoatakaan ihmistä, eivätkä he itsekään ymmärtäneet mitä tehdä.

Mutta silloin Ole keksikin keinon. Yht'äkkiä kiskaisi hän takin päältään ja juoksi veteen. Kun vesi ulottui hänelle hartioihin saakka, alkoi hän uida ja onnistui viimein saamaan kiinni veneenreunasta. Päästyään veneeseen tarttui hän airoihin ja sousti rantaan. Ole oli tietysti läpimärkä, sillä vesi vuoti virtana hänen vaatteistaan, mutta kun ne auringossa ja tuulessa jälleen pian kuivuivat, oli Olekin yhtä iloinen ja tyytyväinen kuin ennenkin. Ja kun sitten pikku Nisse vielä löysi oikein ison ja kauniin simpukan, haihtui heiltä kaikilta mielestä äskeiset vaivat ja vaikeudet.

Mutta silloin muistikin Randi, että heidän oli vielä määrä koota meriruohoja Inger-muorille, sillä täällä simpukkarannalla niitä oli varsin runsaasti. Kilvan ryhtyivät lapset niitä kokoomaan ja leikkien ja naureskellen täyttivät he piankin veneen pohjan näillä hyödyllisillä merikasveilla. Nisse toi myöskin täyden sylilisen ja oli varsin ylpeä, kun hänestäkin muka oli apua.

Kun sitten työ oli loppuun suoritettu, antoi Randi kullekin palan leipää, jota he söivät istuessaan maassa lepäämässä.

Hyvälle leipä maistuikin! Nisse syöä mutusteli sitä, kutitti heinänkorrella Randia korvaan, pyöri ym-

päri nurmikolla ja heitteli litteillä kivillä voileipiä veteen. Ei hän ollut enää vähintäkään alakuloinen, nauroi vain ja ilakoi toisten kanssa. Mutta kun leikki-minenkin alkoi häntä väsyttää, istuutui hän maahan Randin viereen.

»Randi sinä, kerrohan minulle joku satu», pyysi hän.

»En osaa yhtään satua, jota sinä et jo olisi ennen kuullut», vastasi Randi. Nisse näytti pettyneeltä, mutta ei virkkanut kuitenkaan sen enempää.

»Mutta tosiaankin! Onhan Inger-muori kertonut erään tarun tästä samasta simpukkarannasta, jolla me nyt istumme, ja sen sinä saat kuulla, Nisse. Ehdin kyllä sen vielä kertoa, sillä se ei ole varsin pitkäkään.»

Pikku Nissen kasvot kirkastuivat ilosta ja hän siirtyi lähemmäs Randia, kun tämä alkoi kertoa.

»Kerran, siitä on jo hyvin, hyvin pitkä aika, asui tällä rannalla muuan kalastaja vaimonsa ja pikku poikansa kanssa. Tämä poika oli hieman isompi kuin sinä, Nisse, ja hän ei tiennyt mitään sen hauskeempaa kuin istua katselemassa aavaa merta. Paremmiin nähdäkseen kiipesi hän tuvan katolle, ja kun myrsky heitteli vaahtopäisiä laineita korkealle rantaan, taputti hän käsiänsä yhteen ja huusi:

»Enempi, enempi, korkeammalle, korkeammalle!» Hän näet tarkoitti aaltoja, ymmärräthän. Mutta merenkuningas ei pitänytäkään siitä, että poika tuolla lailla huusi, vaan suuttui niin vimmatusti, että hänen valkoinen partansakin vaahtona valui.»

»Kuka merenkuningas on?» tiedusteli Nisse.

»Merenkuningas asui komeassa linnassaan merenpohjassa, hän hallitsi kaikkea, mitä vedessä oli, ja hänen

vallassaan olivat aallot, jopa myrskykin. Merenkuninkaalla ja hänen lapsillaan oli kalanpyrstö jalkojen asemesta, mutta muuten ne olivat ihmisten kaltaisia. Kun merenkuningas oli hyvällä tuulella ja rauhallinen, lepäsi meri peilikirkkaana, mutta kun hän raivostui, muuttui merikin heti levottomaksi ja heittelihe sinne ja tänne.»

»Eläkö merenkuningas vieläkin?» kyseli Nisse.

»Ei häntä enää ole muuta kuin saduissa, ymmärthän. No, niin, kun poika yhä tuolla lailla huusi aalloille, suuttui merenkuningas ja nosti päänsä niin korkealle, että poika saattoi nähdä hänen valkoisen partansakin. Ja merenkuninkaan ympärillä uiskentelivat kaikki hänen lapsensa ja ne olivat pojalle yhtä äkäisiä kuin kuningas itsekin.»

»Totta toisen kerran! Luulenpa itse merenkuninkaan kaikkine seuralaisineen uiskentelevan tuolla! Sieltäpä on hienoja vieraita tulossa», huusi poika ja paukutti käsiänsä yhteen minkä ikinä jaksoi.

»Olehan hiljaa, poika, muuten sinulle vielä käy hullusti!» ärjäisi merenkuningas. »Ohoh, en minä pelkää, en», tokaisi poika. »Minä istun lujasti täällä katolla, eikä kukaan minuun ylety.» Ja samassa nakkeli hän voileipiä veteen muutamilla litteillä kivillä, jotka hänellä sattui olemaan taskussaan. Leikilläänhän poika sen teki, mutta merenkuninkaan pikku lapset luulivat, että hän aikoi tehdä heille pahaa. Ja heti kohta alkoivat nekin heitellä näkinkenkiä pojan päälle. Ja näkinkenkiä putoili ikäänkuin rakeita rannalle, mutta ei yksikään niistä osunut niin korkealle, missä poika istui.

»Enempi, enempi, korkeammalle, korkeammalle!» huusi poika jälleen, mutta tällä kerralla hän tarkoitti näkinkenkiä.

Silloin merenkuningas sukelsi merenpohjassa olevaan linnaansa ja toi sieltä säkillisen kaikenlaisia näkinkenkiä: valkoisia ja punaisia, ruskeita ja valkoraitaisia, isoja ja pieniä. Sitten otti hän säkin syliinsä ja heitti sen täydellä voimalla kaikkine näkinkenkineen poikaa kohti. Ja näkinkengät lensivät suhisten ilmassa pojan ympärillä. Vihdoin sattuihin yksi oikein iso näkinkenkä suoraan poikaan, jolloin tämä pyörähti alas katolta. Mutta kun häneen ei laisinkaan sattunut, oli hän vain yhtä iloinen ja alkoi kiivetä takaisin katolle. Ja hän olisi kyllä päässytkin sinne, ellei merenkuningas olisi pitänyt häntä silmällä.

»Randi, veikö se hänet?» kyseli pikku Nisse hätäntyneenä ja tarttui lujasti kiinni siskonsa käteen.

»Veipä tietenkin! Merenkuningas lähetti hirveän ison aallon ottamaan poikaa. Ja tiedätkös, se aalto oli niin iso ja niin leveä kuin koko tupa ja se tuli kynnykselle saakka ja huhtaisi pojan mukanaan mereen. Siellä toiset aallot sitten heittelivät poikaa sinne tänne ja vesi pieksi hänen kasvojansa ja merenkuninkaan lapset pärskyttelivät niin paljon vaahtoa hänen päälensä, että hän oli aivan pyörryksissä. Ja myrsky mylvi ja tuuli ulvoi varsin hirveästi. Vihdoin eräs aalto heitti hänet jälleen maihin ja siihen hän jäi rannalle makaamaan, silmät ummessa. Siitä kalastaja löysi poikansa, kun hän illalla palasi vaimonsa kanssa kalamatkaltaan. Mutta koko ranta oli näkinkenkien

eli simpukoiden peittämä, ja siitä päivästä saakka sanotaan tätä rantaa, näetkös, 'simpukkarannaksi'.»

»Mutta kuinka pojalle sitten kävi?» tiedusteli Nisse.

»Hän ei koskaan enää tullut entisensä kaltaiseksi», vastasi Randi. »Hän ei enää uskaltanut kiivetä katolle eikä mennä alas rantaan eikä hän tahtonut kenellekään kertoa, mitä hänelle merellä tapahtui, mutta hänen vanhempansa ymmärsivät sittenkin, että heidän lapsensa oli ollut merenkuninkaan hallussa.»

»Mutta eihän täällä ole yhtään tupaa eikä yhtään oikein isoa simpukkaa?» intti Nisse.

»Kalastaja, näetkös, ei halunut sitten enää jäädä tänne asumaan, kun hänen poikansa oli niin säikähäntänyt, vaan hän muutti tupansa toiselle rannalle. Nuo isot simpukat ovat ihmiset taasen aikoja sitten jo noukkineet pois. Me saamme tyytyä pienempiin, me, mutta ovathan nekin kauniita», vastasi Randi.

Nyt tahtoi Nisse vielä pyydystää rapuja. Hän otti nuoranpätkän taskustaan, satoi kiven sen toiseen päähän ja alkoi naarata. Ravut olivat uteliaita koetelemaan, mitä nuoran päässä oli, ja luulivat kenties saavansa hyvänkin makupalan. Ja kuinka ollakaan! Jo tarttuikin yksi rapu saksillaan kiinni kiveen, kohta kun Nisse oli pistänyt onkensa veteen. Mutta jopa tuli pikku Nisselle kiire nostamaan rapu rannalle. Ei hän sille tehnyt kuitenkaan mitään pahaa, mutta kun sen mieli teki, antoi hän sen aivan rauhallisesti kömpiä takaperin takaisin veteen.

Kun he olivat lähdössä kotiin ja istuivat jo veneessä, tahtoi Nisse-poikakin auttaa soutamisessa. Mutta silloinpa Ole ja Randi hänelle oikein makeasti nauroivat.

»Kyllä on parasta, että sinä, Nisse, istut vain hiltjaa veneessä», sanoi Randi. »Merimieheksi et sinä kumminkaan kelpaa», sanoi Ole päättäväisesti. »Pysy sinä vain kuivalla maalla kaiken ikäsi.» Mutta kun Ole näki, että Nisse oli siitä pahoillaan, lisäsi hän ystävällisemmin: »Mutta jos sinusta aikaa myöten tulee reilu kauppias, niin on se yhtä hyvä.» Nyt oli Nissekin taas iloinen ja tyytyväinen. Tultuansa kotiin kantoivat he vielä meriruohot venheestä ylös ja Inger-muori levitti ne heti kalliolle kuivamaan. »Suuri kiitos teille, lapsukaiset», sanoi hän tyytyväisenä, »nämä meriruohot riittävät kyllä tyynyksi sekä Olelle että Randille.»

»Me nukumme varmastikin niillä hyvin ja näemme ihania unia simpukkarannasta, koska meriruohotkin ovat sieltä», sanoi Randi.

»Tänään me olemme vain laiskotelleet, mutta huomenna on meidän ryhdyttävä jälleen tosi työhön», sanoi Ole.

»No, no, elähän tuota nyt jo ajattele», sanoi Inger-muori silitellen Olen päätä. »Tehän olette vielä lapsia ja lapset tarvitsevat aikaa leikkimiseenkin, sillä leikki tekee niille niin hyvää.»

»Niin, hauska päivä meillä olikin simpukkarannalla», sanoi Ole. »Sinne tahtoisin minäkin isoksi tultuani rakentaa itselleni tuvan, juuri samalle kohdalle, missä Randi tänään kertoi tarun merenkuninkaasta.»

OMASSA TUVASSA.

Kahdeksan vuotta on kulunut siitä, kun Ole, Randi ja pikku Nisse kävivät simpukkarannalla. Juuri samassa paikassa, missä he silloin leikkien kisailivat, kohoo nyt uusi, hyvin veistetty, punainen tupanen. Tuvassa on tänään niin puhdasta ja hienoa, se on kuin juhlaa varten kukitettu ja lehvillä koristeltu. Ja juhlapala nyt onkin. Tänäänhän ovat Olen ja Randin häät ja Nisse hommailee valkoisen liinan verhoaman pöydän ääressä asetellen siihen kauppiaan lähettämää hääkakkua.

Ei ole varsin helppo tuntea Nisseä, joka nyt jo on iso ja pitkä kolmentoistavuotias poikanen. Hän on tullut tänne ottamaan vastaan Olea ja Randia, jotka soutivat vuonon yli pappilaan vihityttämään siellä itseänsä. He ovatkin jo kotimatalla, sillä Nisse näkee tuvan akkunasta heidän veneensä tuolla vuonolla.

Senpä tähden heittää hän kaikki tyyni ja juoksee rantaan. Tuossa, noilla välkkyvillä pikku laineilla, jotka tänään niin hiljaisina loiskivat vasten simpukkarantaa, keinuu aivan uusi, siro vene. Nisse katselee sitä ylpeänä, sillä hänpä sen äsken tänne toi ja hän sen nyt antaa Olelle ja Randille morsiuslahjaksi Nicolalta, Ragnalta ja Beritiltä.

Koko kesän on hänen täytynyt pitää salaisuus omanaan, mutta nyt on se hetki tullut, jolloin hän saa keventää sydäntään ja päästää ilonsa ilmoille. Ja tuo komea Norjan lippu, joka sen perässä liehuu kirkkaine sinipunaisine väreineen, siniristi kauniin, valkoisen raidan ympäröimänä, sen ovat taasen Arne ja Tom heille lähettäneet. Iloisena katselee Nisse rantaan päin kulkevan veneen lähestymistä. Vihdoin se jo laskee laituriin ja Nisse huutaa ilosta säteilevin silmin: »Tässä näette »Simpukan«, simpukkarannan uuden veneen, jonka Nicola, Berit ja Ragna ovat lähettäneet teille häälahjaksi!»

Silloin hypähtää Ole ensin maihin ja ojentaa auttaen kätensä Randille. He ovat kumpikin niin iloisen ja onnellisen näköiset ja Randi sieppaa Nisse-veikkonsa syliinsä ja pitelee häntä siinä niin kauan, että tämä jo alkaa toivoa pääsevänsä irti, ihmetellen suuresti, miten Ole ja Randi voivat nyt muuta ajatella kuin uutta venettään.

»Saanet vain, Ole, hakea sellaista venettä, sen sanon sinulle», huutaa Nisse ja on vihdoinkin mielissään, kun huomaa, miten iloisina Ole ja Randi katselevat tätä uutta aarrettaan.

»Enkö kokeeksi saa purjehtia kanssanne kappaleen matkaa?» pyytää Nisse niin rukoilevasti, että Ole ja Randi hyppäävät »Simpukkaansa» ja keinuvat siinä vielä kerran vuonon siintävälle ulapalle. Nisse istuu perässä ja Ole ja Randi istuvat rinnan käsi kädessä. Olen mielestä on aivan uskomatonta, että he omistavat näin komean veneen, jolloin Randi ilosta punastuu, kun kuulee Olen näin juttelevan. Ja hänen aja-

tuksensa liitävät siskojen luo Englantiin, joilla myöskin on niin hyvä olla. Mutta omasta mielestään on hän kuitenkin onnellisin.

»Ole, muistatko, kun me kerran olimme simpukkarannalla simpukoita noukkimassa, niin sinä sanoit, etten minä merimieheksi kelpaa?» kysäsi Nisse yht'äkkiä. »Silloin minä päätin hyljätä pelkurimaisuuden ja vaikken aiokaan ruveta merimieheksi, niin en kuitenkaan ole enää mikään raukka.»

»Sinähän olit silloin vielä niin pikkuinen, ettei sinulta voinut paljo vaatiakaan», sanoi Randi.

»Niinpä niinkin, mutta Ole ei ole ollut raukka-mainen edes pienenä ollessaankaan», lisäsi Nisse.

Tyytyväinen hymy huulillaan katselee Randi veljeänsä, mutta ei väitä häntä vastaanakaan, sillä kylähän Ole hänenkin mielestään on urhoollisin ja parhain mies maailmassa.

Vihdoin kääntävät he »Simpukan» kotirantaan. Ole ja Randi sitovat yhdessä kiinni laituriin uuden, hienon veneensä ja menevät sitten Nissen kanssa sisälle tupaan. Kuinka he sentään hämmästyivät ja riemastuivat, kun he näkivät, miten hauskasti Nisse oli heidän uuden pirttinsä koristanut. Kaikkihan on ikäänkuin juhlapukimiin verhottu. Yksinpä kissi-miirilläkin, joka ystävällisesti kehräten tulee heitä ovelta vastaan, on vihreä seppelä kaulassaan.

Nisse, joka omasta mielestään on suoriutunut hyvin tehtävästään, näyttää varsin tyytyväiseltä. Hän on ylpeä Olesta ja Randi-siskostaan, heidän uudesta hauskasta kodistaan ja pulskasta veneestään. Mutta enin ihailee hän tuota komeata hääkakkua, joka pra-

meilee keskellä pöytää. Ja kun hän kertoi itse lyöneensä rikki siihen puolitusinaa munia ja vispilöineensä ne, niin nauratti Randia oikein makeasti ja hän kehoitti ja kiirehti heitä maistelemaan veljensä valmisteita. »Nyt ei puutu ilostamme muuta kuin isoisä ja isoäiti», sanoi Ole ja katseli kaihomielin tyhjää, vanhaa tuolia, jolla Jan Torpsen aina ennen istui työtä tehden. Nuoret olivat näet tuoneet sen mukanaan uuteen kotiinsa muistoksi rakkaista vanhuksistaan.

»Niin, siunattu olkoon heidän muistonsa», sanoo Randi ja ripustaa tuoreen kukkaseppeleen vanhalle, kuluneelle tuolille.

Mutta kun Nisse katsellessaan ulos akkunasta näkee laiturin luona »Simpukan» keinuvan valkoisena kuin joutsen läikkyvillä laineilla, täytyy hänen taaskin päästää ilonsa valloilleen ja siksipä hän huutaakin suu täynnä makeata hääkakkua:

»Eläkööt Ole ja Randi ja eläköön uusi vene!»

Ja niin oli ilo ylinnä Olen ja Randin matalassa majassa!

Suomen lasten kirjoja.

Tämäniminen kirjasarja, jota toimittaa Kolmisointuyhdistys, ansaitsee erikoista huomiota lasten- ja nuorisokirjojen joukossa. Sarjan tarkoituksena on tarjota parasta, mitä sillä alalla on, ja että se tarkoituksensa täyttää, osoittanevat sen tähän asti ilmestyneet numerot, jotka ovat seuraavat:

I. **Jumalan silmä.** Satu, kertoili *Fr. Gerstäcker.*
Suomensi Aune Krohn. Kuvitettu. 1: 75.

„Kirja on satu ja kirjoitettu pikkulapsille, joita se suuresti viehättääkin rikasta mielikuvitusta uhkuvilla tonttujutuillaan ja seikkailuillaan.“ (Kotimaa.)

Eräs toinen arvostelija lausuu m. m. seuraavaa: „Vanhempain onkin mitä ajattelevimmosti pidettävä huolta siitä että lasten mielikuvitukseen *oikeat* kuvat painuvat. Suuri merkitys tässä suhteessa on myös hyvillä kirjoilla, sellaisilla kirjoilla, jotka hyvällä omallatunnolla voi pienokaisensa käteen antaa. Ja yksi sellaisista kultahelmistä on edellämainittu 'Jumalan silmä'. Varsinkin jokaiselle reippaalle pojalle tämä kirja olisi joululahjaksi ostettava.“

II. **Croftonin koulupojat.** Kirj. *Harriet Martineau.*
Suomentanut Hannes Leiviskä. 2: 25.

„Tämä kirja, joka täyttää taiteellisia vaatimuksiamme niin suuressa määrin kuin lastenkirjalta voi vaatia, on tarkoitettu kehittyneemmille lapsille ja on se omiaan lujentamaan lapsen siveellistä ja uskonnollista vakaumusta. Vaikka kirjan sankari onkin vain 8-vuotias poika, sopii se hyvin ainakin vielä 15-vuotisille. Jopa aikuinenkin sen mielihyvällä lukee.“ (Kotimaa.)

„Se on mieltäkiinnittävä varsinkin sen kautta, että se kuvaa Englannin kouluoloja, jotka niin suuresti eroavat meikäläisistä. — — — Sattuva luonteenkuvaus on kirjan vahvimpia puolia. — — — Tulkoon tämä suuren ja terveen kulttuurikansan kouluoloja kuvaava teos tutuksi Suomenkin lapsille, ja oppikoot he siitä, mikä heille niin kipeästi on tarpeen, itsekasvatuksen kautta pyrkimään tahdon lujuuteen ja tarmoon.“ (Valvoja.)

III. **Viisi päivää tulvan hädässä.** Kirj. *Harriet Martineau.* Suomentanut Hannes Leiviskä. 1: 75.

„Sopii lapsille, jotka rakastavat jännittäviä seikkailuja.“ (Kotimaa.)

„Kertomuksen puitteisiin sopii niin paljon kaunista ja jaloa, että lukijassakin täytyy herätä todellinen halu kaikkeen, mikä on hyvää. Kirja tarjoo nuorelle lukijalleen parasta mitä toivoa voi.“
(Uusi Suometar.)

IV. Pieni palvelustyttö. Kertomus, kirj. Amy Le Feuvre. Suomentanut Th. Yrjö-Koskinen. 2: —.

„Kerrassaan herttainen kuvaus tyttärestä, jonka olemuksessa yhtyy välitön ihastus kaikkeen, mikä kauniilta ja 'hienolta' näyttää, sekä tunnollisuus, uskollisuus ja halu auttaa ja ilahuttaa kaikkia. Yhdyssiteen tuolle kaikelle antaa lapsellinen sydämen yksinkertaisuus, joka kätkee jokaisen saamansa opetuksen. — — — Mutta hänen luonteensa on todellinen — ja samalla se on ihmeellinen. Sillä se on yksi niitä, jollaisten on Jumalan valtakunta.“
(Kotimaa.)

V. Satuja ja kertomuksia lapsille. Kirj. Elisabeth Beskow. Suomensos. 1: 75.

„Mitenkä soveliasta sielun ruokaa *sadut* ovat lapsen herkälle mielelle — siitähän nykyaikana ollaan eri kannalla. — — — Miten olleekaan, riippuu kuitenkin saduista saatu vaikutus lapsen sielun elämään varmasti satujen sisällyksestä; mielestäni ne eivät voi vahingoittaa, päinvastoin hyödyttää ja suuressa määrin kehittää lasta, jos niissä on *siveellinen* sisällys. Tässä suhteessa ovat yllämainitut sadut ja kertomukset oikein kalliina helminä lasten lukemiseksi suositeltavat.“
(Kotia Kohti.)

VI. Pariton. Kertomus, kirj. Amy Le Feuvre. Suomentanut Zaida Heinjärvi. 2: 25.

„Hyvä kirja on paras ystävä“, on vanha tuttu sanantapa, joka varsinkin nuoriin nähden pitää paikkansa. Tuollaiseksi hyväksi ystäväksi on tämäkin kirja sangen sopiva.“ (Uusi Suometar.)

VII. Lapsuuden muistoja. Kirj. Peter Rosegger. Suomensosi Impi Sirkka. Sid. 1: —.

„Tässä kirjassaan herttaisella, lapsen mieleen tehoisalla tavalla kerrotaan pienen poikasen lapsuusaikaisia seikkailuja kertomuksissa „Jouluyönä“, „Kun minä —“, „Markkinamatka“, „Kolmesataakuusikymmentä ja yksi yötä“, „Miten kävi kun nukuimme metsässä“, „Minä rakensin maailman taivaalle“ ja „Mummon pois mentyä“. Vilpittömästi näissä kertomuksissa kerrotaan poikasen pikku pahanteot ja niitä seuraavat anteeksipyyntöt, katumukset ja sovittelet — monellekin pojalle terveelliseksi opetukseksi, mutta siksi hauska muodossa, että neuvoilta ne eivät tunnu, siinä sivussa vaan saa pieni lukija läksytyksen, joka voi vastaisuudessa olla hyväksi esimerkiksi. Toivoisin, että moni isä pojalleen tämän kirjasen ostaisi.“
(Kokkoia.)

VIII. **Matkalla kultakaupunkiin.** Kirj. *Amy Le Feuvre.*
Vapaasti suomentanut Th. Yrjö-Koskinen. 2: 50.

„Useat varmaankin tuntevat jo entuudestaan Amy Le Feuvren kirjoja, sillä niitä on suomeksikin ilmestynyt useita. Näin ollen tiedämme, että hän niissä on tarjonnut lukijoilleen kaikissa suhteissa ensiluokkaista tavaraa. Tiedämme, että ne tahtovat ja myöskin kykenevät viemään nuoria sen elämän piiriin, jonka Jumala ihmisille antaa. — Amy Le Feuvren kirjoissa liittyy tähän vielä sisällön kanssa tasa-arvoinen esitys- ja kirjoitustapa.“

(Kotimaa.)

IX. **Pieni italialainen.** Kirj. *Johanna Spyri.* Suomen-
mensi Mandi Granfelt. Sid. 1: 50.

„Pieni italiainen' kertoo pikkupojasta, joka jo aivan nuorena oli isänsä mukana joutunut vieraaseen maahan, mutta jonka elämän täytti toivo päästä kerran takaisin kotimaahansa Italiaan, joka hänen mielikuvituksessaan kangasti onnenmaana, josta hän muisti vain siintävän järven, lämpimät tuulet, ihanat lehdot ja kaukana hohtavat vuoret. Viimein hänen toiveensa täytyivätkin, hän löysi lapsuutensa kodin omituisten vaiheitten jälkeen.

Tämän kertomuksen kirjoittajalla on todellisen kirjailijan kyky kirjoittaa koruttomasti ja asiallisesti. Aihettaan hallitsee hän niinkään hyvin. — Suomennos kirjassa on moitteetonta.“

(Kotimaa.)

X. **Satuprinssi.** Kirj. *Hedvig Lagerlöf.* Suomen
lapsille suomensi Klara Wänttinen. Sid. 1: —.

Tekijä on ruotsalainen opettajatar ja maassaan tunnetuimpia satukirjailijoita. Ja päättäen runsaasta menekistä ja kiittävistä arvosteluista mitkä „Satuprinssi“ sai Suomessa ilmestyessään, on sitä suositeltava parhaimpiin satukirjoihin kuuluvana.

XI. **Hallatunturin lapset.** Kirj. *Laura Fitinghoff.*
Suomensi D. Klemetti. Sid. 1: 50.

„Hallatunturin lapset' on paras tämänvuotinen lasten romaani. Se kuvaa seitsemän orvon mökinlapsen monenlaisia vaiheita heidän katovuonna kierrellessään talosta taloon ainoan jällel-
lejäneen „kotolaisensa“, kelpo vuohen keralla. Huolimatta itsessään surullisesta aiheesta, on kirja reipas ja virkeä, täynnä rohkeaa uskoa siihen, että sydämen hienous ja hyvyys sekä tosi-kunto aina tässä surkealta ja viheliäiseltäkin näyttävässä maailmassa voittavat — olipa niitten edustajana sitten vaikkapa vain pieni maantietä kiertävä ryysymekko.

Varsinaisen kertomuksen aiheuttamaa hauskuutta lisäävät kirjassa monet kauniit luonnonkuvat, joista henkii suurten metsien alkuperäinen, raikas tuoreus.“

Suom. lastenkirj. 5.

Suomen... 13

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 5936

